

EX · LIBRIS

HEW · MORRISON

6. 2.

H. M. 48.

See Type A. 93 note

Very rare.

The edition of Type G. *gadelica* never
"not with the Gaelic edition"

MACLEOID AM MORTAIR.

GUTH

© Bhruaich na Sìorruidheachd,

SEARMON

A CHAIDH LIUBHAIRT ANN AN EAGLAIS-SGIREACHD IN-
BHIRNIS, AIR DI-LUAIN, 24^{AMH} LA DE MHIOS DHEIREANN-
ACH AN FHOGHAIR 1831, AIR BALL AN DEIGH DO

UISTEIN MACLEOID

A BHI AIR A CHROCHADH.

AIR SON MORT OILLTEIL

MHURCHAIDH GHRANNT;

ANNS AM BHEIL CUNNTAS MU'N MHORT, AGUS NA CEUMAIBH FA LETH A
THARRUING E D'A IONNSUIDH; AGUS MAR AN CEUDNA EACHDRAIDM
CEUD CHAITRE-HEATHA, MAILLE RI CUNNTAS AIR AITHEACHAS
AGUS CROCHADH A MORTAIR; (NI IS I AN T-SEARMON MU'N
DO LABHAIR E FEIN AIG A CHROICH.)

LEIS AN URRAMACH A. CLARC, A.M.

AON DO MHNISTEIRIBH INBHIRNIS.

AIR EADAR-*THEANGACHADH* O'N BHEURLA CHUM GAELIC
ALBANNAICH.

Inbhirnis:

CLO-BHUAILTE LE D. STALCER,

AIRSON C. DOUGLAS, L. GRANNT, I. SMITH, D. MORRISON, AGUS D. MATH
CULLOCH, LEABBAR-REICEADAIRIBH ANN AN INEMIRNIS;
AGUS R. DOUGLAS, ANN AM BAILE-DEUTHAICHE,

1832.

LAUPISTON CASTLE
LIBRARY ACCESSION

1458

ROIMH-RADH AN EADAR-THEANGAIR.

Do Luchd-àitich Gàeltachd agus Eileana na h-Alba.

MO CHAIRDEAN GRADHACH—Tha e duilich leam gu'n robh eadar-theangachadh na searmoin so eho fada gun a bhi air a chlà-bhualadh, ach air son nan aobhairean a leanas cha robh e comasach dhomh an obair a dheanamh ni bu trathaile. Anns a cheud àite, na dleasdanasan lionmhor a tha fiachaicht' orm, anns an dreuchd chudthromach anns am bheil mi air mo shuidheachadh. Anns an dara h-àite, ged rinn cuid de mo chairdibh caoimhneil lamh-cobhrach a thoirt dhomh anns an t-seirbhis so; a chionn gu'n do leudaich Ughdar Urramach na searmoin an teagasg, an uair a chaidh a clo-bhualadh an dara agus an treas uair anns a bheurla; bha an saothair-sa ann an tomhas mhor cailte, maille ri mo shaoth-airsa, air chor 's gum b'fheudar dhomh mu dheireadh an leabhar gu h-iomlan eadar-theangachadh o 'thoiseach gu 'dheireadh. Ach tha e 'na mhor-shòlas dhomh, gum bheil an obair chudthromach so a nis air a eriochnachadh. Ciod air bith mar a tha'n t-eadar-theangachadh air a dheanamh, cha do chaomhain ni saothair air. Agus tha mi 'guidheadh air Dia nan uile ghràs, gu'n lean e gach earail agus rabhadh firinneach a tha air an toirt anns an t-searmon, le beannachd eifeachdach dhoibhsan uil' a leughas no chluinneas iad. Do bhrìgh nach 'eil air fhagail dhomh ach dà thaobh-duilleig de'n leabhar so, ri sgrìobhadh orra, cha chomasach dhomhs' anns an roimh-radh so a bheag a radh ribh, agus cha mho bhiodh e freagarrach dhomh sin a dheanamh, an deigh gach earail chudthromach a th'agaibh chean' anns an t-searmon. Sibhs' a tha chomhnuidh am measg bheanntan agus ghleanntan na Gàeltachd—is tric mi a smuaineachadh air 'ur staid, aonarach ann an iomadh seadh, agus 's e mo dhùrachd, gum biodh eòlas ro-oirdheirc an Tì sin a tha “ gu leir ionmhuinn,” Dan Sholaimh v. 16, air a sgaoileadh gu buadhach 'n 'ur measg, agus “ —a ghradh air a dhortadh a mach ann bhur cridheachaibh, tre 'n Spiorad Naomh —.” Air leam gum bheil Dia a labhairt ribhs' a tha 'n 'ur pàrantaibh air mhodh ro shòlaimt' 'na fhocal naomh, mar thubhairt nighean Pharaoh ri mathair an leinibh Mhaois, “ — thoir an leanabh so leat, agus altrum dhomhs' e —.” Ecsod. ii. 9. Smuainichibh air an la eagalach sin anns am mallaich clann am pàrantan air mhodh uamhasach, a chionn nach d'rinn iad an “ togail suas ann an oilean agus ann an teagasg an Tighearn.” Cleachdaibh gach uile dhìchioll chum maighstirean-sgoil' fhaotainn air am bi fìor eagal an Tighearn, a phàirticheas gu dileas

agus gu fallain ri 'ur sliochd firinnean ro chudthromach an t-soisgeil. Tha e 'na aobhar eagail, gum bheil cuid diubhsan a th' anns an dreuchd chudthromach so, mu 'm feudar a radh

“Ma gheibh iad an rùsg,

“Gum bheil iad coma co dhiubh,

“Mù'n t-sionnach bhì stiuradh an treud.”* †

A mhuinntir òg, beachdaichibh le 'mor ehùram air na h-earailibh a tha air an toirt dhuibhse mar an ceudna, agus bithibh air bhur faicill o'n mhealltaireachd eagallach sin, a bhì 'g 'ur toileachadh fein le coslas na diadhaidheachd; mur 'eig agaibh ach so, ceadaichidh Satan dhuibh dhol air bhur n-aghaidh gu samhach, gus an ruig sibh bruaich na Siorruidheachd, no gus am fosgail sibh bhur suilean anns na lasraichibh siorruidh.

A mhuinntir Eilein Cholla—maille ris an do bhuilich mi a chuid bu shona de laithibh mo chuairt 'san fhàsach gus a nis—eadar sibh' agus mise tha ceangal gràidh nach urra mi dhi-chuimhneachadh, am feadh 's a bhios mi 'nam fhear-cuairt ann an gleann nan deur. Agus do bhrìgh gum feud e tachairt, nach seilbhich mi an sòlas sin, bhur gnais fhaicinn ni's mo 'san fheoil, cha bheag an comh-t hurtachd a tha e toirt dhomb, gum feud an leabhar so, anns am bheil co-lion earail fhirinneach air an toirt dhuibh, teachd a dh'ionnsuidh bhur laimhsa, agus a bhì air a leughadh leibhse, agus le 'ur sliochd, 'nuair a bhios mis' air mò thasgadh anns “ — an tìghe a dh'orduicheadh do gach uile bbeo,” Iob xxx. 23. Bitheadh e mar ro-churam oirbh, nach faighear sibh fadheoidh am measg nan oighean amaideach, ach gum 'bì sibh air bhur faotuin 'nam measgsan a tha dian-ruith a dh'ionnsuidh a chomharraidh, chum duaise ard-ghairme Dhe ann an Iosa Crìosd. Ghuidhinn oirbh leis gach uile dhurachd, a bhì mar an ceudna air bhur faicill o'n treunmhealladh sin, a tha air a sgaoileadh air feadh na tìre, le saobh-chreidmich, a tha fiaradh air doigh uamhasach nan Sgriobtuirean Naomha, le claon-bheachd air trocair Dhe, a cheart ni a chruadhaich Mac-Leoid ni's mo agus ni's mo ann an ain-diadbachd. Tha iad a deanamh so le Ehi 'g eadar-theangachadh leabhraichean bheaga o'n bheurla gus a Ghaelic. Seachnaibh iad sin, mar nithe a tha ro-chronail d'ur n-annannaibh. O! cuimhnichibh an guth o bhruaich na Siorruidheachd. Cuimhnichibh guth breitheanais eagallaich Dhe, a tha nis a labhairt an aghaidh ar rioghachd, agus a tha 'eur meran ann an tìota dh'ionnsuidh na h-uaghach. Cuimhnichibh an guth o Chalbhari, a tha làn a dh'iongantais do-labhairt, agus a bhios 'na iongantais, do ainglibh na gloir, agus do uile

* Dughall Bochanain.

† Agus mar so a tha fuineadh an arain le fuil anmama neo-bhasmhor,

mhuinntir shaort' an Tighearn, agus 'na òran mhilis 'nam beul feádh uile linntean na bith-bhuantachd. Cuimhnichibh an guth a tha luchdaichte le gaol nam flaitheanas, " — Ma tha tart air neach 'sam bith, thigeadh e m' ionnsuidhse, agus òladh e." Eoin vii. 37. Nach e so an guth a bu choir a bhi sior-sheirm ann an cluasaibh bhur n-anam, agus, nan d'thigeadh e le cumhachd, a bhe-readh orrasan a tha fo bhuaidh a ghuth so eigheach a mach, " neo-ghlan, neo-ghlan a ta mi." — Gu'n robh Dia nan uile ghràs maille ribh.

Is e so urnuigh 'ur seirbhiseach neo-airidh,

EBENESER DAVIDSON.

Inbhirnis, 3amh la de cheud }
mhios an Earraich 1832. }

DO UAISLIBH, LUCHD-RIAGHLAIDH, EILDEIRIBH, AGUS
LUCHD-AITEACHAIDH BAIL' AGUS SGIR' INBHIRNIS.

MO CHAIRDEAN IONMHUINN,

Tha e 'na mhor-shòlas dhomh an t-searmon so a chur fa 'ur comhair, mar chail-eigin do chomharradh de'n ghradh sin a dh'eiridinn mi dhuibh, o'n àm anns an do choinnich sibhs' agus mise, an taobh a steach do h-aon de na ceanglaichibh dàimh a's ro-shòlaimt' am measg dhaoine. Tha e nadurrach gum biodh duil agaibh ri beagan cunntais mu'n teagasg a tha mi nis a' cur fa'r comhair, maille ris na h-aobhairibh a threoraich mi gu a dheanamh follaiseach air an doigh so. 'Nuair a runaich mi an t-searmon so a leanas a liuthairt, air feasgar la crochaidh Mhic-Leoid, cha robh e 'nam bheachd gum bitheadh i air a clò-bhualadh. Bha mi air mo threorachadh gu so a dheanamh, leis na h-aobhairibh a leanas. B'e a cheud aobhar, gu'n d'thug mi faineas, gun robh ann an giulan Uistein MhicLeoid cuid do nithibh a bha 'labhairt mar earailibh ro-chudthromach, air mhodh àraidh ris a ghinealach òg. An dara h-aobhar, gu'n d'thug mi faineas gu'n deach' moran dhachaidh air feasgar an latha air an do shearmonaich mi, a chionn nach robh iad comasach air teachd cho dlu do'n ionad-aoraidh 's gu'n cluinneadh iad. An treas aobhar, gu'n robh e 'na mhor-churam orm, nach basaicheadh na rabhaidhean sòlaimt' a bha 'eachdraidh-san a' tòirt, maille ri lùsgadh inntinn na muinntir a bha 'nam fianuisibh' air a bhàs naslach. Tha'n t-searmon so ann an tonhàs mhor air a giorrachadh, a chum gum bitheadh a prìs cho beag 'sa dh'fheudt' a deanamh, agus tha cuid a dh'earrainnibh air am fillèadh a steach ann, o'n t-searmon a liubhair mi o'n cheann-teagasg cheudna, air feasgar na ceud Sabaid' an deigh a chrochaidh.

Do bhrìgh gu'n deach an t-searmon a sgrìobhadh an deigh a liubhairt, tha càil-eigin a dh'eadar-dhealachadh ri fhaicinn ann am beagan do bhriathraibh. Tha mi 'ga cur a mach chum an t-saoghail, le h-urnuigh dhurachdach, gum biodh an eachdraidh chomharraicht' a tha air a cur sìos ann, air a deanamh feumail ann an tonhas, chum casg a chur air an aingidheachd eagallach sin a tha buadhacladh am measg na h-òigridh. 'Sann o Uistein MacLeoid fein gu sonraicht' a fhuair mi an cumantas so, a tha mi nis a toirt m'a eachdraidh, m'a ghiulan, m'a shuidheachadh inntinn, agus m'a theachd air aghairt ann an aindiadhachd. Cha bhithicadh saorsuinn agam so a dheanamh follaiseach do'n t-saoghal, mur bhi' gum b'e 'iarrtas fein gum bitheadh e air a dheanamh cho feumail, mar rabhadh do mhuintir eil', 'sa bha e comasach a dheanamh. Chuir e'n ceill air doigh shòlaimt' air sgàlan na croiche, gu'n robh gach ni a dh'innis e dhomh m'a thimchioll fein, agus mu'n chiont oillteil air son an d'fhuiling e am bàs, 'na fhirinn gun floill, agus gu'n cuirinns' an ceill brìgh na h-eachdraidh so, air seasgar an latha sin an deigh a bhàis. Dh'innis e dhomh, gum b'e aon aobhar a bha 'na bheachd, ann a eachdraidh a thoirt dhomhs' amhain, gu'n robh eagal air gum bitheadh na thubhairt e air a mhi-bhreithneachadh le muinntir eile, agus mar so gum bitheadh nithe neo-fhior air an cur an ceill leo. Thubhairt e gu'n robh e gu mor fo fhiachaibh do m' bhraithribh urramach 'sa Mhinistireil-eachd, mar an ceudna do Mhinistreibh eadar-dhealaicht' o'n Eaglais Shuidhichte, agus do chuid do dhaoinibh diadhaidh eile, air son an caomh churaim m'a shlàinte shiorruidh.

Feumaidh an aithris so, air iomadh doigh, bli ro-mhuladach d'a luchd-dàimh; agus le a thoirt am follais, cha'n 'eil e air m'aire an geur-bhron an-tromachadh. Cho-eignicheadh mi gu so a dheanamh, leis a gheur-mhothachadh a th'agam dhe'n dleasanas a tha fiachaicht' orm do na h-uile, aig an àm bhronach so, agus mar an ceudna, le àithne shòlaimt' an duin' a bha dluth do'n bhàs, agus a chuir an ceill 'eachdraidh fein gu h-iomlan domh; agus 'se m'urnuigh gu'n naomhaicheadh Dia de 'mhor-throcair an trioblaid dheuchainneach so dhoibh uile, anns am bheil comh-fhulangas agam riu. Cha b'urradh mi air doigh freagarrach gun iomradh dheanamh, anns an eachdraidh so, air companachaibh, agus cor, agus suidheachadh MhicLeoid, a chionn gun d'innis e fein dhomh gu sòlaimte, gu'n d'chuidich iad sin uile ann an tomhas mhòr gu 'thoirt air aghaidh ann an slihibh a' pheacaidh. Cha'n 'eil mi deonach faireachdainn neach air bith a chrádh leis an aithris so, no gum biodh iad air an deanamh 'nam ball-amhaire do shuilibh an t sluaigh, agus air an aobhair sin sheachainn mi gu buileach a bhi

luaidh ainmeanna ; ach far an saoilinn nach biodh mì-chliu air a thilgeadh orra-san a rinn mi ainmeachadh, air dhomh bhì miannachadh ambhàin gu'n gabhadh muinntir eile rabhadh uaith so, gu bhì seachnadh nan ceumanna sin a threoraich esan gu airde cionta cho uamhasach. 's nach 'eì' ach ainmic a leithid ri fhaicinn ann an taobh toath na h-A ba. Gidheadh ma thachras do'n t-searmon so teachd gu lamhaibh na muinntir sin leis am bu ghnath bhì cumail cuideachd Mhic Leoid 'na chùrsaibh peacach, agus a' siubhal maille ris air an t-slighe mhillteach sin, a thug esan gu bàs cho maslach, tha mi 'g earbsadh gu'n éisd iad 'na thràth, ris an rabhadh shòlaimte leis am bheil a chiont sgrèataidh, agus a chrìoch maslach, a labhairt riu. Ghabh mi seachad air caochladh earrannaibh do eachdraidh a bheatha gun iomradh dheanamh orra—'nam inea'g sin tha an t-àm a chaith e aig an iasgach—nithe sonraichte de 'ghiùlan 'sa phrìosan—agus caochladh nithe eile de 'chìombradh rium fein—do brìgh le mìonchuntas a thabhairt umpa sin, gum biodh an t-searmon so air a h-at gu tomad ro-mhor, dh'easbhuidh an tuilleadh soluis a bhì air a chur air nadur uamhasach a' pheacaidh, mar a tha e air a nochdadh 'na bheatha chiontach-san. Cha d'rinn an ùin' a chaith e 'n Gall-thaobh mòr atharrachadh air, ann an aon rathad no'n rathad eile, 's fiu ainmeachadh, do bhrìgh gu'n robh 'ùin' air a buileachadh gu h-iomlan ri obair laghail, agus aig deireadh na h-ùine so thainig e dhachaidh ; agus a chionn gu'n do chuir mi 'n ceill cheana na tha gu soil eir a' nochdadh a theachd air aghairt ann an aingidheachd 's a phrìosan. agus nàdur a chaochlaidh a chaidh oibreachadh air 'inntinn, an deigh binn a bhàis a bhì air a toirt amach ; cha do mheas mi feumail leudachadh ni b'fhaid' air a cheann so. Cha'n an' chum beachdan faoin' agus dìomhaoin dhaoin' a riarachadh, le cùntas mìonaideach nu thimchioll nithibh nach fiu an toirt fànear, a rùnaichinn 'eachdraidh agus a chaithe-beatha chur fa'r combair, mar a fhuair mi iad sin o bheul fein. A bharr air so thubhairt e, ged dh'innis e dhomh na nithe sonraicht' a rinn a tharruing air aghaidh ann an slighe na h-aindiachachd, gu'n robh roimh-shealladh air a bhàs a bha nise dlùth dha, a' cur g'abadh air o bhì toir mean-chùntas air nithibh eile, a bha co cheangailte ris an aindiachachd sin, agus a bha nis gun amharus ro-lionmhor fa chomhair 'inntinn air a dusgadh. Tha gun amharus cail-eigin do eadar-dhealachadh ri fhaicinn eadar 'aideachadh fein agus teisteannas boirionnaich a bha 'na fianuis 'na aghaidh ; a thaobh gu'n do chuir e fein an céill gum b'ann air Di-ardaoin a choinnich e i, agus gu'n d'thug ise a mìonnan gum b'ann air Di-haoin' a choinnich e i. Ach tha e gle f'husad' an eas-aontachd so mhìneachadh, gun an sgàil a's lugh' a dh'amharus a shamhlachadh ri firinn a mìonnansa. Mur gabh sinn

ach beachd faoin do ni aig an àm 's an tachair e, tha e doilich dhuinn a chuimhneachadh, co an la do 'n t-seachduin air an do thachair e, ma 's e 's gu bheil a bheag a dh'ùin' air dol seachad. Bha eadar-dhealachadh mòr 'na theisteach fein, do brìgh gu'n do choinnich e i air an la mu'n do chuir e 'n gnìomh mort oillteil, nach b'urradh gun drùghadh gu ro-dhòmhain air 'inntinn, chum a fàgail neo stòlda. Is tearc iad a rion a'eachadh anns am bheil barrachd firinn agus treibhdhireis ri fhaotainn. Cha b'urrainn aobhar 'sam bith bhi aige 'san amharc chum mis' a mhealladh, a chionn gu'n robh 'aideachadh fein a' cur soluis n'a b'uamhasaich' air truaillidheachd a chridhe, na dh'fheudadh fianuis duine 'sam bith eil' a dheanamh. Gun iomradh air bith a thoirt air ciontaibh ceud-thoiseach 'òige, dh'fheuinadh faireachdainnean uamhasach 'inntinn aig an àm, maille ris an fhoill a ghnàthaich e gu cuilbheartach, air son cothrom fhaotainn air fuil an ti sin a dhortadh a's beag a shaoil gu'n robh leithid air 'aire; agus an doigh shuidhicht' air an do dheilbh e am mort, a bhi gu brath neo-aithnichte' anns an t-saoghal so, mur deanadh e fein an toirt gu toileach gu follais. Bha mar an ceudna mòr-choslas na firinn air a mhion-chùntas a thug e seachad uime fein, agus sin ag eadardhealachadh ann an gle bheag o theisteachann nam fianuis-ean lionnhor, a chaidh a tharruing gu 'dhitheadh. Dh'ainnich e dhòmhsa caochladh mhuinntir a bha 'nan luchd-comuinn aig' air a thurus peacach, ach do bhrìgh nach bu mhath leam iad sin a bhi gu neo fheumail air an cur gu naire fhollaiseach, d'am feud a bhàs-san a bhi 'na rabhadh, gu beatha chunnartach na dream sin air nach 'eil eagal De, a sheachnadh; tha mi faicinn iomchuidh an ainmeanna a chleith. Agus bha dream eile dhiu nach d'innis e dhomh an ainmeanna, a' cur an ceill mar aobhar, gu'n robh iad a nis fo iomradh chluiteach, 's nach robh e deonach gum biodh an doigh 'san do chaith iad am beatha roimh sin air a thoirt os aird. Cha b'iad a choimhearsaich, no muinntir na sgìre 'san d'rugadh e, mu'n do labhair e rium 'sa chùntas a thug e dhomh, m'an timchioll-san a rinn a' tharruing air aglaidh ann an an slioh' a pheacaidh, ach dream àraidh a bha 'nan companaich aige. Is cuimhne leam, 'nuair a bha mi labhairt ris air àm àraidh, mu nadur shìochail agus chaoimhneil luchd-aithich Chataobh, gu'n d'innis e dhomh, gu'n dubhairt duine diadhaidh, a bha chomhnuidh anns a sgìre, an deigh do chorp Mhurchaidh t'hrannt a bhi air fhaotainn, gum b'i a bharrail-san gu beachdte, de uile luchd-aithich Asaint, nach biodh a h-aon air fhaotainn aig an robh lamh anns an fhuil so a dhortadh. "Air dhomh so a chluinntinn," ars' esan, "mhothaich mi cho furasd' 'sa tha e do dhuine math bhi am mearachd ann an cuisibh mar so." Bha am beachd so gle chothromach. Tha an peacadh gu tric air fholach o shuilibh dhaoine le comhdach cho tiugh, 's nach 'eil

na daoine a's glìce 'ga bhreithneachadh, agus an dean an Tì sin, a tha 'na ard-fhianuis air gach uile ghnìomh, an an curs' a f'heas-dail iongantach a thoirt gu solus. An deigh dha an doigh air an do chuir e am mort oilleil so an gnìomh, aithris dhomh, bha e lan-shoilleir dhomh gu feumadh so bhi air a thoirt gu 'inntinn, le luchd-eòlais a bha eadar-dhealaicht' uathasan a bha chomh-nuidh 'sa cheàra aonarach sin, anns an d'rugadh e, agus 'san d'fhuair e a theagasg. Air dhomh so ainmeachadh dha, agus iomradh gu sonraicht' a thoirt air muinntir de atharrachadh giulan, a dh'f'heudadh tachairt ris am feadh 'sa bha e aig an iasgach, chuir e'n ceill gu solaimte, gur ann a bha e air a tharruing chum ruin a mhoirt agus an spuinidh, amhain leis na ceumaibh peacach sin anns au do ghluais e car ùine mhoir, agus anns an deach' e fad' air aghaidh, mu'n d'f' hagh e sgrì' a dhuthchais; agus nach d'rinn obair an iasgaich, air dhoigh 'sam bith, a stiuradh a da'ionnsuidh a ghnìomh' f'huilich so. Cha'n 'eil ni air bith an so a tha do-chreidsinn, ach moran a tha chum teagasg. Tha fìor nadur a pheacaidh air a thaisbeanadh air doigh ni's ro-uamh-asaiche, 'nuair a tha e bristeadh troimh na ceanglaichibh sin uile, a tha ri'm faotuin am measg dhaoine ann an ionadaibh aonarach, agus a' treorachadh ann an sin gu ciontaibh air nach cualas roimh iomradh; na 'nuair a tha an toradh a tha sruthadh uaithe ri fhaicinn, anns na h-ionadaibh sin, far am bheil eisimpleirean a dh'aindiadhachd de'n ghne cheudna 'nan aobhar cuimhneachain gach bliadhna. B'ann fo sgàil ionaid-comhnuidh naoimh Isaaic a dheilbh Esau an run mortach, air an do chuir-eadh casg amhain le Jacob a theicheadh do'n fhasach aonarach. Mar dhuin' air bruaich na siorruidheachd, aig an robh an ceann beagan mhionaidean ri e fein a thaisbeanadh an lathair Breitheimh nan uile, bha an doigh sholaimt' anns an d'innis e, ged 's iomadh breug a rinn e riamh, gidheadh nach do labhair e rium' ach an fhirinn, o'n uair a chaidh binn a bhàis a thoirt amach; a nochdadh an dearbhachd bu shoilleir' air treibhdhìreas 'inntinn do na h-uile neach a chual' e. Ma chuireas neach air bith h-ugams', air a bharantachadh mar fhirinn, cunntas 'sam bith nach do chuimhnich e fein a thoirt seachad mu thimchioll a chaithe-beatha, no a dh'f'heudadh a bhi feumail mar theagasg agus mar rabhadh do mhuinntir eile, cuiridh mi sìos e gu toil-each, 'nuair a theid an leabhar so a chlo-bhualadh an dara h-uair. Bha moran a' cumail amach, gu'n robh e 'na ni cronail anns na h-uile seadh, a bhi toirt cunntais mu chaithe-beath' aingidh, mar a th'againn ann an eachdraidh MhicLeoid. Cha'n 'eil mi ag aicheadh, nach robh cunntas air a thoirt mu aindiadhachd, air doigh a bha toirt cuireadh agus misneachd do dhaoineibh a bhi 'ga chur an gnìomh. Ach cha'n urrainn so gu brath tachairt, ma tha a eithid sin a dh'eachdraidh air a toirt air doigh freagarrach.

Tha e cheart cho feumail, a bhi toirt cunntais mu chursa peacach 'na fhior dl-reach, chum daoine a chasg o shlighibh na h-eas-umhlachd; agus a tha cunntas a thoirt mu theachd air aghaidh anns an diadhachd, freagarrach chum cuireadh agus misneachd a thoirt, chum dol air aghaidh ann an caithe-beatha na naomhachd. 'Sann air son a cheart aobhar so a tha na Sgriobtuirean Naomh a' cur f'ar combhair eachdraidh dhaoine' ain-diadhaidh agus nam firean. Mu'n dà ni so, feudar a radh ann an seadh gle fhreagarrach, gum bheil eisimpleir gu tric 'na chuideachadh f'heumail do reachd ghlic agus fhallain. Rinn iadsan a bha do bheachd faoin, air cuid a dh'uiribh gu h-aindiadhaidh earalachadh air muinntir, gun a bhi mean-bheachdachadh air na h-eachdraidhibh sin a tha air an cur sios anns a Bhiobul. Ach tha daoine gllice ann an so a faicinn mor-aobhar taingealachd do Dhia, a chunnaic iomchuidh co-lion ni a thoirt chum foghlum, a bhios a ghnath air am faicinn ro-f'heumail, leo-san uil' a tha mean-eolach air nadur an duine. 'Sann air firinnibh suidhicht' a tha dacine do bheachd luaineach gun bli, gu tric a' diultadh a bhi meorachadh. Ged dh'fheudas daoine' air cuid a dh'uiribh a bhi buntainn ri cunntas soilleir mu theagasg, air doigh a tha fad' as o 'cheud sheadh agus bhrigh, agus a' cur dreach dealbhach air am barailibh luaineach claon, o neo-churam nadurrach inntinn m'nic an duine; a chionn nach 'eil e duilich ruigheachd air faireachdainnibh na h-inntinn, mar a tha iad air an taisbeanadh ann an aithris eachdrachd, tha iad air an leithidibh sin a dh'amaibh gu tric 'gan seachnadh agus a labhairt 'nan aghaidh. Air son an ni so rinn Dia ullachadh roimh laimh, le arao teagasg agus eachdraidh a chur sios 'na fhocal naomh; air chor 's gum bheil gach firinn a tha air an cur sios ann, a co-shoilleir-eachadh agus a co-dhaingneachadh a cheile mu-seach. Agus an uair a tha mi 'g athchuinge sibh geur-aire thoirt do'n teagasg so, cha bheag an sòlas a tha e toirt dhomh, a bhi combarrachadh gum bheil na nithibh sin a th'air an cur an ceill le daoineibh a dh'inntinn neo-churamach an aghaidh a leithid so dh'eachdraidh, ag eiridh o'n aobhar cheudna, a tha tarruing cuid eile gu bhi 'cur an aghaidh an ni sin gus am bheil earrann mhior de fhocal an De bheannaicht' a treorachadh; barailibh a bhiodh air am meas nan abhachdas, * mur bhi a mhi-naomhachd eagallach a tha air a filleadh a steach annta, no co-cheangailte riu.

Creidibh gur mi, le gràdh neo-atharraicht', bhur seirbhiseach, ann an Soisgeul Iosa,

ALASTAIR CLARC.

Inbhirnis, 13amh la de'n dara }
mios deug, 1831. }

* nam faoincas.

G U T H

© Bhruaich na Storruidheachd.

Col. 1. 28. " — A toirt rabhaidh do gach duine —."

MO CHAIRDEAN GRADHACH—Ann a bhli a cuir an céill firinnean an t-soisgeil, is lionmor iad a chomhairlicheadh dhuinn a bhli a labhairt amháin ri tuigse dhaoine mu thimchioll firinnean oirdheirc agus cud-thromach sin an Tighearna, leis a chaoin-shuarachas sin a thaghnathaicht' ann a bhli labhairt mu ealdhainnibh agus cheairdibh am measg dhaoine. Cha'n 'eil ach beag eolas air an Scriobtuir feumail chum a dheanamh aithnichte nach b' e so an modh a bha air a chleachdadh leis na teachdairibh a chuir Dia mach ann an caochladh liunibh air an teachdaireachd naomh agus ro-chudthromach sin, a bhli 'gairm pheacach air an ais o shlighe na ceannairce. Ghiulan am briathran ge'ur-mhothachail comharradh na muinntire a bha le creidimh a' beachdachadh air na cuspairibh so'aimte chum an robh iad a' gairm aire an luchdeisdeachd, mar an ni sin amháin a bhuineadh d' an a'rd-shonas. Cha chomasach do 'n inntinn beachdachadh le neo churam feallsanach airna nithibh sin a tha 'nan cuir an ceill, 'nam meadhon chum uile mhothachadh an anam' a mhosgladh; agus abradh daoine mar

is a'ill leo, ma bheachdaichear air na nithibh so le neo-chu'ram, is ann a chionn nach 'eil iad do rìreadh air an creidsinn. Air do ghradh Dhe agus do bhas Chrìosd slighe ullachadh chum dol as o'n "fheirg a ta ri teachd," am feadh a ta sonas, no truaighe shiorruidh an crochadh ris an roghainn a tha daoine a' deanamh thaobh na sligh' a tha air a cuir fo'n comhair, le trocair neo-chriochnach Dhe, ann an soisgeul shiorruidh a Mhic, firinnean a tha'n aite bhi iomchuidh amha'in air son toileachas-inntinn fhaoin ann an uair an diomhanais, anabarrach freagarrach mar mheadhon air son uile chumhachdan an anam' a bhrosnachadh air an aghairt gu ruigheachd air "slainte."

An ait a bhi fo eagal gu'n cleachd iad ro dhanachd cainnt, 'sann a tha na teachdairean sin do'n aithne cìod a leanas air lorg a chaoìn-shuarachais leis am bheil daoine 'gabhail ri'n teachdaireachd, fo mhòr-ioghnadh nach 'eil an ni a tha air a chuir an ceill leo a' deanamh am barrachd dru'ghaidh air faireachduinnibh an luchd eisdeachd. 'Se an ni araidh a tha 'toirt air daoineibh bhi cho suarach mu'n dian-dhurachd so, 'chionn gu bheil e cho soilleir a' cronachadh a mheallaidh cagallaich sin a tha 'toirt air anaman-naibh neo-bhasmhor bhi 'g eisdeachd le neo-churam ris na nithibh sin d'am bu choir dhoibh geur aire thoirt.

Ach tha e gu tric a tachairt, a mhuinntir sin a dh'eisdeas ris na nithibh sin mu'n robh sinn a labhairt, 'nan la'n neart, gidheadh thaobh an t-aomaidh laidir chum fein-thearuinnteachd a tha gu nadurra annta, gu'm b' a'ill leo sparradh oirnn bhi 'gamharc thairis air gach ni a gbluaiseadh eagal dhaoine, a' cumail amach gu'm bheil na nithe so a' cuir mi-shuaimhneas air se' amhachd na h-inntinn, agus ag aontachadh leis an ni sin a tha iad a' mi-bhreithneachadh mu naduir Dhe, nithe a tha iad fein fiosrach nach urrainn tachairt ach le bhi a' cuir an ce'ill firinnean a tha ca'g-dhi'reach an aghaidh so. Nan d'thugadh iad fainear an cunntas uamhasach a tha co-cheangailte ri bhi sgrios anamanna dhaoine le teagasg neo-dhi'leas, cha d'thugadh iad gu brath aoidheirp air a bhi a' moladh, bho fhaoin bharrailibh naduir sheachranaich, doigh labhairt a tha dìreach an aghaidh cleachdaidh nam faidh agus nan abstol. 'Nuair a bheachdaicheas sinn air am briathraibhsa, chi sinn iad a labhairt air an doigh a's treise ris gach mothachadh a tha air son aobhairean trocaireach agus glic air an suidheachadh ann an cridh' an duine le u'ghdar ar bith. Agus 'nuair a tha an teachdaireachdsan do rìreadh air a chreidsinn, tha iad sin uile, eagal, dochas, taingeachd, aoibhneas, gradh, air an toirt gu bhi gnìomhach 's an anam, agus crìoch mhòr na ministreilcachd air a freagairt, eadhon iompachadh na toile gu Dia.

Cha chomasach dhomhs' a bhreithneachadh cionnas a's urradh do chunnart basachaidh gun iompachadh, a dh'aindeoin co bagarrach an dreach 's an cuirear e, inntinn an ti sin a ghluasad aig am bheil lan dearbh-bheachd gu'n deachaidhe thairis o bhas gu beatha. Anns a chor so 's e 'n toradh a tha gu nadurrach a' sruthadh o bhi meudachadh beachd air na firinnibh eagallach so, bhi du'sgadh suas an tuilleadh taingealachd do'n Dia ghras-mhor sin a rinn comasach iad air dol a steach "air a gheata chumhang," am feadh a tha iad a' brosnachadh gu laidir chum buanachaidh ann am faire agus ann an urnuigh. Ach 's leir dhomh gu soilleir gum bheil an teagasg so freagarrach airson ailgeadh bun os cionn an t-suaimhneis inntinn sin nach 'eil air a shuidheachadh air bonn a's laidire, na faoin-smuainte breithneachaidh luainich, no beachdan mearachdach earbsaidh ladurna. Tha tlachd aig muinntir a bhi gabhail fois ann an gairdeannaibh trein mheallaidh, agus a' toirt fuath ghuineach dhoibhsan leis am bu mhian ann am mearachdan a dhearbhadh orra, a chionn nach 'eil iad gu curamach a' gabhail gu cridhe an cunnart a th' ann, iad a bhi air am faotuin mu dheireadh gun chomharradh an fhior Chriosduidh, ni as eugmhais gum b'fharr dhoibh nach beirte riamh iad. Nan smuainicheadh iad gu cudthromach air na nithibh so, mheasadh iad a dhol a dhuth gu brath, 'na chunnart ro-mhor dhoibh a ruith, air son brudair fhoin as am feum iad mosgladh ann an uine ghearr, co ac' a's aill leo no nach aill. Tha bagraidhean lionmhor an t-soisgeil a tha labhairt ri eagal dhaoine 'nam meadhon gus na naoimh a bheothachadh chum buanachaidh air slighe na naomhachd, agus mar an ceudna chum peacaich a dhusgadh o'n trom-shuain anns an d'fha'g an leagadh iad. Agus tha 'n diomb sin a tha gu minic air a thaisbeanadh le cuid do luchd-aideachaidh 'n uair a tha na h-earrainean so do fhocal De air an cuir fa 'n comhair a' nochdadh nach e amhain gu bheil iad neochuramach mu thimchioll nam miltean a tha 'nan suain fo chodal a pheacsaidh mu 'n cuairt dhoibh ach gu bheil iad fein mar an ceudna fad as o'n fhonn inntinn a tha sabhailt.

Tha 'n t-Abstol Po'l 'san rann o'm bheil ar ceann teagasg air a thoirt a' cuir an ceill an doigh air an robh e fein a' searmonachadh Chriod, "Neach a ta sinne a searmonachadh, a' toirt rabhaidh do gach duine, agus a' teagasg gach uile dhuine anns an uile ghliocas, chum gu'n nochd sinn gach uile dhuine 'na lathairsan iomlan ann an Iosa Chriod." Ann an so tha e gu soilleir a' cuir an ce'll nach b' e a chrioch shonraichte ann a bhi searmonachadh Chriod a bhi a' casgadh eagail dhaoine, fo fhoin bheachd gu'n deanadh saor-thoil neo-mh' nichte an e'igneachadh gu umhlachd a thoirt do 'n t-soisgeul," ach gu'n

robh e a labhairt ris na dearbha eagalaibh sin mar aobhar araid chum gabhail ri Mac Dhe, a' toirt rabhaidh dhoibh mu'n ni eagallach a tha teachd an lorg a bhi diu'ltadh soisgeil Chriosd, agus mar an ceudna a teagasg dhoibh glo'ir grais Chriosd, 'nuair a thaid air an gairm gu bhi sleuchdadh si'os aig sto'l-chois a thro'caire. Nach e bhitoirt rabhaidh an se'ol iomchuidh ann a bhi labhairt mu'n aomadh laidir sin chum fein-thearuinnteachd a th'anns na h-uile, le aobharaibh a th' air an tarruing o'n chunnart sin a tha an crochadh os an cionn? Mur 'eil sinn aig am 'sam bith a labhairt ri eagalaibh dhaoine, am feudar a radh gu'm bheil sinn ann an seadh sam bith a toirt rabhaidh dhoibh? Agus mur 'eil sinn idir a toirt rabhaidh do dhaoineibh, am feudar a radh gu'm bheil sinn a' searmonachadh Chriosd mar a tha Pol an so a cuir an ce'uil a rinn e fein? Nach fheudar a radh, gur e 'n dearmad eagallach a tha air a dheanamh air a bhi toirt rabhaidh a reir gnath nan Abstol, is aobhar ann an tomhas mor do'n chlochodail sin a tha buadhachadh fo shearmonachadh an t-soisgeil, agus do choslas sin na diadhuidheachd nach 'eil a' treorachadh chum atharrachaidh slainteil, agus a tha r'a fhaotainn fo cheagasg claon?

Feudar a dhearbhadh gu soilleir gur e' bhi toirt rabhaidh aon earrann chudthromach do dhleasdanas ministear, o'n sgrios chinnteach sin a tha feitheamh air na h-uile a tha cuir cul ris an t-soisgeul. Nam bu chomasach dhuinn faireachdainnibh dhaoine a mhion-rannsachadh, an sin bhitheadh e air fhaicinn, gu'm bheil na gearanan sin mu dhaoineibh bhi faotainn rabhaidh tuilleadh is tric no gu saor, ag e'iridh o'n aobhar so, nach 'eil iad do ri'eadh a' creidsinn cinnteachd an leir-sgrios sin a tha air fhoillseachadh 'san t soisgeul. Nan d'thugadh na h-uile f'ior-chreideas do so, gu'm bheil corruich sh'orruidh nach feudar a sheachnadh a' teachd an lorg ba'is gun aithreachas, cha b'urrainn iad gu brath a bharalachadh gu'm bheil an ni sin air doigh tuilleadh a's cudthromach air a sparradh air an iinntinn, am feadh a tha Dia fathast 'na throcair a mionnachadh nach 'eil tlachd aig ann am ba's pheacach, agus a' gairm le ard ghuth, "pillibh, pillibh, o'r droch shlighibh, oir c'ar son a bha'saicheas sibh?" Nuair a tha Dia car u'ine mhoir air a bhrosnachadh, le daoineibh a bhi fas mi-fhoighidneach fo gach rabhadh a th'air a bluilleachadh orra, feudaidh e' a theachdairean di'leas a thoirt air falbh, agus ginealach do dhaoineibh eil' a thogail suas, a bheir fein-thoil-eachadh d' an luchd-eisdeachd le faoin-theagasg, gus an duisg iad 'sna lasraichibh sh'orruidh. Cha'n f'hiosrach mi air breitheanas a's uamhasaiche na so, a dh'fheudas teachd air tir 'sam bith. Cha dean neo-dhillseachd an luchd f'aire iadsan a shaoradh

air chor sam bith a theid a dh'ùth le cion rabhaidh, ged bhitheas am fuil, air doigh uamhasach, air iarraidh aig laimh na muinntir sic do'n d'thug Dia a'ithne rabhadh a thoirt uaith fein, agus a rinn dearmad air an ni sin a bha air earbsa riu. Air a cheann so, is ro-sho'laimte briathran Dia Israeil—"Mar sin thusa, a mhic an duine, chuir mi thu mar fhear-faire chum tighe Israeil; uime sin eisdidh tu am focal o'n bheulsa, agus bheir thu dhoibh rabhadh uamsa. 'Nuair a their mise ris an aingidh, O dhuine aingidh, gheibh thu gu deimhin ba's; murlabhair thusa chum an t-aingidh a thoirmeasg o 'shlighe, gheibh an duin' aingidh sin ba's 'na aingidheachd: ach air do laimhsa iarraidh mise 'fhuil.'"* Cha'n 'eil misneach 'sam bith air a thoirt 's na Scriobtuiribh naomha do'n bharrail fhaoin sin, gu'm feud teachdair Dhe earrann sam bith a chumail air ais, do'n fhocal a tha e cluinntinn o bheul a mhaighstir, agus a bhì neo-choireach; ni mò am bheil barrantas air a thoirt annta, gu'm feud iadsan d'an robh e air a cheadachadh buanachadh ann an neo-chu'ram gu crìoch am beatha, gu'n rabhadh fhaotainn, dol as o'n chunnart a tha air a bhagairt nan aghaidh. Cha'n 'eil seirbhiseach Dhe ri bhì cunntasach air son an doigh anns am bheil daoin' a' gabhail r'a theachdaireachd; 'sann a dh'fheumas iadsan a chluinneas i bhì freagarrach air a son, do'n Tì sin d'am buin an seula sin a tha i giùlan; ach ma chumas e bheag dhi air ais, no gum fiar e i gu daoin' a thoileachadh, tha'n la sin a teachd anns am feum e freagairt do Dhia air son so, agus gach ni uabhasach a thig 'na lorg. 'Nuair a tha sinn ag radh nach comasach do neach sam bith beachdachadh gu ceart air focal De gun mhoran fhaotainn ann a tha labhairt air doigh chudthromach, agus an t-seadh so, feudaidh sinn fhaicinn cho ro-chosmhuil agus a tha leabhar sgrìobhta Dhe ri leabhar a fhreasdail. Ma sheallas sinn ri eachdraidh an t-saoghail, chì sinn mar gum b'ann sgrìobhta air gach duilleag dheth, nithe a tha toirt rabhaidh dhuinn mu 'n mhor-chunnart a tha leantuinn air lorg bhì ri ceannaire an aghaidh ughdarras De, agus bhì deanamh dimeas air a chomhlairle. 'Nuair a tha an duin' a tionndadh air falbh o'n teagasg a tha 'ga cho'mhlachadh air gach taobh anns na Sgrìobtuiribh Naomha, agus a th'air a chuir an ce'ill le guth an fhreasdail am measg rioghachdan na talmhainn, 'sann an sin a tha e' a gluasad as eughmhais eagail, no ann an neo-churam uamhasach. Cha'n 'eil sinn idir ag radh gur e' egal naomh an t-aon mhothachadh a tha ann an uchd Crosduidh, ach tha sinn a' cuir an

* Ezek. xxxiii. 7, 8.

ceill le barrantas, gu'm bheil e cho ro-araidh chura bith agus buanachadh cleachdaidh na fìor-dhiadhachd 'na uile ghiulan, agus gu'm feumar a radh mu thimchioll an duin' a tha buileach as eughmhais gur ni-chreidmheach e', ciod 'sambith cho laidir agus a tha a bharrail m'a chreidimh fein. Cha'n ann anilain le bli ag aithris carrainnean lionmhor do'n t-soisgeul, a tha gu soilleir a labhairt ri eagallaibh dhaoine, a dh'f heudas so bli air a nochdadh; ach mar an ceudna leis an earail dhu'rachdach agus sholaimte sin a thug ar Tighearn agus ar Slanuighear beannaichte d'a dheisciobluibh, "A deirim ribh, mo chairdean, na biodh eagal oirbh roimh 'n mhuinntir sin a mharbhas an corp, agus 'na dheigh sin aig nach 'eil tuilleadh a dh'f heudas iad a dheanamh. Ach nochdaidh mi dhuibh co e roimh 'n co'ir dhuibh eagal a bhì oirbh; biodh eagal an tì sin oirbh, aig an bheil cumbachd, an deigh neach a mharbhadh, a thilgeadh do ifrinn; seadh, deirim ribh, biodh eagal an Tì so oirbh."—Lucas, Carb. xii. 4, 5. Labhair Criosd na briathran so r'a "chairdibh," leis an bheil e anns an do'igh a's so'aimt' a' sparradh eagal diadhaidh, agus a' deanamh sin le bhì toirt fairear cumbachd Dhe, chum peanasachadh gu sìorruidh anns an t-saoghal ri teachd, 'mar so a' toirt as an rathad na saobh-bharail sin nach 'eil eagal a Chriosduidh co-cheangailte ris an truaigh' a tha leantuim air lorg teachd gearr air slainte. Tha daoine gu tric a' labhairt mu dhearbhadh a tha tilgeadh air chul na firinn shuidhichte so, mar gum biodh saighd'ear, air dha cuid d'a armachd a chuir dheth, n'a bu chinntiche air buaidh a thoirt amach, no mar gum biodh Criosduidh ann ann cunnart ni 's lugha le d'chuinghneachadh sealltuim ri h-aon do na reultaibh-iuil a's soillire leis an bheil an Spiorad Naomh 'ga neartachadh, chum buanachadh ann an slighe na naombachd. Tha iad a' tuiteam anns a bharrail amaideach so, le iad a bhì cuir an eagal sin a tha treorachadh chum faire, agus a tha 'n comhuidd fa chombair na h-intinn a tha la'n-chreidsinn nan Sgrìobtuirean, ann an ait' an eagal sin a tha tionndadh air falbh o sh'ighibh Dhe, trid na buaidh a th'aig nithibh faicsinneach orra, 'nam mi-chreideas do gheallanaibh an t-soisgeil. Th'an t-Abstol Pol, neach a thug an taisbeanadh bu shoilleir' air fìor dhearbhadh a chreidimh 'na bheatha fein, a' toirt dhuinn eisempleir ro-chomharrachd' do eagal diadhaidh. Eadibh ris an cadar-dhealachadh sho'raicht a tha cada a bhriathraibh fein agus briathraibh nìhorain eil', a tha fìoradh chum an sgrìos fein, moran do na nithibh eil' a sgrìobh e: "Ach trom-bhuailteam mo chorp, agus cuiream fo smachd e; an t-eagal air chor 'sam bith an deigh dhomh searmonachadh do dhroing eile, gu'n cuirear mi fein air eul."—1. Cor. ix. 27.

Chuala sinn air an la an diugh rabhadh ro-sho'laimte air a thoirt do'n aite so ann an cu'rsa freasdail De, agus tha sinn a nis air cruinneachadh chum beachdachadh air an earail chud-thromach a bha air a thoirt dhuinn, o'n t-sealladh bhro'nach sin air an robh sinn an diugh 'nur fianuisibh. Tha dochas agam nach saoil neach sam bith 'n'ur measgsa gur ni so aig nach 'eil co-cheangal ri dleasdanas araibh Ministear an t-soisgeil. Tha cionntan mhor-ain air an cuir sios anns na Scriobtuiribh Naomba mar rabhadh do na linnibh ri teachd, a chum 's gu'n d'thugadh muinntir eile fainear an toradh searbh a tha sruthadh o bhi treigsinn na slighe shioth-chail, a tha air a comh-arrachadh amach le gliocas neamhaidh. Tha mi meas an do-bhro'n a nochd sibh an diugh air mhodh a bha cliuitech dhuibh fein, 'nuair a bha sibh 'n'ur fianuisibh air crìoch eagallach cionnta na h-oige, 'na chothrom freagarrach chum a bhi beachdachadh air fìor nadur a pheacaidh, mar tha e air a thaisbeanadh anns an t-soisgeul shiorruidh, agus na h-earailibh a tha labhairt an sin ri c'inn-fheadhna nam peacach, iad a philleadh gu Dia le aithreachas trathail. An neach sin a chunnaic sibh an diugh a fulang ba's maslach, agus a tha nis anns an t-saoghal shiorruidh, bha e mar ro-churam air gum biodh na h-earaillean a tha sinn a nis ri thabhairt dhuibh o eachdraidh bhro'nachsan air am beannachadh gu h-e'ifeachdach. Agus anns an t-seadh so feudar a radh anns an doigh a's freagarraiche, mu na tha mi nis a dol a labhairt ribh, gu'm bheil e 'na "ghuth o bhruaich na siorruidheachd."

Beagan mhionaidean mu'n d'thag e'm prìosan, chum dol a dh'ionnsuidh ionad a chrochaidh, bhuilich e beagan u'in' ann an urnuigh naignich each, le a lambibh ceangailt', agus inneal a bhais mu 'mhuineal, agus dh'innis e dhomh gu'm b'e aon d'a ath-chuingibh ri Dia air an la mu dh'èircadh so deth bheatha, gum beannuicheadh e gu h-eifeachdach an t-searmoin a tha gu bhi air a liubhairt an nochd, mar rabhadh do na beothaibh an deigh a bhais-san. Cha'n ann chum faoin neonachas a thoiteachadh a tha mi nis a' cuir eachdraidh an o'ganaich so f'ur comhair, (neach is beag a shaoil uair-eigin deth 'bheatha gu'n d'thigeadh e dh'ionnsuidh na crìche so), ach ann an dochas gu'm feud e bhi feumail chum iomadh leasan cudthromach mu fhìor-ghliocas a chombarrachadh amach dhuibh. Thainig e air agbaidh ann an s'igh' a pheacaidh a lion ceum agus ceum, ann an uine cho goirid 's gur tearc eachdraidh a's aithne dhomh a bha ni's freagarraiche gu rabhadh uamhl-asach a thoirt do muinntir eile.

B'e 'iarrtus fein gu'n cuirinn an ceill duibh gach ni a clithinn feumail, do na nitibh a dh'innis e dhomh ann an uaigneas. Agus ann an umhlachd d'a iarrtus aig a chroich, 'nuair a bha e

na sheasamh air bruaich na siorruidheachd, tha mi nis a' dol air m'aghairt gus na caochladh earrainnean d'a eachdraidh a chuir f'ur comhair ann an ordugh, a' guidheadh gu du'rachdach gu'm bi na bheil mi ri labhairt le geur-mhothachadh air an t-sealladh chraiteach air an robh mi an diugh 'na m'f hianuis, air a bheann-uchadh leis an Dia sin ann a ainm mho'r am bheil mi a' dol air m'aghaidh.

I. Ceann.—*Fhuair Uistean MacLeoid a thogail ann an oilean na diadhaidhachd.*—Uamhasach, gun amharus, dh'f heumadh fair-eachduinn a pha'rantan a bhi air an oidhche so, nam b'urradh dhoibh dol air aghaidh am mic ann an aingidheachd a lorgachadh gu dearmad seolaidh, no curaim, no eisempleir, air an taobh fein. Cha bhui mi aig an a'm so ri h-aon de th na h-aobhairibh a dh'f heudas air u'ribh na h-oidheirpean a's fearr aig parantaibh diadhaidh fhagail gun e'ifeachd. Ach tuigidh na h-uile neach gum bi ge'ur-chradh inntinn pharantan, am feadh a tha iad mar gum b'ann a sileadh deoir fholathairis airgiulan millteach an leinibh graidh, gu mor air eutromachadh, ma's e's air dhoibh an lamhan a chuir air an cridheachaibh, gur urradh dhoibh le teistean an coguis a radh nach 'eil iad comasach ni air bith dheth so a lorgachadh gu'n giulan mearachdach fein. Is minic auns an t-saoghal a tha lathair, cho math 's ann an lasrichibh ionad na doruinn, a chuir clann uile choire an sgrìos air na parantaibh mi-churamach no aindiadhaidh o'n d'f huair iad am bith. Ach chuala sibh an duine so, aig a chroich, a' cuir an ceill gu so'lamte, nam biodh e air leantuinn combhairle agus eisempleir a pharantan, nach d'thigeadh e gu brath gu crìoch cho maslach. Tha deagh chuimhn' agam, an la air an deach' a dhiteadh, air dhomh beantuinn mar gum b'ann le amharus ris an doigh anns an d'f huair e 'thogail, ciod an glusad domhain spioraid leis an d'f hreagair e—"Och! le'r cead, bu duin' onorach m'athair, agus nam bithinn air gabh il a chomhairle, agus gum mo shlighean a chleith air, cha bhithinn gu brath an so.

Rugadh e ann an sg'reachd Assint, mu'n cuairt do thri bliadhna fìchead roimh an am so, o pha'rantaibh air an robh deagh chliu am meas an luchd-eolais. Thachair caochladh trioblaid teaghlaich riu, agus dh'a'raich iad an neach so a b'oige dheth 'n cloim le mor churam, ann an dochas gum biodh e 'na chabhair dhoibh 'nan sean aois, gu bhi saothreach dh an croit f hearainn, agus an deigh bais athar, gum biodh e na chul-taic d'a mhathair na bantrachas, 's da pheathraichibh nan dilleadhaibh. Bha mor ghradh aig athair dha, mar b' abhaist da fein a radh ann an cainnt gle iomchuidh, "bha mi gle mhuileach aig m' athair." Bha e taitneach ri fhaicinn, deadh chumta, agus laidir 'na phearsa, 'nuair ann an eutromas na h-oige bu ghnath leis a bhì sibhal gu sundach

air beanntaibh a dhùthcha. Bha a chrannchur agus 'iarrtais a' comh-fhreagairt da cheile aig an am sin, agus bha e' la'n-thoichte le 'staid iosal. 'Sann maille r'a athair a bha e codal an comhnuidh gus an robh e deich bliadhna dh' aois, agus re na h-ùine sin, cha b'urradh dha codal fhaotainn nan cuimhnich-eadh e gu'n d'rinn e dearmad air urnuigh. Cha robh an t-eisem pleir diadhaidh a bha air a chuir roimhe a' fagail 'inntinn mi-fhoisneach, agus air dha bhi aincolach air cleachdadh dbaoin àindiadhaidh, bha e 'na ghiullan so-theagasg agus umhal. 'Nuair a bha e air a chuir chuige gu dian, le solasaibh buaireasach a pheacaidh, bha smuainte mu thoiseach 'oige a' tighinn a stigh gu cràiteach air 'inntinn, agus anns gach ceum mar a bha e dol air aghairt a' meudachadh a mhi-shonais. Tha ni-cigin anabar-rach taitneach ann a bhi cuimhneachadh air maduinn ar n-oige ma bheachdaicheas sinn oirre mar chud thoiseach beatha naomh. Ach is gann gum bheil ni air bith ann a dh'fha'isgeas deoir ni's goirte na ni i so 'nuair a sheal'ar air ais oirre, an deigh bhi gluasad car tamuill ann an cursa chiontach. Cha 'n e 'mhain gum bheil i air a comharrachadh le sith bhliadhnaibh bu shona a tha nis air dol seachad, ach mar an ceudna luchdaichte le earailibh agus geur-mhothachaibh a tha 'g an-tromachadh cionta caithe-beatha ain-diadhaidh. Chaidh eolas air cinn a chreidimh a theagasg dha a reir 's martha iad sin air an cuir sios ann am beagan bhriathraibh brioghmhor ann an leabhar aithgbearr nan ceist, agus chum am barrachd cothrom a thoirt d'a sheircean graidh, air do'n sgoil bu dluithe air laimh bhi cail-eigin fad uaith, chum 'athair maighstir-sgoile car da bhliadhna 'san tighe, gu bhi 'ga theagasg, gus an d'fhosgladh sgoil eile ann an aite goireasach dhoibh. Rainig e mar so air tomhas cuimseach deth fhoghlum aimsireil, cho math 's deth eolas nan Sgriobtuirean. Bha e cho seachnach air 'inntinn fhosgladh do choigrich 's gum biodh iad gle ullamh beachd docharach a ghabhail mu thimchioll ciod a b'aithne dha do nadur na diadhachd, dh'casbhuidh bhi deanamh cleachdaich dhi. Rinn e comhradh riumsa gu saor, a chionn gum b'a' bhaist domh bhi 'm acnar 'nuair a rachainn g'a fhaicinn, agus chunnaic mi gu soilleir gun robh an t-eolas a fhuair e'n tu's 'oige, ged leig e dearmad mor air ann am meadhon a chu'rsa peacach, na nìhor chabhair dha gu gabhail ris na nithibh a bha mi labhairt ris, agus a' cuir fa chomhair. Thug mi an tuilleadh aire dha so, do bhrìgh gur tric a dh'f hiosraich mi cho duilich 's a tha e eolas a chompartheadh ruisan a tha air bruaich na siorruidheachd, ma tha iad gus an t-am sin a dh'casbhuidh ceud thoiseach eolas a chreidimh.

Dhuraichdinn a sparradh mar ni ro-chudromach air parantaibh, cho mor 'sa tha e mar f'hiachaibh orra gach cothrom a ghilacadh air son siol a ghliocais neamhaidh a chuir gu moch ann an cridhe-achaibh an sliochd, gun fhios aca nach d'thig an la anns am bi iad air an cuairteachadh a steach le ballachaibh laidir priosain dhoirch fad as uapasan, no air an sineadh air leabaidh bais ann ann an duthaich che'in, no air an gairm as an t-saoghal air an fhonn air an deach' am breith agus an a'rach, fad an deigh do'n teangaidh, a dheanadh eolas na firinn a chompairteachadh riu 'nan oige, bhi air a seuladh ann an tosdachd na h-uaigne. Ged tha gach la toirt dearbh-bheachd as u'r dhuibh mu'n aoidheachd iargalta a tha'n f'hirinn a' faotuinn ann an inntinn na h-oige, na cuiribh bhur misneach air chul—oir fad an deigh dhuibhse triall do thir na di-chuimhn', feudaidh e tachairt, gum bi neach-eigin air onorachadh gu teine neamhaidh f'hadadh am measg a chonnaidh a tha air a thasgadh léibhse an traths', air chor 's gum bi dealradh dearsach soluis iompachaidh air a dhoirteadh air anamannaibh na muinntir air son a bheil sibhs' a nis ri "spairn mar mhnaoi ri saothair." Nam bu chomasach do chridhe parant' mi-churamach bhi air a dhusgadh, aig uair a bha'is, gu amharc air fior staid na clomne bhiodh e fa'gail as a dheigh 'san t-saoghal so, ann an duibhre aineolais, mar shoitheach gun stiuir air cuan buairesach na beatha so, a bhiodh an ceann gach tiota ànn an cunnart a bhi air a slugadh suas ann an doimhne an t-sluic gun ghrund, bu leoir an sealladh e, aig a leithid sin a dh'a'm, gu 'anam f'ha'sgadh le agartas cho cra'iteach 's nach urradh cainnt a chuir an ceill. Na smuain-ichibh gum b'a'ill leam air chor air bith a radh gur ann an teag-asg amhain tha dleasanas ph'arantaibh do'n cloinn a' co-sheas amb. Tha smachdachadh 'na thrath, air a sheoladh dhuinn 'san Sgriobtuir, mar aon mheadhon air son na h-amaideachd a tha ceangailte ri cridhe gach leinibh fhogradh a mach as, agus a dh'easbhuidh beo chumhachd eisempleir naoimhe agus fhiallain, gabhaidh na comhairlean a's fearr seachad mar osag ghaith. Tha aobhar eagail aig iomadh parant, gur iad dith ceannsachaidh agus smachdachaidh thrathail, agus eisempleir ain-diadhaidh, no mi-churamach, na fior aobhair a tha toirt air an cloinn fa's suas "as eugmhais De." Cha leoir e gu'n cuir sibh an siol n'ur raontaibh le curam, mur dean sibh a ghleidheadh gu dichiollach o bhi air itheadh suas le eunlaith an adhair, no air a sbaltairt fo chosaibh spreidh na macharach. Tha mi fo eagal gur lionnhor iad a tha ri bron air son go'raiche an sliochd, a dh'fhudas gu ro-fhurasd' an t-aobhar a lorgachadh a dh'ionnsuidh nan droch cuideachdan maille ris an robh iad a ceadachadh dhoibh imcaidh ann an laithibh an o'ige. Tha buannachd 'sam bith a tha 'g e'i-

ridh o so tuilleadh a's daor air a cheannach, le bhi dorcha-chadh ri reul-iuil na beatha—"eagal De."

II Ceann. *Bha Uistein MacLeoid do nadur cuoimhneil.*—Tha moran ann a bhi a' toirt cunntais mu thruaillidheachd naduir an duine, gu buileach a' leigeil air dearmad an ni ann 'sam bheil bith na truailidheachd sin 'na luidhe, agus a' toirt cunntais mu'n ni bhronach so a tha gu h-iomlan an aghaidh reusain agus beachd dhaoine, agus focail an Tighearna, air chor's gu bheil iad lion-mhor ann a tha air an toirt gu bhi 'g a'icheadh an teagaisg so gu tur. Tha sinn aig aideachadh, gun teagamh sam bith, gu'm bheil moran do'n aomadh a tha ann an nadur an duine ann an staid an leagaidh gle mhaiseach, agus mar an ceudna gum bheil buadhan 'inntinn fathast a' taisbeanadh cuid do'n o'ir-dheirceas sin a bha ri fhaicinn 'na cheud staid. Ach air do'n nadur so bhi air a chuirteachadh no air a'iteachadh le droch bhuidhannaibh, ma tha e gun bhi air iompachadh, feumaidh na tha fathast ri fhaicinn do'n mhaise so bhi fa's ni's mios' agus ni's miosa, agus anns an t-saoghal so fein a' tionndadh mach gu anabharr cruadhais cridhe agus gairge inntinn, agus na dearbh cheudfathan a bhuilich Dia 'na mho'r fhabhar air an duine 'na cheud staid, da ri'eadh a tionndadh mach gu bhi 'nan innealaibh uamhasach ann an ole a chuir an gnioth. 'Nuair a tha an toil air a toirt gu umhlachd do'n t-soisgeul, cha'n e mhain gum bheil an ni sin a bha roimh maiseach air a thoirt gu bhi bunailteach, ach tha e dealradh ni's soilleire, mar bhlathaibh a tha air an atharrachadh gus an fhona sin anns am bheil e nadurrach dhoibh cinntinn. 'Se b'aobhar gu'n do threig Dia an t-anam sin 'san robh e aon uair a' gabhail comhnuidh, gu'n d'rinn e ceannairc 'na aghaidh, agus tha so a' sior-mheudachadh obair a sgrios, air chor's gur gann a tha comharradh air fhagail dhe'n mhaise sin a bha aon uair ri fhaicinn air. Is ni so a dh'fheumas tachairt thaobh an anam' sin aig an robh, mar dhion ro chumhachdach, Dia a chomhnuidh ann, agus aig am bheil a nis aomadh a thoile air a sgaradh o eagal De, am bun sin air an robh iad roimh a' fas.

Thaisbein an duine so ann an ceud thoiseach a bheatha comharraidhean os cionn na bheil cumant' air nadur truacanta. 'Nuair a thainig na doill, na bacach, agus na bochdan a'osmhor, a dh'iar-ruidh deire gu tigh 'athar, bu taitneach leis a bhi 'g am faicinn, agus cha robh e niamh mar chleachdadh aig' a bhi ri faoid air a mhuinntir a blitheadh fo amhghar. Labhair e rium mu'n tlachd a bh'aig' ann an ceud laithibh 'oige bhi 'gan treo'ruchadh chum an tigh' a b'fhaisg', agus air uairibh a' giulan poca na deire air an son. Thug guidh' † nam bochd mo'r sho'las da.

Aig an am sin bha e allamh gu cabhair a thoirt dhoibhsan a bhiodh ann an aire, agus 'nuair a chitheadh e neach fo amhghar air nach b'urrainn e furtachadh, dlifha'isgeadh e 'chridhe le bro'n. Bu sho'lasach leis a chuid a chompairteachadh ri muinntir eile. Bu cho fuathach leis sealladh do fhuil, 's nach b'urrainn e seasamh ri bhì 'ga faicinn air a tarruing o chrodh athar. Air dha fuil fhaicinn air a tarruing o ghairdean boirionnaich, ann an tigh coimhearsnaich 'san robh e beagan sheachduinibh mu'n do chuir e am mort uamhasach an gnìomh, cha mhor nach do thuit e ann an neul. † Threo'raich an 'curam dligheach a bha air mu chomhnadh a dheanamh ri teaghlach 'athar, e gu bhì dìchiollach chum beo-shlaint a chosnadh dhoibh. 'Na cheud dhol a mach bha e cho neo-thoileach foill no anacartas a dheanamh air neach 'san bith, agus gu'n robh e ro-fhurasd' dha beagan airgid fhaotuin ann coingheall || 'nuair a bhitheadh feum aig air. Aig aois ochd bliadhna deug bha seasmhachd agus caomhalachd a ghlain cho aithnichte, 's gun robh e 'na ni do-chreidsinn gum bitheadh e an taobh a stigh do cheithir bliadhn' an deigh sin 'na mhortair borb. Bha e chomhnuidh am measg muinntir' a bha aon-fhilte, far an ainmic a chualas iomradh air gnìomharaibh fuilteach, agus far an robh e mar chleachdadh a bhì aoidheil agus caoimhneil ri coigrich.—An sin, fada o thoirm nam bailte mor, ann an ionadaibh uaigneach Assint, far an do sheas creagan ard Chatu car linntean ri beucaich na mara, bha'n inntinn air a gairm gu smuaintean urramach mu mhorachd agus mhaitheas De, Cruith-fhir nan uile. Agus bha 'dhreuchd siothchail mar bhuachail' chaorach, a' toirt la'n-chothroim dha bhì meorachadh air na nithibh sin, agus freagarrach mar mheadhon chum caomhalachd a naduir a mheadachadh.

Bu shon an ni nan d'thugadh muinntir o'g gu tric fainear, gum feud gach ni a tha 'g amharc maiseach agus tlachdmor ann an a'm na h-o'ige, mur 'eil e co-cheangailte ri atharrachadh slainteil air a chridhe, gu luath geill a thoirt do'n giu'lan sin a tha anabarrach singidh. Is tric a bha gach mothachadh a'luinn agus taitneach a tha r'a fhaicinn air doigh comharrachichte fo sgail dìon parant' diadhaidh, air a sgaoileadh fa chomhair altair De an t-saoghail so, agus air fhuadachadh air falbh le gaoithibh a bhuaireadh. Tha aon ni a dhearbhas gum bi an ni a tha cho maiseach ann an a'm earraich na h-o'ige, r'a fhaicinn ni's ro-fheumail ann am foghair na sean aoise, agus is e sin, sibh fein a choisrig-eadh do Dhia air altair an t-Sla'nuighir Iosa a chaidh a cheusadh. Tha aon ni a ghuidhinn leis gach uile dhu'rachd air a mhuinntir

† d'fhanuich e.

|| air iasachd.

o'g a tha nis 'g am eisdeachd, gu'n cuimhnicheadh iad nach com-
asach dhoibh bhi cinnteach nach d'theid iad fein air an aghaidh
ann an slighe na h-aingidheachd fhollaisich, ach le bhi nis da
ri'readh a' toirt umhlachd do shoisgeul Chriosd. Agus ceart
cho cinnteach agus a tha freumh nan uile aindiadhachd r'a fhaot-
uinn ann am muinntir a bhi dearmadach air Dia, is ceart cho
cinnteach a tha e gun d'thig an la anns am bi na h-uil' a dhi-
chuimhnicheas Dia air am pilltinn sìos gu ifrinn.—Salm ix. 17.
Smuainichibh air an neach sin a chunnaic sibh an diugh air a
chrochadh, agus a dh'innis duibh aig a chroich † gum bu cho'ir
gu'n dru'ghadh a ghuth oirbh mar rabhadh o'n t-siorruidheachd;
agus thugaibh fainear gu'n robh e uair-eigin cho neo-chosmhail
gu'n d'thigeadh e chum na crìche so agus a tha e gu'n tachair-
eadh so do aon neach dhibhse a tha iathast ann an staid neo-
iompaichte. Ma tha an t-uachdaranachd sin aig a pheacadh air
'ur toil a bhuineas do Dhia amhair, feudaidh sibh a bhi air bhuir
tarruing ceum air cheum chum nan ciontaibh a's uamhasaiche a
chuir an gnìomh. 'Sann uaith so a tha e tachairt gu tric, gum
bheil an duine le neo-churam a dol air aghaidh, am feadh a tha
gach ni faicsinneach m'a thimchioll mar gum b'ann le arl-ghuth
a' cuir an ceill dha ainm glo'rmhor a' Chruith f'hir, agus air a
thoirt mu dheireadh gu bhi 'g eisdeachd guth fann na coguis' air
a mhuchadh, mar fhuaim innil-ciuil a tha fa dheireadh a' bas-
achadh gu tur.

III. Ceann. *Chuir Uistein MacLeoid cul ri eagal De.*—Tha
na ceumaibh sin leis an bheil oigridh a fhuair an togail fo oilean
na diadhaidheachd air an toirt gu fìor iompachadh, gu tric neo-
leirsinneach. Tha beachdaibh mearachdach mu'n diadhaidheachd
a fagail na coguise nadurraich neo-mhothachail, agus gu tric
a cruadhachadh dhaoine ni's mo anns a pheacadh na 'nuair a
bha iad a siubhal ann an tur aineo'as. Ach tha'n fhìor dhiadh-
achd, eadhon mu'm bheil i a' toirt la'n atharrachaidh air an toil,
a' toirt beo na coguise, a soillseachadh na tuigse, agus a' bacadh
o iomadh peacadh anabarrach.

Air an doigh so, tha'n f'hirinn gu tric a' gabhail greim le beag
a's beag air inntinnibh dhaoine, agus 'g an treorachadh a chum
creidimh an t-soisgeil, agus seirbhis De, gun e bhi'n comas
dhoibh an dearbh a'm a bhreithneachadh, anns an deach' iad
thairis air a chrioch a tha 'g eadar-dhealachadh muinntir iom-
paicht' uathasan a tha neo-iompaichte. Tha muinntir o'g a'
fhuair an togail fo pharantaibh diadhaidh, le bhi gu toileach a'
a diu'ladh gach earail agus cronachaidh fallain, agus o'n dìon

thogradh gu briseadh tre na h-uile smachd, a' tuiteam gu bras ann an doimhne nì's mo do pheacadh, agus mar sin a tabhairt orra fein dididh nì's ro-thruime. Tha iad cosmhail ri craobhaibh air an lubadh, ach gun a bhi air an atharrachadh, a dh'richeas gu h-ealamh mar bha iad roimh; no ri clochaibh a teachd o airde mhor, a theid nì's doimhne fodha 'san dubh-aigein.

Air do Uistein a bhi deich bliadhna dl'aois, bha e deidheil air codal 'na aonar, mar bha e faiciun giullainean eil' a' deanamh. Anns an ni so fhuair e a thoil, agus choidil e re iomadh bliadhna, mar bu tric', air leth o athair. Air an doigh so cha d'thug a pharant-aibh an aire gu'n do dhearmad e urnuigh naigheach air uairibh. 'Nuair a bha e comasach air son seirbhis, chaidh e gu bhi 'na bhuaichille chaorach, agus choidil e gu tric amach a tigh athar. Thug e fainear gu'n robh oganaich mi-dhiadhaidh measail agus soirbheachail nì's leoir anns an t-saoghal, mar so bha a bheachd mu ro-chudthromachd || na diadhaidheachd a sior-lughdachadh, agus dhorchaich dearsadh diombuan an t-saoghail, eadhon ann am buachaille bochd Gaelach, nithe siorruidh, a bha buadhach-adh gach la ni bu lugha air 'inntinn. Air uairibh choidil e maille ri seirbhisich cile, agus do bhrìgh nach bu ghnath leosan bhi 'g u'ruigh, bu na'ir leis a bhi 'gairm air a Dhia. Ann an uine bheag rinn na cleachdaidhean peacach a bha e leantuinn, an-toileach e gu bhi 'g urnuigh an uaigneas, oir bha a thuigse 'g inn-seadh dha cho tur neo-f'hreagarach agus a bha dleasdanas na h-u'ruigh ri seirbhis an Diabhoil, ris an robh e a' fa's ni bu cheangailte gach la. Thainig dleasdanas na h-u'ruigh, am meadhon mor sin a tha cho freagarach eum smuaintean mu Dhia a shochdrachadh air an inntinn, gu bhi, cna'u e mbain air a di-chuimhneachadh an drasda agus a risd, ach gu buileach air a dearmad, agus mar so bha Uistein bochd air fhagail gun fhear-iuil ann am meadhon cuain do bhuaireidhibh. Ann an u'ine ghearr thainig e gu bhi 'na fhear-mhionnan, 'na bhreugaire, agus 'na fhear-briseadh na Sa'baide. Bhuilich na buachaill-ean a bha gu tric nan companachaibh aige, an t-Sabaid ann a bhi 'g ionnsachadh an con; agus thug iad dorus reidh d'au corruich ann am mionnaibh oilteil, 'nuair nach bitheadh an treudan air an cruinneachadh gu ceart; gu tric le breugaibh a deanamh suas sgeulachd shugraidh dhoibh fein, a siubhal nan cnoc. Bha e gu bras a dol ni b'fhaid' agus ni b'fhaide leis an t-sruth; le bhi sior mhi-naomhachadh na Sabaide lagaich e a mhothachadh do'n chomain fo'n robh e do Dhia; bha e mar shugradh leis a bhi 'mi-naomhachadh ainm' ro-urramach Dhe,

agus bagraidhean uamhasach fhocail, agus gach la a' call spe'is do naomhachd na firinn, le bhi 'g innse' bhreug air son aobhair-ean gun diu. A' faicinn a chompanaich ri fanoid air na deircich a bha siubhal na duthcha, bu na'ir leis a thruas a thaisbeanadh, a bha ciatfach 's na laithibh a chaidh seachad, agus a chuid 's a chuid dh'fhas e mar cha'ch, 'na fhear fanoid borb air truaighibh na beatha so. Ach mar bu chruaidhe a dh'fhas 'inntinn do mhothachadh na fìor chaoimhneis, thainig e gu bhi ni bu bhuaiteiche gu bhi 'gabhail a stigh an ni meallta sin a tha gu tric a' giulan ainm' caoimhneis. Thug a chompanaich cuireadh dha gu o'l maille riu, agus cha bu diu leis gun a chomain cheudna do'n uisge-bheatha * a thoirt dhoibh. Ghabh luchd-nan-tighean-o'sda ris le mo'r f'hran, chum 's gu'm faigheadh iad reic d'an uisge-bheatha, gun bhi idir fo oillt-chrith, no a' toirt fainear gu'n robh am buannachd pheacach a' dol air aghaidh le bhi sgrios araon duil dhu'rachdaich pha'rantan, agus corp agus anam Uistean. Bha e a nis deidheil air sgeadachadh oscionn a staide, agus fo thursa 'chionn nach b'urrainn a chrann-chur a mhiann a riarachadh; an ait a bhi gu daingean a cuir an aghaidh nan tograidhean pheacach so, a tha cho soilleir air an toirmeasg ann am focal De, dh'eiridinn † e iad, agus bha 'h e 'san uisge-bheath' an tursa a bha air 'inntinn air uairibh, a smuaineachadh m'a chor.

'Sann mu'n ainm so a chual' e gu'n robh feum air maighstir-sgoile aig muinntir na Cu'igeich, earrann iomallach do Loch-Bhraoin, agus air ball chord e gu dol an sin, gun a bhi aig an dragh a chomhairl' a chuir r'a pha'rantaibh. Am feadh a chomhnuich e an sin, bha 'an-tograidhean gu mo'r air an neartachadh. 'Nuair a thigeadh daoine a dh'o'l ann an aitibh fagus do'n sgoil, bheireadh iad cuireadh dha, agus fhreagaireadh e iad gu toileach, agus mu'n dealaicheadh iad bheireadh e dhoibh a chomain cheudna do'n uisge-bheatha. Eadar so agus a bhi 'ceannach sgeudachadh cosdail, mu'n d'fhag e an t-aite so, mhi-bhuilich e a thuarasdal gu h-ìomlan. Anns an aite so mheudaicheadh gu mo'r a dheigh air bhi ann an cuideachd mhaighdeannan eutrom agus amaideach, agus an aignidhean a bhuanachd aig bainnsibh, dannsaibh, agus coin-nimhibh aighearach, agus air e fein a sgeadachadh oscionn a staide, chum grinneas nadurracl' a phears' a thaisbeanadh. 'Nuair a dh'fhag e an t-aite so, theann-reusanaich 'athair ris m'a mhi-cheill ann a chomuinn amaideach ri borionnaich oga, agus chuir e an ceill dha gu ro-dhurachdach gu'n robh e tuilleadh a's luath dha posadh fathast, agus gum buineadh dha a leithid sin a chuis chudthromach a thoirt fainear air a chaochladh dhoigh 's a bha

* an t-uisge básmhor.

† dh'araich.

e deannmh. Ma tha gillean iarrtasach air posadh ri nigheanaibh a tha deigheil air a bhi gu tric o'n bliaille, agus a tha buileachadh an uine ann an diomhanas, tha iad a' gabhail meadhon, a reir coslais, a tharruingeas orra fein mo'r dhragh teaghlaich. Ach 's i'n fhirinn nach robh posadh measail air 'aire, ach a bhi caith-camh a thiom gun bhi 'cuir an suim nadur mallaichte, graineil, ain-iochdmhor a pheacaidh sin, a bhi mealladh aoin an deigh aoin do nigheanaibh amaideach a dh'eisdeadh ris, agus a bhitheadh air am mealladh le a cholltas sgiambach, agus a dhoigh chaidreamhach.* Ann an tur dhi-chuimhn' air Dia, bha e nis air a ghlacadh ann an sruth cuid de na buairidhibh a's treise do'm bheil ar nadur buailteach, agus chaidh fuigheall nan cleachadh sin a bha beusach gu h-ealamb as an t-sealladh. Shaoil leis gu'n robh e teo-chridheach, cha'n ann do bhrigh gu'n d'eisd e ri guth nam feumnach, ach do bhrigh gu'n robh e deonach gloine chuthaisheil na misg' a phairteachadh r'a chompanaich; cha'n f hac' e cron ann a bhi 'mire ri aignidhibh nam boirionnach air an do chuir e impidh bhi creidsinn treibh-dhreas a chridhe, ach sheall e air so mar chl's mhor do'n uail dhìomhan a bha e 'beathachadh gach la le barrachd sgeadachadh riomhach. Mhothaich e 'n sruth 'ga ghiulan gu luath air aghairt, ach is beag a thug e fainear an truaighe aimsireil do-sheachannta sin gus am bheil caithe-beatha chionntach a' treorachadh.

Bha 'iarrtusaibh mi laghail a uis cho mor air an teasachadh,† a's gu'n rodh e gu nadurrach air a tharruing gu peacadh na meirle, an ni sin gus am bheil daoine gu furasd' air an toirt, 'nuair a tha na h-aobhairean ceudna a' meudachadh an uireasbhuidh, agus a' toirt sgrios air an deagh bh-cusaibh. Chuir e 'n gnìomh a cheud pheacadh dhe'n t-seorsa so anns a bhliadhna 1829, ann an sgìre Loch-Bhraoin; agus air son so cha do chuir neach air bith amharus riamh air. Ann am mìos mheadhonach an t-samhruidh, an deigh dorchadh oidhche, bhris e stigh do bhuth agus ghoid e eudach deise agus beagan thasdanan.‡ An deigh dha pilltinn dhachaidh, a chionn nach robh ciste aige fein, dh'i' holaich e 'n t-eudach car leth-bhliadhn' ann an carn chlach, chionn nach robh f hios aige ciod a theireadh e r'a chairidibh air son e bhi aige 'na sheilbh 'Nuair a chunnaic' e nach d'iundrain an ceannaich' e, chuir e gu ta'lllear e, a' cumail amach gu'n do cheannaich se e o cheannaich a bha air a thuras. Mu dheireadh na bliadhna so thug a chleachdadh mi chiallach agus a struidh-ealachd e fo fhiachaibh, air chor a's gu'n robh naire air an duthaich a choisachd, air eagal gu'n comhlaicheadh a

* Chairdeil.

† Air lasadh.

‡ Sgillinncan Shasunnach.

luchd-creideis e, a chionn nach robh e 'na chomàs an' paigheadh. Thug 'athair fainear coimhearsnach a thainig gu' tric a dh'amharc air, agus dh'fheo'raich e dheth an robh e ann am fiachaibh do'n duin' ud, ach dh'a'icheadh e so gu tur. Air cuid a dh'uiribh ru'naich e an du'thaich fhagail, ach chuir eagal a mhaslaidh sin, e bhi fo f'hiachaibh, bacadh air. Ach mar bu mho a bha e fo iomacheist, 'sann a b'fhaid' a chaidh e air aghaidh ann an neo-mheasarrachd, agus thug an so'las diom-buan faoin a fhuair e air an doigh so air, a chruaidh-cha'san a dhearmad. Air dha bhi 'san t-suidheachadh so, dh'fhan e la Sabaid an aghaidh toil 'athar aig a bhaile, chionn gu'n do smuainich e nach robh cais'cart freagarrach aige chum dol a dh'ionnsuidh aoraidh fhollaisich Dhe, ged bha e roimh mar chleachdadh aige bhi feitheamh air gu toileach. Air do dhithis mhnathan bhochd a bha chomhnuidh fagus do thigh 'athar, a dhol a dh'eisdeachd focail an Tighearn' air an t-Sabaid so fein, ghlac e an cothrom so gu dol a stigh d'am bothan bochd, agus le 'iuchair fein dh'fhosgail e a' chiste, agus ghoid e as a sin da phund shasunnach. Air an ath la pha'idh e 'fhiachan leis an airgid so, agus dh'fhan e o'n bhail' a chuid eile do'n t-seachduin sin; agus an robh an t-iomlan deth air a chaithe'. Air dha pilleadh dhiachaidh, bha e fo mhor thrioblaid 'nuair a chunnaic e am bro'n sin a bha air gach gnuis ann an teaghlach 'athar—bhreithnich e air ball gur e b'aobhar d'an dubhachas gu'n d'fhuair iad amach gu'n do shaltair e dh'aon bheum air naomhachd na Sa'baide, agus gu'n do chreach e na bochdan. Dh'a'icheadh e gu dian an toiseach nach robh e ciontach do'n mheirle, ach dh'e'ignich 'athair e gu aideachadh. Pha'idh 'athair an t-airgid; agus an deigh dha air doigh chud-thromach nadur a pheacaidh so a chuir f'a chomhair, le mor bhro'n thubhairt e ris, "Uistein, cuir cul ri do dhroch shlighibh, air eagal gu'n tuit thu mu dheireadh ann an rib' as nach bi e comasach dhomhsa do shaoradh." Gheall e ann an sin ath-leasachadh giu'lain, agus fhuair gach neach a bha ann an tigh a'ithe gun iomradh a dheanamh ni's mo air na chaidh seachad.

Ach ged fhuair e dol as air an doigh so, cha d'rinn sin math 'sam bith dha, oir ghabh e air aghaidh 'na dhroch shlighibh, agus ann an u'ine ghearr bha e cho mor fo f'hiachaibh 'sa bha e roimh. Air doigh sho'laimte thubhairt e rium, nam bitheadh e air gluasad ann an eagal De, nach b'urrainn e tuiteam ann am fiachaibh, do bhrigh 'na chrann-chur gu'n robh na h-uile goireas aige a riar-aicheadh neach le'm bu mhaith 'iarrtasan a chumail an taobh a stigh do na criochaibh sin a tha air an comharrachadh amach 'san t-soisgeul. B'e a ro-dheigh air cuideachd dhiomhan, eideadh cosdail, agus dibhe laidir, a bha 'ga shior-tharruing ni bu doimhne

ann an cruaidh cha'saibh. 'Nuair a chumaid e nach robh e comasach air na fiachan a bha e sìor-tharruing air fein, a pha'igheadh, agus a neo-mheasarrachd a' milleadh a chreideis, agus mar so gu'n robh e air a ghrabadh o 'an-tograidhean a bha sìor dhol am meud, a riarachadh, air uairibh bha e ru'nachadh e fein a bhathadh; agus b'e an ni amhain a bhac e, a chinnteachd eagalach a tha na Sgriobtuirean a' toirt air sgrios sìorruidh an f'hein-mhorr.. air. Bha neul dorcha an dubhachais a' foisneachadh air 'inntinn gu tric—s'fh inntinn an deigh a threigsinn—iarrtasan do-riar- aichte 'ga eigneachadh air agbaidh—a chul air a thionndadh air slighe na beatha—agus mheudaich a sho'lasan mealit', a bha e leantuinn gun sgar, a thruaighe. An aite bhi faotuinn saorsa le bhi cuir cul ri sligh' a pheacaidh, agus ag iarraidh trocair Dhe, dh'o'l e ni bu doimhne do chupan ba'smhor na misge, agus dheilbh e innleachdan ni bu ro-chunthaicheite chum airgid f'haotainn.

Thainig e fainear dha, gu'm b'e an doigh bu choltaiche air 'uireasbhuidh a leasachadh, gu'n to'isicheadh e ri reubainn ann a h-aon do uaimhibh garbh-chreagan uaigneach na du'thcha sin, agus bheachdaich e air na ceannaichean-siubhail * sin a bhitheadh ag imeachd air feadh na du'thcha, mar a mhuinntir a b'usadh dha spuinneadh. 'Nuair a thainig e gu ru'n suidhichte reubainn a chuir an gnìomh, shaoil leis seo'l a chleachdadh air a cheitinn, air chor 's nach bitheadh neach air bith comasach air fianuisceachadh 'na agbaidh, agus bhreithnich e gu'm b'e an innleachd a bu tearuinnte, air tu's an ceannaich'† a mhort, agus an sin a bhathar agus a chuid airgid a ghlacadh. Bha an ni so suidhichte 'na inntinn car beagan sheachduinean, a' feitheamh a chothrom chum a choilionadh. Am feadh a bha so 'na bheachd, labhair e ri Do'nnull Uilson, giullan d'a luchd-eolais, agus iad a teachd o'n sgoil, air an doigh a leanas.—“A Dho'nnull, tha na ceannaichean gle phailt timchioil an aite so, ciod an cron a bhiodh ann duinn ged mharbhamaid a h-aon diubh, agus a chuid airgid a ghlacadh.” “Cha b'urradh dhuinn sin a dheanamh,” ars' an giullan, “gun e theachd am follais oirnn ri h-u'ine.” “An innseadh tus' e?” ars' esan—“Mur a h-innseadh, b'urradh dhuinn a dheanamh furasda gu leo'r.” “Uistein! Uistein!” fhreagair Do'nnull, “ged cheilinn's e, cha cheileadh Dia e.” Rinn an t-achmhasans', o neach a b'o'ige na e fein, 'fha'gail car tiota gun chainnt, a crionachadh roimh aird na h-aingidheachd sin gus an robh e nis air teachd. B'iad smuaintean a bhalachain so, a chuir e'n ceill le briathraibh cho simplidh, uair-eigin a smuaintean fein,

* taisdealach.

† am marsanta.

'nuair a b'a bhaist da cuibhriannan do na Sgriobtuiribh Naomha aithris d'a athair gach la an deigh dha an cluimtinn air an leughadh gu cra'bhach aig aoradh Dhe 'san teaghlach. Ged thre'ig a ru'n fuileachdach e car tiota, cha b'ann ach a chum ath-philleadh leis an tuilleadh neirt, a chionn gu'n do dhubh gradh a pheacaidh amach an taiseachadh sin a rinn an fhirinn air 'inntinn ann an simplidheachd bhliadhnachan na h-o'ige. Bu thaisbeanadh eagalach e air cumhachd an-tograidhean neo-cheannsaichte, gu'm biodh esan a bha uair-eigin 'na bhalachan Gaelach gun cheilg, air a thoirt gu fonn inntinn cho ifrionnach, 's gum bitheadh e 'na mhortair suidhichte agus cuilbheartach.

Air Diardaoin, an ochdamh la deug do mbios mheadhonach an earraich, anns a bhliadhna aon a mhile ochd ceud agus deich thar fhichead, dh'fhag e'n tigh chum dol do'n sgoil anns an aite d'an goirear Nead, ach 'nuair a thainig e fagus do'n aite, bu nàir leis dol ni b'fhaid' air aghairt, air eagal gu'n coinnicheadh a luchd-creideis e, do'n do gheall e pa'igheadh a thoirt, air an la roimh sin. Ghabh e seachad air an aite, agus direach oscionn Nead cho'mblaich nighean o'g e, da'm b'ainm Iseabal Carr, dhe'n d'fheo'raich e am fac' i ceannaichean-siubhail air bith an la sin; agus air dh'ise freagairt nach fhaca, dh'athchuing e oirre gun i innseadh do'n mhaighstir-sgoile gu'm fac' i esan, agus air eagal gu'm faiceadh neach air bith e, ghabh e air ball rathad a chladaich do Chulchinn. 'Nuair a rainig e Culchinn, chaidh e steach do thigh no dha; agus fhad's a bha e 'na shuidh ann an aon diubh sin, chunnaic e neach-eigin a' dol seachad air an uinneag, agus air dha dol amach a dh'fhaicinn co a bh'ann, mu'n d'thainig e stigh a ris chunnaic e Murcha Grannt, ceannaiche turusach 'o Loch Bhraoin, a' dol air aghaidh troimh 'n bhaile bheag sin. Dh'han e gus an d'thainig e 'nuas; agus air do'n cheannsaiche labhairt ris fhreagair e, "air leam gu'm faca mi thusa roimh." Thubhairt Murcha, "dh'fhaodt' gu'm faca," agus an sin dh'fheo'raich e 'ainm. Air dha sin innseadh air ball, chaidh iad le cheile steach do'n tigh. Beagan an deigh so chaidh iad amach, agus air dhoibh dol seachad air tigh bantrach Mhic Aoidh, sheall an Granntach air ais, agus thubhairt e, "cuiridh mi geall gu'n reic mi ni-eigin 'san tigh so." "Coma leat an tigh so," ars' Uistein, "cha'n 'eil a bhantrach ach bochd, agus cha'n urradh dhi dad a cheannach." Chaidh iad a steach do'n tigh. B'aithne do'n bhantrach an Granntach, agus dh'fheo'raich e dhi an ceannaicheadh i dad sam bith. Thubhairt ise, "cha'n 'eil airgid agam." Dh'fhosgail esan, co dhiubh, a mhaileid, agus thug e dhi da shlat a dh'eudach cotain, a chionn gu'n robh i bochd, ann an iomlaid air son da phaidhir stocainean a rinn i fein. Air dhoibh

ugh na bantraich fha'gail, chaidh iad air an aghaidh, a' comradh r'a cheile, gus an d'thainig iad fagus do Dhruim-beag. Air an t-slighe dh'fharraid an Granntach ainm gach ait' a bhia timchioll orra, dh'innis Uistein sin da, agus a bharr air sin thubhairt e, "nam faicinn thu ann an tigh m'athar, cheannaichinn beagan nithe uait, dh'fhaoidt' fiach punn Sasunnach no dlia." "Ach," ars' an Granntach, "ciod am feum a th'agads' air an urrad sin do bhathar, agus ciod e an t-asdar a tha tigh t-athar as a so." "Tha mi'n uine ghoirid a dol a pho'sadh, agus a thuilleadh air so tha mi creidsinn gu'u d'thoir thu dhomh cu'nnradh * math, bho'n reic thu a chuid a's mo do'n bhathar—eha'n 'eil tigh m'athar ach da mhile as a so." Ars' an Granntach, a 's e freagairt, "bheir mi dhuit deagh chu'nnradh gun amharus—bheir mi dhuit a mhaileid gu h-iomlan air son da phunnd Shasunnach, no mu'n t-suim sin." An deigh dhoibh a ghealltuinn gu'n comhlaicheadh iad a cheile eadar Druimbeag agus Nead air an ath-la, agus air do'n Ghranntach gealladh so'laimt' a thoirt nach luaidheadh e smid do'n chomhradh a bha eatorra ri neach 'sam bith, dhealaich iad. Cha robh urrad a's aon fhocal firinneach ams na nithibh sin uile a labhair Macleoid mu'n pho'sadh agus bathar a cheannach; 'sann a bha so uile air a dheilbh chum gun comhlaicheadh iad a cheile ann an ait' aonarach, far am faigheadh e cothrom air a bheart uamhasach a chuir an gnìomh.

Mar a b' a' bhaist, bha Uistein anmoch gun tighinn dachaidh, agus dh'innis e d'a mhathair gun robh e 'san sgoil. Thubhairt a phiuthar, "ciod a thug ort an rathad ud a ghabhail 'o'n sgoil?" "Thainig mi," ars' esan, "an rathad a b' a' bhaist domh chois-eachd." Ars' ise, "chunnaic mi neach cosmhuil riuts' a tighinn o Chulchinn." "Cha d'thainig mi an rathad sin," ars' esan. "Mur tus' a bh' ann, 'se do thannasg† a bh' ann," ars' ise. "Feudaidh e bhì gur e mo thannasg a bh' ann," ars esan, "ach tha e dearbhta nach mis' a bh' ann." "Och! Uistein! Uistein!" fhreagair ise, "tha eagal orm nach 'eil thu feitheamh air a' sgoil mar bu cho'ir dhuit." "Cha 'n 'eil mise la as a' sgoil," ars' esan. "Ach bha so uile 'na bhreug, oir dh'fhuirich e iomadh la as a' sgoil, gun fhios d' a pha'rantaibh, agus cheil se e le lethsgaulaibh neo-fhirinneach. Chaidh e nis a luidh, le lan-ru'n gu'n deanadh e air an ath-la a lamhan a thumadh ann am fuil a cheannaiche, neach a's beag a shaoil gu'n robh a leithid a ni oillteil air 'aire.

Mar tha 'm peacadh cumhachdach chum sgrìos, tha e mar an ceudna dian 'na chu'rsa; ach is ainmic a bhudhaich am peacadh

* luach-peighinn.

† do shamhladh.

cho bras 'sa tha e ri fhaicinn ann an cor bro'nach an neach mu
 thimchioll am bheil sinn aig an am so a labhairt. Thug droch
 cuideachd, iomadh gne bhuaireidhean, aomaidhean peacach, agus
 rib an deigh ribe, esan a bha aon uair 'na ghiullan teo.chridheach,
 tlath, suidhichte, gu bhì nis gu buileach a dh'easbhuidh eagal De.
 Agus threoraich na h-aobhairean ceudna e, gu h-aon a dheibh
 gu suidhichte do na ciontaibh a's uamhasaiche, leis am bheil
 daoin' a tha air seachran o Dhia, a teachd gu bhì 'nan naimh-
 ibh borb d'an co-chreutairibh. 'Nuair a bheachdaicheas sinn air
 an t-eadar-dhealachadh, a tha eadar a chor a nis agus mar bha e
 roimh so, chi sinn e air fhagail truagh leis na ceart nithibh a
 dh'ionnsuidh an deach'e air son toil-inntinn, agus ged bhitheadh
 e comasach dha buanachadh 'sa chu'rsa so chum an do thar-
 ruing se e, gun a bhì air a ribeadh le fiachaibh, bhiodh 'inntinn
 fada 'o shì'th. Ach tha seirbhis a' pheacaidh, nach urradh gun
 treo'rachadh chum truaighe 'san t-saoghal ri teachd, gu tric na
 meadhon chum amghair na beath' a ta lathair a mheudachadh.
 Air a chuir fodha 'n sruth a pheacaidh, air a dhian chuir h-uige
 leis na fiachaibh anns an d' rinn a chaithe-beatha neo dhiadhaidh
 a thilgeadh, agus gun eagal roimh na bagraidhibh uamhasach a
 tha lagh Dhe a' cuir an ceill an aghaidh peacadh na moirt,
 dh'uidheamaich e nis air son a ghnìomha sin a bha gu masladh
 buan a thoirt air 'ainm, am measg nam beann far an do chaithe
 laithean a leanabais, (ri mireag gun gho') far an d'fhoghlum e
 o 'n leth muigh umhlachd do sheirbhis Dhe—ged thug e suas e
 fein gu bhì air a stiùireadh le athair nam breug. Am bheil neach
 'sam bith a'm' eisdeachd aig an am so, a tha siubhal le cabhaig
 air an t-slighe chas sin trid an d' thainig MacLeoid gu fuil neo-
 chiontach a dhortadh? Guidheam oirbh sibh a stad 'na thra'th;
 oir tha na h-uile ceum 'g'ur greasad leis an tuilleadh neirt air
 bhur rathad corrach, agus 'ga fha'gail ni 's duilghe dhuibh
 stad air; am feadh 's a tha gach rib leis am bheil sibh air 'ur
 glacadh, gu mor a' lughdachadh an do'chais gum bi sibh coin-
 asach air dol as 'o chuibheartaibh an Diabhoil. Pillibh air falbh
 o'n chursa sin, a tha treo'rachadh gu cabhagach dh'ionnsuidh
 sluic nach urradh sibh 'iochdar fhaicinn; agus na pillibh le bhì
 amhain ann an cuid ag ath-leasachadh nithean a'raidh ann 'ur
 giulan o'n leth a mach; ach pill bh le bhì a' gabhail ris an
 Tighearn Iosa, agus le bhì 'ga leantuinn 'na uil' oifigibh, mar
 aon bhuaichail' Israeil. Ma tha eagal De air fhuadachadh* o'n
 inntinn, cha 'n 'eil droch-bheart 'sam bith do nach feud sibh a

---

* Air a dhubhadh amach.

bhì eiontach. Cha 'n 'eil ann am mais' agus ann an truacanta nadurraich an duine, maille ris gach taiseachadh a dh'fheudas teachd air fo oilean diadhaidh, ach balla-bacaidh fìoin an aghaidh thograidhean pheacach, nach 'eil nì's fhaide fo cheannsa ugh-durrais De. Smuainichibh air gach gluasad suaire inntinn a bh'aig MacLeoid air a mhuchadh le buidh dhroch thograidhean; a's e 'na chodal air bruaich cionta roimh an crionaicheadh e le oillt uair-eigin de 'bheatha: agus fuathaichibh cuthach na muinntir sin a tha deanamh magadh do 'n pheacadh, Gnath-fhocul, xiv. 9, an gaisgeach guineach treun sin a chlaoidh anns gach linn caomh-lachd* na h-inntinn, agus a reub o cheile eadhon ceanglaichean naduir fein. Cha'n urradh mi deatachadh ris a cheann so do 'n teagasg, gun, ann am briathraibh sòlaimte, asluchadh oirbhs' uil' a tha reic dibhe laidir, sibh a bheachd-smuaineachadh gu cudthromach air an sgeula, a tha nis air a chuir fa' r combair. Bithibh air bhur faicill an aghaidh bhì misneachadh na misge—thugaibh an aire nach bi sibh a' gabhail ri daoine oga le lamhaibh sgaoilte, gu bhì caitheadh tuilleadh d'am maoin na dh'fhuilingeas an crann-chur dhoibh—feuchaibh nach bi sibhse ri choireachadh airson strothalachd neo-mheasara ann am muinntir eile. Ma's math leibh dol as o mhallachd pharantan, fheara-pòsda, mhnathan-posda, agus cloinn. Mur àill leibh 'ur n aran ithcadh air a mheasgadh air doigh uamhasach, le fuil anamanna neo-bhàsmhor—agus mur math leibh 'ur tighean a bhì 'nan ionadaibh altruim nan ciontan graineil a tha truailleadh ar tir, agns a' glodhaich ri Dia air son diogh-altais.

IV. Ceann. *Thainig Uistein MacLeoid gu bhì 'na mhortair oillt-eil.*—Is peacadh am mort air am bheil an cinneadh-daoine gu h-jomlan a' sealltuinn leis an fhuath a's mo, agus is peacadh e a bha air a chomharrachadh a mach le tairneanach uamhasach dian-chorruich le hobha, gle mhoch ann an eachdraidheachd an t-saoghail. A bheatha sin a thoirt dheth co-chreutair, ris am bheil du'il ri co-lion so'las a mhealltuinn air thalamh co cheangailte, agus fuil dhuiné dhoirteadh gu h-ain-iochdmhor, a chaidh chruthachadh air tu's a reir iomhaigh Dhe, tha so ullamh gu iomadh beachd-smuain eagallach a dhusgadh suas anns an inntinn, agus thug e air gaeh cinneach agus rioghachd sealltuinn air a mhortair le *geilt agus uamh chrith*. Ach tha moran nì's mo na so uil' ann, puair a bheachdaicheas sinn air a chiont uamhas-

* Tlusalachd.

ach so anns an t-solus sin a tha dealradh anns an Sgrìobtuir Naomh. Agus nam b'e 's gu'n dearsadh an solus so gu soilleir thar an neach a tha ru'nachadh' mort a dheanamh, theicheadh gach argumaid a tha brosnuchadh chum a ghnìomh fhuitich, air falbh mar cheo nan speur, agus bheireadh an danadas chruadh aicht' a'ite do uamhas na ball-chrith a's mo. Tha'n neach a mhortar air a spuilleadh leis an laimh-laidir, dhe'n u'ine sin a thug a Chruith-fhear gra'smhor dha chum ullachadh air son na siorruidheachd moire; agus tha a spiorad a' dol gu h-obann o'n larach fhuilteach, chum fianuis a thoirt an lathair Breitheimh nan uile, an aghaidh a mhortaire. Tha am peacadh air a mheas co oillteil 'na shealladh-san, a shaltair o chionn ghoirid air an talamh thoirmisgte, 's gum biodh e do-dheanta uair-eigin a thoirt air a chreidsinn, gum biodh a lamhan la-eigin air an truailleadh le fuil neo-chiontach. Ach mar tha daoine a' teachd air an aghaidh ceum air cheum, air an t-slighe air an bheil mallachd Dhe a' foisneachadh, tha a choguis a' mothachadh buidh chodalach na slighe, agus tha guth an rabhaidh nis air fa's cho fann a's gur gann a chluinnear e, am feadh a tha iad gun eagal 'gan toirt fein thairis do chuibhrichibh, a tha gu neo-mhothachail ag iadhadh mu'n cridhe, agus 'gan treorachadh air an aghaidh, a ghnath a saoil sinn gu'm bheil iad fuasgailt' gus, ann an tiota, an duisg iad ann an uamhas, a' faotuinn an ainm eagallach sin—mortair!—mar gu'm b'ann sgrìobhta air an lamhaibh le fuil; agus mar sin tha iad a' dian-ruith air an aghaidh gun chriothnachadh, far am b'uamhasach leo uair-eigin a bhi saltant.

Dh'èirich MacLeoid gu moch air maduinn Di-lhaoine, agus chaidh e do shabhal athar, agus rinn e urnuigh. “Chuir an Diabol h-uige mi gu dhol a dh'urnuigh,” ars' e—an riam gu ro shòlaimte, “agus gu cinnteach am beachd a bha agam an trath-sin dheth-san ris an robh mi g'urnuigh, bu bheachd e a bha ni bu choslaiche ris an Diabol na ris an Dia fhior.” Ged a sguir e gu coitèhionn dhe bhi 'g urnuigh, gidheadh air uairibh, 'nuair a bhiodh e air a sharachadh gu goirt leis na cruaidh-chàsaibh, chum an robh a shlighe pheacach 'ga ghnath-tharruing, bheireadh e ionnsuidh air a dhol a dh'urnuigh, ach cha b'ann air son gràs chum pilltinn o shlighibh a pheacaidh, ach amhain airson cobhair a chum fhuasgladh o 'theanntachdaibh. Cha do thuit e gu tur anns a pheacadh sin, a bhi 'g aicheadh Dhia, ged a sguir beachd air fìor nadur Dhe a bhi lathair air 'inntinn, agus cha d'thug na beachdan a bha fathast aige mu Dhia, buaireas inntinn air bith dhà na chursa peacach. Gu tric 'se an inneachd a tha ar naimhdean spioradail a' deilbh, 'nuair nach urrainn iad am mothachadh domhain nadurrach a tha againn mu bhith Dhé.

a dhubhadh amach as an inntinn, na barailean a's ro-mhearachd. aiche mu Dhia, a sparradh anns an inntinn gu neo-mhothachail, air chor 's mur fheudar a ràdh gu bheil cridhe an duine as eugais Dhé, gum feumar a radh gum bheil e ann an seadh litireil as eugais an fhior Dhia. 'Sann uaithe so a thainig an t-aoradh, a tha air a thoirt ann an iomadh duthaich do Dhiathàibh breige, a tha air an sgeadachadh le dearbh bhuaidh an Dia-bhoil; agus an coslas umhlachd a ta air a thoirt ann an duth-channaibh ni's glaine beusan, do fhaileas faoin air a dheilbh le breithneachadh* mi-riaghailteach an duine. Cha mhàth a bha cuimhn' aige air an urnuigh a rinn e, ach gu'n do ghuidh e air Dia còmhnaidh a dheanamh ris gu airgid fhaotuinn, ni a bha e a' cuir roimhe fhaotuinn le mort fuilteach, agus gum biodh an gnìomh a bha e a dol a dheanamh air adhlacadh ann an di-chuimhne shiorruidh. Measar iongantach e le mòran, cionnas a b' urrainn òganach, a bha air a theagasg gu curamach ann an teaghlach dhiadhaidh, tuiteam 'na leithid a dhearmad uamhasach mu nadur Dhé, 's gu'n smuainicheadh e gu suidhichte tarcuis a dheanamh mar so, air an TÌ a dh' aithn cho tric do bhreith-eamhnaibh Israeil, nach gabhadh iad eirig sam bith air son beatha mortaire. Bha e iongantach agus brònach da rìreadh. Ach iadsan a fhuair aithne air an-toil a chridhe nadurraich chum an Dia fìor a chumail air chuimhne, cha mheas iad so air chor 'sam bith ni's do-chreidsinn, na an sealladh uamhasach a chunnaic Israel o shean, 'nuair a thainig Solamh, neach dh'an d'fhug Dia gliocas os aird, gu cromadh sìos fa chomhair iodhala neo-ghlan agus fuilteach nan cinneach. Tha gach linn dhe'n t-saoghal a' toirt làn dearbhachd mu bhith na h-amaideachd anabarraich so, a tha gu domhain air a suidheachadh ann an naimbdeas na h-inntinn fheolmoire an aghaidh an fhior Dhia, agus a tha air a gnath-neartachadh le mothachaidhibh agus cleachdannaibh peacach, de naduir neo-ghlan, ann an tomhas ni's mo na ni's lugha.

An deigh dha beagan ùine chaitheamh mar so ag urnuigh, dh'amhairc e agus fhuair e ord clachair anns an t-sabhal, a mheas e gle fhreagarrach air son a ghniomh oillteil a bha 'na bheachd. Chaith e tacan a' deanamh na coise ni bu ghiorra, chum gur ann ab' fhus', a chleith, agus bu chinntich' a bheireadh e an buille, agus an sin chaidh e steach do'n tigh, ghabh e 'dhiot-bheag, chuir e cota-mòr athar air, dh' fholaic e 'n t-ord fodha, agus chaidh e air adhairt mar a b'abhaist da gu sgoil

---

* Mue meannna.

Nead. Co luath 'sa chaidh e as an radharc, thionndaidh e leth-taobh o 'n rathad mhor, agus chaidh e rathad Dhruimbheag. Faisg air Loch an-daraich, chaidh e steach ann an uamh carraige g' a fholach fein, agus dh'fhan e an sin beagan uairean. Bha an 'a fliuch, gidheadh chaidh iomadh neach seachad am feadh a bha e an sin. Beigin dha thighinn moch o'n bhaile, chum gum biodh a chairdean am barail gu 'n robh e anns an sgoil; ach cha do gheall Mercha Grannt a choinneachadh an sin gu feasgar. Bu lionmhor na smuaintean a thainig tarsuinn air 'inntinn re na h-ùine sin, nach b' urrainn e gu h-ìomlan a a chuimhneachadh. Ach bha aon ni air an robh cuimhne gle shoilleir aige, agus mu'n do labhair e le mor churam. 'Nuair a thug a choguis rabhadh dha mu'n ni, a thigeadh an lorg a ghnìomh an-ìochdmhor chealgaich agus fhuiltich a bha 'na bh-cachd. mhuch se a guth le bhì smuairceachadh air trocair Dhe, agus thainig iomadh earrann do'n Sgrìobtuir gu 'inntinn, chum bacadh a chuir air a rùn fuilteach. "Ghuidhinn gu dùrachdach," ars' esan riumsa gu ro-chudthromach, "gu'n d'thugadh mo chiontsa rabhadh do'n oigridh o bhì claon-thiaradh nan Sgrìobtuirean, agus ag eisdeachd ri earrannaibh dhe leabhar naomh Dhe, air an toirt chum an inntinn leis an Diabol." Is lionmhor iad a tha 'ga mheas mar ni cinnteach, nan creideadh daoine gu'n do mhaith Dia an peacanna air sgùth Chrìosd, agus nach robh Dia do rìreadh ann an corruich riu, ann an sin gu'n leigeadh iad sìos air ball armachd an ceannairce, agus gum pilleadh iad air falbh o shligh' agus sheirbhis na h-aingidheachd. Tha e 'g amharc mar ni gle chomharaicht', gum bheil daoine 'nam beachdaibh mearachdach air an duine ann an staid naduir, gu buileach a' di-chuimhneachadh, nach 'eil earrann air bith do na Sgrìobtuiribh naomha 'ga dhaingneachadh mar fhirinn, gum bheil daoin' a' buanachadh 'nam peacannaibh, a chionn nach 'eil iad a' creidsinn gum bheil iad sin air an maitheadh dhoibh; ach an aghaidh so tha fiosrachadh coitchionn, maille ris na bheil Dia a' cuir an ceill 'na fhocal, a' dearbhadh, gur e an t-aobhar sonraichte gum bheil daoine air an cruadhachadh anns a pheacadh, nach 'eil iad a' creidsinn gum bheil corruich Dhe air a foillseachadh o Neamh, an aghaidh uile luchd-deanamh na h-eucorach. Chunnaic Dia ionchuidh bagradh eagallach a bhais, maille ri foillseachadh a mhaithis, a chuir an ceill do'n duine ann an staid na neo-chionntachd, chum a chumail air ais o pheacadh a chuir an gnìomh. Agus 'sann 'nuair a bhà'n duin' air a tharruing gu mìchreideas a thoirt do'n bhagradh so, a thuit e air falbh o 'umhlachd do Dhia. Air dhuinn so chumail 'san amharc, cha ni duilich e a bhreithneachadh an doigh air an bheil e buadhach-

adh air an duin' ann an staid an leagaidh, ma tha e air earalachadh gu bhi toirt mi-chreideas do na bagraidhibh eagallach a tha cho firinneach air an cuir an ceill 'san t-soisgeul, an aghaidh na h-uile a tha eas-umhal do theachdaireachd Dhe 'san fhocal. Tha sinn a' faicinn gu soilleir o fhein-fhiosrachadh MhicLeoid, 'nuair a tha daoine a' saoilinn, gum bheil iad a' meudachadh naomhachd le bhi dubhadh a mach bagraidhibh an t-soisgeil, no le bhi 'g earalachadh air daoine bhi 'gan cuir ann an neo-shuim; gum bheil iad gu beachdte ann an sin air am mealladh gu h-uamhasach leis an Diabol, an namhaid sin a rinn dian-spairn anns gach linn chum an ni so bhuannachd, air dha fhios a bhi aige cho furasd' agus a tha e peacadh a mheudachadh, far am bheil eagal diadhaidh air a chuir air en!. Nam biodh na h-uile air an toirt le bhi muchadh agartais nadurraich na coguise, gu bhi gu coitchionn a creidsinn, nach 'eil Dia ann an corruich ris an aingidh, bhiodh na tuil-dhorsan sin air am fosgladh gu farsuinn, air an d' thigeadh a steach air ball mar thuil uamhasach na h-uile gne aindiadhaidheachd, agus guth na coguise, a tha gu tric a' cuir casg air daoine mi dhiadhaidh, ann an sin gu brath air a chuir na thosd; an sin bu diomhain dhoibhsan a rinn le'n saobh chreidimh cunnartach an t ole mor so a chuir an gnìomh, bhi ri stri tuil na neo-dhiadhaidheachd a chosg. Bu cho maith dhuinn, le brat air a dheanamh do sgiathaibh an dealan-de, feuchainn ri stad a chuir air cuairt-ghaith no doinionn ro-laidir; no ionnsuidh a thoirt air cosg a chuir le lion an damhain-alluidh, air tuil-bheum nam beann air at le mile sruth; agus, leis a chreidimh faoin sin a tha siubhal air sgiathaibh iantinn luainich, ionnsuidh a thoirt air cosg a chuir air tuil buaireis inntinn, air a giulan sios gu cas le treun-bhuaireadh. Agus ann an so dh'earalaichinn leis gach uile dhurachd, air a mhuinntir sin a tha 'gan toileachadh fein le faoin-bheachdaibh, gu'n reghuaicheadh iad steidh n'a bu tearuinnte dhoibh fein, air an dearbhadh iad an barailean chlaon, na an teasgag meallta sin a dh'fheumas, gun aithreachas, bhi 'na mheadhon cinnteach ann an ole do-leigheas a dheanamh an measg dhaoine, agus anamaibh neo-bhasmhor a chuir fodha ann an doimhneachd sgrios siorruidh. Aig am araidh dh' ainmich mi do Mhac-Leoid cor a ghadaich' a rinn aithreachas, neach do 'n d' thug ar slànighear a' dol gu bás eisdeachd 'na ùrnuigh; an sin ghlaodh e le mor-ghluasad inntinn, "Is e so sgrìobtuir dhe'n robh beachd gle mhearachdach agamsa. 'Se so aon de na h-carrannaibh a thainig gu m' inntinn annan uaimh na carraige, chum mo rùn a neartachadh gus a mhort a dheanamh." Thainig e gus an earrann so a thuigsinn gu soilleir beagan lathachan roinidh a bhàs, agus bha am beachd a

ghabh e dh'i a' nochdadh gu'n robh mor-eolas aige da rìreadh air naduir an fhìor iompachaidh. "Nan robh duil agam," ars' esan, a' cuir a lamh air a Bhiobul, "nach biodh seachnadh air corruich Dhe gun aithreachas ro-laimh, bha Murcha Grannt fathast beo."

Ach mu uair an deigh trà-noin, air dha an Granntach fhaicinn a' coiseachd air adhairt air taobh eile an Loch, chuir so bacadh air a smuaintibh. Chomhluchidh proitseach an sin e, ach a thaobh an astair a bha eatorra, cha d'aithnich MacLeoid co a bh'ann. Dh'fhan e gus an d'fhalbh am proitseach, agus an sin chaidh e an coinneamh a Ghranntaich. Chrath iad lamhan a cheile 'nuair a chomhlaich iad, agus an sin dh'imich iad cuid-eachd fo sgaile cairdeis, gus an d'rainig iad an cladh os ceann Nead, far an do shuidh iad ri taobh cloich. Is domhain an codal a bheir rùn peacach air an inntinn. Cha do dhuisg aite codail nam marbh smuain air bith ann an inntinn a mbortaire, mu cho obann 'sa dh'fheudadh e bhì air a ghairm gu cunntas a thoirt, an lathair Dhe air son an ni sin a bha e nis a' dol a chuir an griomh. Dh'eirich iad, agus bhò'n b'e MacLeoid a b'eolaich' air an duthaich, thug e Murcha bharr an rathaid, air sagal gu'm faic-eachd no gu'n combluicheadh neach air bith iad; agus chuir e h-uig' e gu dol maille ris gu tigh 'athar, a' gealltuinn dha, 'nuair a shocraicheadh iad an ni mu'n robh iad a' cordadh an là roimhe sin, gu'n rachadh e maille ris gu Nead. Bha'n Granntach a' rùnachadh a dhol do'n Aird-mhoir an oidhche sin, a thaobh 's gun robh e dol a Dhuthaich-mhic-Aoidh, far an robh e 'g ràdh an robh airgid aige ri fhaotuinn, agus cha robh e an toiseach deònach a dhol còmhla ri MacLeoid, gus an do bhuaidhaich e air a dhol, air a chumha dh'ainnich mi. Chuir an Granntach an sin a mhaileid air muin Mhic Leoid, ni nach robh gle thaitneach leis, a thaobh 's nach robh e co furasda so a ghiùlan agus an t-ord a cheiltinn. Chaidh iad air an adhairt mar so gus an d'rainig iad Loch-an fhòirn, an sin dh' iarr MacLeoid air a Ghranntach a chuid bathar f'heuchainn dha. Shuidh iad, agus sgaoil e mach am bathar. Dheirich MacLeoid agus chaidh e gu culaobh cnuic bhig, le rùn an ionnsuidh a thoirt air o thaobh a chùil. Ach an so blirist mothachadh teo chridheach nan laithean a dh' fhalbh a steach air 'inntinn; smuainich e gu'm biodh e 'na ni an iochdmhor, agus leig e dbeth a rùn fuilteach. Bha mòran ann an giùlan faoilidh, aoidheil, neo-amharusach a cheannaiche, cho math r'a fhiambhadh thlachdmhor agus ògail, gu naimhdeas a chlaoidh. Chaidh am bathar a thrusadh—ghabh an Granntach a mhaileid air a ghualainn fein, agus chaidh iad le cheil' air an aghaidh. Air do MhacLeoid a bhì sior-shealltuinn mu'n cuairt

air eagal gu'n robh neachair bith 'gam faicinn, chunnaic e 'athair 'na sheasamh air cnoc mar uidhe mìle dhoibh. An sin chombairlich e do 'n cheannaich suidhe, air eagal gum faiceadh 'athair iad, a thaobh gum biodh e diumach dhethl, air son nach robh e anns an sgoil. Cha'n f'haic 'athair iadsan, ni mò chunnaic an ceannaich' 'athair, oir chaidh e as an t-sealladh taobh eil' a chnuic, ann an uine gle aithghearr. 'Nuair a shaoil MacLeoid gu'n deach' 'athair dhachaidh, dh' eirich iad, agus mar chaidh iad air an aghart, chuir e a lamh caochladh uairean air an òrd gu bua'adh, ach thug a thruas agus a theo-chridheachd buaidh air. Ma tha eagal De a sgar de bhi buadhachadh air an anam, cha 'n 'eil ann an truas agus teo-chridheachd nadurrach, ach balla-bacaidh ro-fhaoin an aghaidh neart buairidh. Agus ann an so, mar ann an nithibh eile, tha iomadh cruaidh-chas ann do neach a cheumannaibh ath-lorgachadh, a ta gu tric a' toirt brosnachadh millteach, chum nan gnìomharra is uamhasaich' a chuir an gnìomh, a cheart aindeoin air maothachadh naduir. Bha iomadh cothrom aig Uistein air a whort so a ghnìomhachadh, nach ceadaicheadh a thruacantas dha a ghabhail. Agus mu dheireadh shaoil leis a rùn fuilteach a thoirt thairis gu h-ìomlan, gus an d' thainig e gu h-ealamh 'na inntinn, nam b'e 's gum fagadh e an ceannaiche gu h-obann, gu'n saoilleadh e gu'n robh cuilbheart air chor-eigin 'na bheachd, agus gu'n sgaoileadh se e air feadh na duthcha; agus ged a bheireadh se e gu tigh 'athar, cha robh airgid aig' a cheannaicheadh am bathar, an deigh a thoirt co fada. Aig a cheart am so thainig iad gu ionad aonarach, ri taobh Loch-torr-na-h-eigin, agus 'nuair a bha MacLeoid gu dian a' sealltuinn mu'n cuairt, a dh'fhaicinn nach robh neach air bith faisg, ars' an Granntach, "co air am bheil thu beachdachadh mar sin?" 'S gann a labhair e na briathran so 'nuair a bhuail MacLeoid buill' uamhasach air leis an ord air an leth cheann chearr, a leag sìos e air ball gu làr. 'Nuair a bha e na luidhe air an talamh, agus 'aghaidh uil' air at, thug e caochladh buillean eile dha. Bha'n Granntach a nis ann an spairn a bhàis, agus air dhabhi 'nadhuine laidir gramail mu chuig bliadhna fichead a dh'aois, bha a chruaidh-ghleachd bàis eagallach ri fhaicinn. Thug MacLeoid a chuid airgid à 'phòcaidean, nuair a bha e 'na luidhe air an làr, agus an fhuil bhlat a' sputadh amach air a lamhaibh ré na h-ùine. Cha bu dàna leis aig an àm sin sealltuinn air aghaidh an duin' a mhortadh, ach rug e air dha chois air, 'nuair a bha fathast an anail ann, agus shlad se e sìos leis an leth-bhruthaich do'n loch. 'Nuair a chuir e fodh' anns an uisg' e, bha e fathast beò, agus ré tamuill bhia a chorragan a gluasad, agus rinn 'anail glugan-bàthaidh. Charruick

sè e agus aghaidh ris a ghrùnd, agus chuir e clàch mhòr air a mhuin, 's air dh'i ruidhleadh dheth, thilg se e ann an àite ni bu doimhne dhe'n uisge; agus dh'f' h'ag e corp an duin' a chaidh a mhort, an neach sin a choinnich e an là sin fein le guth a chaoimhnèis, am feadh a bha uisg' an loch a' sruthadh thairis air co séimh tosdach 'sa bha e roimh. Bu lom chreag an t-àit' anns an d'rinneadh am mort, air an robh frith-rathad a' dol tarsuing, agus beagan a dh'i heur gorm ri 'thaobh; bha loch fhola air an àite, agus am feadh a bha e uair mu'n seach ag amharc air an fhuil, agus air an uisg' a' tonn-luasgadh thar a chorp a mhort e, las an smuain a steach 'na inntinn gu'm bu mhortair e, le geur-agartas coguis' nach do shaoil leis 'sa mhaduinn an là sin, 'nuair a dh'f' h'ag barailean truailidh mu thròcair Dhe e an iochdmhor, mar mhadadh-al-luidh an fhasaich. Mhottaich se e fein air fhuathachadh le Dia, agus bha mar gu'm biodh guth a' cuir an ceill dha o'n leth a stigh, gu'n do reic se e fein a nis ris an Diabol, a bha na mhortair o thus. Gu diomhlain bha e 'durachdainn ann an dogh-rainn anma gu'm b'urrainn e sradag sin na beatha a chuir e as' ath-bheothachadh; bu toilicht' a thilgeadh e'n t' airgid fuilteach a fhuair e, 'san uisge, nam b'e 's gu'm b'urrainn e bhi cho saor o fhuil neo-chiontach 'sa bha e 'nuair a dh'f' h'ag e tigh 'athar. Cha do mheas e bhi ann am fiachaidh, nach b'urrainn e phaigh-eadh, ach eutrom 'nuair a choimeas se e ri mothachadh uamhasach a' chiont' a bha nis 'na throm-luchd air 'anam, mar a sheas e, coslach ri Cain, a' criothnachadh air eagal gu'n gairmeadh dealanach corruich Dhe e ann an tiota gu bàs, agus gu breith-eanas, agus gu ifrinn. Chuairtich uamhlunn dorcha an-do-chais 'anam, 'nuair a sheall e air a lamhaibh a bha dearg le fuil. Tha comh-choslas comharraicht' anns na beachdaibh a tha Satan a' toirt mu Dhia, ged dh'f' heudas iad an toiseach a bhi air am faicinn ann an seadh a tha ro-eadar-dhealaichte. 'Nuair a ta e 'buairadh chum daom' a chuir air seachran o'n t-slig' a ta Dia ag àithneadh, tha e 'taisbeanadh trocair Dhe dhoibh mar nach biodh tlachd air bith aige gu'n striochdadh iad dh'a iarr-tasaibh gràsmhor. Agus an uair a b'aill leis an cuir ann an an-earbsa, tha e nochdadh dhoibh an Dia ceudna mar gu'm bitheadh e 'gan seuladh chum damnaidh do-sheachainte. Tha nà buiaridhean so araon air an sparradh le beachdaibh claon-bhreith-each mu nadur Dhe, agus le bhi air iomadh doigh gu h-eagal-lach a' truailleadh * a theisteis naoimh. 'Nuair nach 'eil Dia

---

* a' f'iaradh.

a' daingneachadh na h-earbs' a tha daoin' a' cuir 'na throcair, an feadh a tha iad eas-umhailt do'n t-soisgèul, cha'n 'eil e 'g radh ri ceann-feadhna nam peacach gur urrainn fìor iompachadh a bhì tuille a's anmoch, fhad 'sa tha e air a cheadachadh do'n duine fathast urnuigh a chuir suas aig cathair nan gràs.*

An deigh dha seasamh tacan ann an géur-chradh tosdach, agus a' durachdainn gu diomhain gu'm b'urrainn e an gnìomh eagallach so a ghairm air ais, smuainich MacLeoid a nis air meadhoraibh aghabhail chum 's nach fhaight' amache. Ghabh e foid mhòr agus dh'fholuich e an fhuil—an t hoid cheudna a bha air a comharrachadh le cuid an deigh do'n chorp a bhì air fhaotainn—agus an deigh dha a lamhan ionnlad gu curamach, dh'amhairc e agus chunnaic e nach robh comharradh fola r'a fhaicinn air a chuid eudaich. Agus do bhrìgh nach robh a nis air a phearsa an comharradh bu lugha dhe'n ghniomh eagallach anns an robh e ciontach, an sin shuidh e tiota beag fo chìarraig a chunntadh an airgiod, a bha mu'n cuairt do dheich puinnnd Shasannach 'san iomlan; agus air dha a mbaileid agus na bh'innte fholach, chaidh e dhachaidh, rathad Nead, agus thainig e gu tigh 'athar aig uair anmoch do'n oidhche. Bha e nis saor o eagal ainmich; ach bha uallach ni bu ro-thruime 'na luidh air a choguis—fuil neo-chiontach, nach bu chomasach dha ionnlad o 'anam leis an uisge sin anns an do nigh e a lamhan. Am peacadh a bha cho faoin leis an oidhche roimh sin, bha e nis air fhoillseachadh dha 'na uile uamhasaibh,† agus thug e air 'anam criothnachadh an taobh stigh dbeth. Agus bha bagraidhean an Tighearn, a bha air an cuir an ceill dha anns na Sgriobtuiribh Naomha, o 'n do thionndaidh e air falbh,§ a nis gu h-ùamhasach a' geur-amharc air anns an aghaidh. Cosmhuil ris an làimh-sgriobhaidh sin air bhallaichaibh lùchairt Bhelsasair, am feadh a bha gach mìneachadh claon a bh'aige roimh air earrannaibh eile dhe' na Sgriobtuiribh Naomha, a rinn a ghreasad gu luath air aghaidh 'na rùintibh peacach, a nis air an sgapadh mar liath-cheo na maidne. An oidhche sin choidil Donull beag, mac a pheathar, comhladh ris, ach is beag a shoil leis a' phroitseach, gu'n robh e 'na chodal maille ri mortair. 'Nuair a thuit Donull 'na shuain, tharruing e srann labhar, agus dhuisg so suas smuaintean uamhasach ann an inntinn Uistein. Shaoil leis gu'n robh e 'clairntinn osnaich throm Mhurcha a mhort e; agus a chorp fuilteach air a chuairteachadh le uisgibh uaigneach

* ann an tìr na h-ùrnuigh.

† f'hiòr uamhasaibh.

§ ris an do chuir e cul.

Loch-torr-na-eiginn mar leine-mhairbh fhuair air an oidhch' eagallach sin. Theich codal o 'shuilibh re nan uairean aonarach uamhasach so, agus bu mhor 'iarrtus gum feudadh e pilleadh a ris a dh'ionnsuidh na h-earrainn sin de 'bheatha anns am feudadh esan mar an ceudna, cosmhuil ri Donull beag, codal gu suaimhneach an deigh e fein earbsadh ri cùram furachail Dhe. Tha fein-fhiosrachadh a mhortaire gu tric do-chuir an ceill, air a cheud oidhche neo-fhoisneach an deigh do 'n spiorad teicheadh as a chorp a chaidh a mhort, 'nuair a ta cheann troimhcheile làn do bhrudairibh an uamhais, a tha toirt air a bhi ri dianstrìgu diambain chum 'ath-chuimhneachadh eagallach air sealladh bais an neach sin f hògradh o 'inntinn, aig am bheil a chorp 'na chodal gun ghluasad 'na f huil, agus 'anam ag àiteachadh saoghal nan spiorad.

Is tearc iad is urrainn sealltuinn air a chiont uamhasach so gun chriothnachadh. An dòigh sluiddicht' air an do dheilbh-eadh an gnìomh—an ùin' a dh' t' heith e ann an uaigneas aonarach mar dhroch-spiorad air son a chobhartaich—an coslas caoimhneis o'r leth a mach leis an robh an rùn an-ìochdmhor air a chleith—an ùin' a labhair e agus a dh' imich e maille ris san a bha e an toir air f huil—an doigh bhorb anns an deach am mort a dheanamh—an t-suim shuarrach air son an deach fui! neo-chiontach a dhoirteadh—agus an toileachadh a bha ni 's miosa na bruideil air son an do shanntaicheadh an t-airgiod so—tha iad so uile co-cheangailt' ann a bhi 'cuir an aingidheachd a 's mo mar chomharradh air a ghnìomh so! Agus gidheadh 'se a chùl-sleamhnaichean roimh sin o shlighibh na diadhachd a threoraich e calg-dhireach chum a ghnìomh fhuiltich so a' chriothnachadh. Feudar na h-aobhairean sin uil' a thug air aghaidh a leithid so a dh' ain-ìochd uamhasach ann an inntinn a bha gu nadurrach truacant' agus mothachail, a bhi air an lorgachadh chum na caochladh deighean anns an d'imich e o cheumannaibh sin na sìthe dh'ionnsuidh an robh iomadh meadh-on a' co-chuideachadh agus a' strì gu neo-bhuadhach gu 'threorachadh ann an ceud thoiseach a bheatha. Bha a chridh a' fàs ni bu chruaidh' agus ni bu chruaidhe re iomadh mìos, le bhi gabhail saorsainnean a mheasadh le cuid a bhi teachd o theochridheachd naduir, gidheadh a b' iad fìor-thoradh feinealachd neo-cheannsaichte, a tha gu nadurrach a' treorachadh dhaoine gu bhi, mar fhiadh-bheathaichean na fìdhe, a creach gach a cheile, agus co-cheangailt' ri so uile bha mi-naomhachd a' teachd air a h-aghaidh, a chuir as do eagal De, an t-aon steidh sin a tha mhain comasach air bacadh a chuir air corruich pheacach dhaoine o bhi sgaoileadh fàsalachd agus truaighe mu'n cuairt,

dhoibh. Cluinnear moran gu dian a' cur an aghaidh teagaisg na fein-cheannsachd agus na fein-aicheidh, mar tha iad air an teagasg ann an soisgeul Chrìosd; agus is dealbhach na reusanan leis am bheil iad aig oidhirpeachadh a bhi craobh-sgaoilcadh an cuid barailean millteach. Feoraichidh iad gu mor-chuiseach* an urrainn e bhi peacach na tograidhean a th'air an suidheachadh ann ar nadur a riarachadh? Beachd smuainicheadh an leithidean sin air an sgeula bhrònach a chuir sinn fa'r combair. Nam bitheadh an t-òganach mi-shona so, a thruaill a lamhan le fuil dhuine, fo bhuaidh teagaisg na fein-aicheidh, mar a tha an Soisgeul ag àithneadh, gu brath cha tionndaidheadh e mach, mar a rinn e ann an uine ghearr, an deigh cursa braise do'n pheacadh, gu bhi na neach mi-naomh, neo-mheasarra, mi-bheusach, neo-chùramach, air chor 's gu'm bi 'aiaim gu buar air a luaidh le parantaibh anns a Ghaeltachd d'an sliochd, mar rabhadh eagallach dhe toradh sgriosail an fhein-thoileachaidh. Mur foghlum daoine cleachdadh fallain na fein-aicheidh, cha'n e mhàin gum bheil e cinnteach gu'n tuit iad ann an iomadh truaighe, agus fa dheireadh an caill iad an anamanna fein, ach am feadh 's is beo iad, tha iad air an t-slighe dhìreach a bheir gun teagamh iad gu bhi 'nan aimbleas agus 'nan mallachd an measg dhaoine. Is mi-chiallach a bhi 'g radh gu'm bheil daoine a' caithe' an beath' a reir an naduir a bhuitich Dia orra 'sa cheud staid, 'nuair a chaill reusan, an solus sin a shuidhich Dia an leth stigh dhiubh gu bhi mar iuil d'an uile iarrtasaidh, gach uile bhuaidh air an inntinnibh, agus iad gu h-aindiadhaidh, le rùn suidhicht', a gluasad air doigh a tha 'toirt dùlan do'n t-ghlor-mhor sin o'n d'fhuair iad am bith. Feudar a dhearbhadh gu'm bheil gach iarrtas nadurrach a th'ann an cridhe mhic an duin' a' tarraing gu truaighe agus leir-sgrios, 'nuair nach 'eil iad air an cumail an taobh a stigh do na crioclaibh sin a chomharraicheadh leis a Chruith-fhear ghrasmhòr 'na lagh naomh, far am bheil iad anhàin a' co-chomhlachadh chum urram agus sonas an duin' a mheudachadh. B'fheumail, measail, agus sonadh, a dh'fheudadh MacLeoid a bhi beo an measg gharbh-bheanntan Chataobh, nam biodh e na fhior fhear-leanmhuinn air Crìosd; agus bhith-eadh e saor o'n uallach ro uamhasach sin, ciont fola neo-chiont-aich, a thug air criothnachadh le oillt do-labhairt, am feadh a bha muinntir eil' a seilbheachadh na trocair sin, codal suaimhneach.

---

* gu tair chuisseach.

V. Ceann. *Chaidh Uistein Mac Leoid air aghaidh a' cuir peacadh ri peacadh.*—Thug cuid a mhuinntir neo-chiallach an aont' do'n bheachd ro-mhearachdach so, mar is peacaiche a tha neach a' fas, gur ann is coslaich e ri bhi air ionpachadh, agus gu'm bheil iadsan a tha ciontach do pheacaibh mora agus namhasach ni's fhusadh air an toirt gu bhi creidsinn an t-soisgeil, na dream eil' aig am bheil am beatha ni's beusaich agus ni's stuaimhe, agus nach deacha' riamh air an adhart gus an tombas ceudna do ain-gidheachd. Tha mi do rìreadh a' creidsinn, gur cairt so a chaidh dbeilbh ann an ifrinn, agus a sgaoileadh anns an t-saoghal, agus a bhonntachadh gu'ro-mhearachdach air Sgrìobtuiribh a tha gu buileach air am fiaradh o'n fhior sheadh agus bhrìgh. Tha an teagasg sin a chuir Mac Dhe an ceill cho fad' an aghaidh so agus a tha solus an aghaidh dorchadais. “Agus is e so an dìteadh, gu'n d'fhainig an solus do'n t-saoghal, agus gu'n do ghràdlaich daoine an dorchadas ni's mo na'n solus, a chionn gu'n robh an gnìomharan olc. Oir gach neach a ta dean-amh uile, tha e toirt fuath do'n t-solus, agus cha'n 'eil e teachd chum an t-soluis air eagal gu'm biodh 'oibre air an cron-achadh,” Eoin, iii. 19, 20. Tha na briathran so gu soilleir a' teagasg, gur iad droch ghnìomharan dhaoine an t-aobhar mor gu'm bheil uiread do naimhdeas a' comblachadh an t-soisgeul anns an t-saoghal, agus an lorg sin mar is peacaiche tha gnìomh-aran duine, gur ann is mo a dh'fhuathaicheas e an solus so. Tha'n fhirinn so a th'air a toirt le leithid do bharrantas o leabhar Dhe air a làn-daighneachadh le fiosrachadh coitcheinn a chinne-dhaoine, anns am faigh sinn e sior-thachairt, mar is fhaide theid daoine air an aghaidh ann an cùrsaibh peacach, gur ann is ro-naimhdeil iad do shoisgeul na firinn. Cha'n 'eil mi 'g aicheadh nach 'eil “soisgeul eil' ann” a's roghnaiche le daoineibh a bhi creidsinn, mar is neo-mhothachail' a tha an coguis a fas thaobh a chunnairt anabarraich sin, “tuiteam ann an lamhaibh an De bheo,” agus ann an so tha iad ciontach do bhi cuir smal air fhocal naomha-san, ann a bli 'g a choimheasgadh le barailibh amaideach dhaoine. Tha'n teagasg an aghaidh am bheil sinn a nis a' togail ar guth, gu dian air a chumail a mach o bheachd mearachdach do bhriathraibh sin ar Tighearna bheannuichte, 'nuair, ann a bhi labhairt ri Ard-shagartaibh agus seanairibh an t-sluaigh, a thubhairt e, “theid na cis-mhaoir agus na striop-aichean do rioghachd Dhe roimlibh-sa,” Mat. xxi. 31. Anns a cho-theagasg tha'n Slanuirhear a' samhlaichadh nan Ard Shag-art agus nan Seanairean ri mac dha'n d'aithn 'athair dol agus saothrachadh 'na fhion-lios, agus a fhreagair, “theid,” gidh-

eadh nach deachaidh ; agus tha e a' samhlachadh nan cis-mhaor agus nan striopaichean ri mac eile dha'n d'aithn 'athair an ni ceudna, agus a fhreagair, "cha d'theid," ach na dheigh sin a ghabh aithreachas agus a chaidh ; agus is ann aig co-dhùnadh an t-samhlaidh so, a tha e a' labhairt nam briathran sin dheth an robh cleachdadh cho aingidh cho tric air a dheanamh, ach nach 'eil idir a' giùlan am mineachadh ro-mhearachdaeh so, 'nuair a leughar iad anns a cho-cheangal a th'aca ris na briathraibh eile. Cha do chronuich ar Tighearna riamh aon sam bitl dheth 'luchd-eisdeachd air son a bhi ro churamach mu dheadh oibrigh ; ach chronuich e gu tric na Phairisich, na h-Ard-Shagairt, agus na Seanairean, air son cealgaireachd agus cainnt a dh'easbhuidh oibre. A chum a cheist so a chuir 'na tosd, tha ar Tighearn' ag innseadh ciod a th'air a chiallachadh le "taois ghoirt nam Phairiseach," agus ann an sin tha e gu soilleir a' dearbhadh nach e stuaimeachd an caithe-beatha, no'm fireantachd, no'n deagh oibre a bha e a' ciallachadh, ach an "cealgair-eachd." "Bithibh air bhur faicill o thaois ghoirt nam Phairiseach, eadhon cealgaireachd," Luc. xii. 1. Cha 'n ann le aon cheum a thigear gu bhi cur an gnìomh peacaidhean mora, ach le bhi fada buanachadh ann an cursa peacach. Nam biodh so gu soilleir air a chumail anns an t-sealladh, chitheadh daoine neo-iompaichte, mar a's an-tromaicht' am peacaidhean, gur ann is fhaid' a tha iad air dol air an aghaidh ann an scribhis a pheacaidh ; agus mar is fhaid' a theid daoine' air an aghaidh ann an sliabh a pheacaidh, gur ann is laig' a tha am beachdan a fàs air uamharrachd a pheacaidh, agus is ann is uidheamaicht' iad air son gnìomharan a tha ni's ro-aingidh. Tha cuid gu ro-mhearachdach a labhairt mu dtaoinibh a bhi air an deanamh ni's deònuiche gabhail ri fireantachd Chrìosd a reir mar is peacaidh' a tha iad, agus dream eile cho mi-chiallach riu sin a' cumail amach, le bhi cuir peacaidhean mora an gnìomh, gum bheil daoine gu nadurrach a' gabhail ni's mo do ghrain dhe seirbhis a pheacaidh. Mu'n leithidibh so do bheacaibh bhiodh e duilich a radh, co ac' a's fhaid' a tha iad an aghaidh focal De no fiosrachaidh dhaoine. An e iadsan a bhi peacach, agus mothachadh a bhi aca de'n pheacadh, an t-aon ni? Nach iad na peacach a's mo gu tric an dearbh mhuinntir sin a's lugh' aig am bheil do mhothachadh air a pheacadh, ann an eadh sgriobtuireil an fhocail, anns am bheil air fhilleadh a s'each a bhi creidsinn toillteanaid a' pheacaidh? Ach ged cheadaicheamaid, an ni sin nach 'cil fìor, gu'm bheil muinntir air an deanamh toileach gabhail ri Chrìosd mar Shagart, le bhi cuir peacadh am meud, an e so,

na h-uil' a tha air fhilleadh a steach ann an creidimh slainteil? Nach 'eil sinn a' ciallachadh le creidimh ann an Crìosd, an ni sin a tha gabhail ris mar a ta e air fhoillseachadh anns an t-soisgeul? Agus nach 'eil iomradh air a dheanamh air anns an t-soisgeul a cheart cho tric mar Fhaidh agus mar Rìgh, 'sa tha air a dheanamh air mar Shagart? Uime sin tha e làn shoilleir gur e bhì toileach gabhail ri Crìosd, a bhì toileach gabhail ris 'na uil' oifigibh, suidheachadh inntinn o'm bheil daoine gu soilleir air an cumail le gràdh a pheacaidh, ni, a dh'aindeoin na their daoine, a tha fein-fhiosrachadh a' nochadh a bhì fàs maille ri cleachdadh a pheacaidh. Bha mi ni's mean air a phuinc so, o'n is e mo bheachd gur e th'ann innleachd laidir o'n Diabhol, agus a tha toirt gu neo-ni an gairm sin a tha air a toirt do dhaoinibh chum aithreachais, oir cha'n f hairich duine gu brath bròn airson an ni sin a tha e creidsinn a bhì gu nadurrach treòrachadh gu ath-bhreith.

Mu'n d' f h ag MacLeoid Loch-torr-na-h-eiginn air feasgar Di-haoinè, 'ghlan e gu curamach an fhuil o' lamhaibh, agus thilg e'n t-ord anns an loch. Cha robh fuil air bith air 'eudach. Ach 'nuair a thug solus maduinn Di-sathuirne saorsuinn dha o uamhasaibh na h-oidhche, sheall e agus chunnaic e a lamhan uile dubh, agus shaoil leis mar bu mhò a dh'ionulaid e iad, gur ann bu duibhe a dh't hàs iad. Ghlan e iad a ris agus a ris le gainmheach agus uisge, agus cha robh iad buileach glan gus an d'trainig e Nead, roimh niheadhòn-latha. Aig an uair ghnath-aichte, dh'imich e gu dol do'n sgoil, agus shaoil leis gu'n d'amhairc gach neach a choinnich ris air le amharus. Ach co luath 'sa thuig e nach robh an so ach a smuaintean fein, agus nach do chuir neach sam bith amharus air, agus gu'n robh a lamhan a nis co geal s'a bha iad roimhe, ghabh e misneach, agus chaidh e do thigh-òsd' ann an Nead a dh'òl uisge-beatha, gu tur a di-chuimhneachadh uamhasan eagallach an latha agus na h-oidhch' a chaidh seachad. Chaidh e 'n sin a phaidheadh cuid d'a ainmbeach, agus air a shlighe dhachaidh thainig e a dh'ionnsuidh a chùirn chlach anns an d'tholuich e a mhaileid, agus air dha a fosgladh, thug e aise neapaicean sìoda, cuig paidhrichean stocainean, agus nithe eile, a thug e dhachaidh agus a thaisg e 'na chist'. Cheangail e a' chuid eil' anns a mhaileid, agus air dha clach a chuir innte, thilg e 'san loch i, far an deach' i fodha air bàll. Ged bha so uil' air a dheanamh dlù do'n loch; bha eagal air amharc air an àite 'san robh tlath-osag an fheasgair a ciuin-luasgadh an uisg' a shruth gu sèimh thairis air corp an duin' a mhortadh. Aithghearr an deigh sin thug e caochladh dheth na nithe à 'chiste, agus thilg e iad 'san loch fo thigh'

a'char, gun ni 'sam bith a chumail ach an t-airgiod, na neapaicean siòda, agus tri paidhrichean stocainean. An triubhas * a bha 'n deigh sin air a' toirt a' lathair aig a dheuchainn, cha'n ann 's a' mhaileid a bha i, ach cheannicheadh i le airgiod Mhurcha Ghrannt. Mar so chuir e as an rathad na nithe a bba coslach ri a chiont a dheanamh aithnichte; agus do bhrìgh gun do rùnaich an Granntach dhol a Dhùthaich-Mhic-Aoidh, cha bhiodh sùil aig a chairdibh ris car ùine ri teachd, air chor's gu'n robh gach ni a nis coslach ri a chiont a chumail am fòlach.

Ach an d'thug an ciont oillteil so air gràin a' ghabhail do sheirbhis a pheacaidh, a tharruing e nis gu bhi 'na mhortair? cha d' thug, 'sann a bha a ghiùlan calg-dhireach an aghaidh so. Thuit e ni bu doimhne ann am peacadh. Air dha bhi fo iomaguin chum dealachadh ris an airgiod fhuilteach so, an deigh 'fhiachan uil' a phraigheadh, bha e ro-stròdhail ann a bli buileachadh a chuid eile dheth; agus a chum na smuaintean sin m' a chiont, a bha gu tric a' ruith air 'inntinn agus 'gaphianadh, fhuadach air falbh uaith, dh'òl è ni bu mho na rinn e riamh do 'n uisge-bheatha. Bha e 'na chompanach aidhearach. Agus dheilbh e iomadh breug chum cunntas a thoirt mu'n ni so, a chuir mor iongantais air a luchd-eolais, gu'n seilbhicheadh esan uiread a dh' airgid, a bha o cheann beagan laithean cho bochd. Chunnaic e gach la' an t-ait' anns an robh corp Mhurcha 'na luidhe, agus a chionn gu'n d' rinn blàthas na h-aimsire uisgeachan an loch a lughdachadh, bha druim a chuirp a nis r'a fhaicinn air uachdar an uisge, agus a thaobh gu'n robh e fada stigh anns an loch, shaoil le luchd-gabhail-an-rathaid car beagan laithean gur clach a bh' ann. Cha d' thug e idir ionnsuidh air 'adhllacadh, araon o eagal a bhi air a ghlacadh anns a ghniomh, agus o eagal na h-oilltchrith sin a dh'f hairich e roimh bhi sealltuinn a ris air aogas a bhais ann an aodann fhuar cuirp an duine sin a bha neo-fhiosrach air a rùn fhoilleil chum a mhort'. Mu dheireadh, dluth do shea seachduinean an deigh do 'n mhort a bhi air a chuir an gniomh, 'nuair a sgar 'eagal a chiont a bhi air fhaotainn amach, fhuaradh a mach, an ait' an ni sin air an do bheachdaich iad roimh mar chloich, ann an uisgibh aonarach Loch-Tor-nah-eiginn, gur e bh' ann corp duine, agus bha geur-aire a mhuinntir a bha chombnuidh 'sachearnaidh sin do 'n duthaich air a gairm gu amharc air an ni iongantach a bh' ann an so. Rinn nadur

---

* a bhriogas-fhada.

loc-shlainteach na mointeachail an uisge an corp a ghleidh. eadh o lobhadh, air doigh 's gu'n robh e gu furasd' air aithneachadh leis san o'n d'fhuair an ceannaiche an aoidheachd mu dheireadh air thalamh. Bu lionmhor barailean dhaoine nis mu aobhar bais a Ghranntaich. Thuir cuid gun do chuir e la'mh na bheatha fein, cuid eile gun d'fhuiling e ain-neart, ach bha a chuid bu mho dhiubh do'n cheud bharrail, a chionn nach cualas iomradh o cheann iomadh linn air mort coigrich am; measg nam beann fhiadhaich ach shiobhchail ud. Bha cealgaireachd MhicLeoid anabarrach combharraicht' an so. Gus an d'thainig an duin' a dh'aithnich an corp, ghabh e air nach b'urrainn e bhreithneachadh co a bh'ann, agus 'nuair a chaidh 'aithneachadh, dh'aontaich e le barailbh a choimhearsnaich mu aobhar a bha'is. Chomharrachadh esan agus o'ganach eile gu fios a thoirt do Mhinisteir na Sgi'reachd mu'n ni neo-ghnathaicht' a thachair; dh'aontaich e so a dheanamh, gun an t-agadh bu lugha, agus choisich e aireamh do mhiltibh gu tigh a Mhinisteir, a comhradh leis an neo-churam bu mho mu'n ni sin a rinu uiread do thoirm air feadh na duthcha. Chaidh an corp adhlacadh; agus dh'innis e dhomhsa gu beachdte, nach b'ann le ru'n suidhicht' a dh'fhan e o'n tiodhlacadh, * ach do bhrigh gu'n robh e ro-sgi'th le coiseachd an la roimh sin o thigh Ministeir Asainnt, agus a thaobh gu'n do choidil e tuilleadh is fada, nach robh e comasach dha dhol chum an tiodhlacaidh. Thaisbein so uile cruas, cho math ri cuilbheartachd an neach sin a thainig gu aird' eagallach a dh'aingidheachd, o'n fheasgar sin air an do chrìochnaich e, 'nuair a bha ga'han na greine, aig a'm a dol fodha, a dearsadh air fuil a cheannaiche.

Thainig Siorradh Chataobh, maille ri fear-lorgachaidh do-bheartan, le eud a tha ro-chluiteach dhoibh, a chum an aite, agus air dhoibh chluinntinn an doigh air an d'fhuaras an corp, dh'orduich iad a thogail as an uaigh, agus a rannsachadh le Leighibh, a dhaingnich le'm fianuis, an taobh thall do na h-uile teagamh, gu'n robh mort air a chuir an gnìomh. Bha MacLeoid a lathair 'nuair a thogadh e, agus rinn e eadhon comhnadh ri togail na ciste 'san robh corp beubanaicht' an duine a chuir e fein gu h-ain-ìochdmhor gu ba's. Am feadh 'sa shuidh e ag amharc air sgru'dadh a chuirp, † thainig roimh-bheachd iongantach tarsuinn air 'inntinn, gum bitheadh a chorp fein la-eigin air a shnasadh mar sud. O sheorsa do fhaicil 'na chainnt agus 'na ghiulan, maille ris gu'n d'thainig e gu h-obann chum airgid a bhi aige 'na sheilbh, mu'n a'm anns an d'iondraineadh an Grantach, ghairmeadh e, mar neach a bha fo amharas, fa chomhair

* o'n torradh.

† dissection, corp-shnasadh.

an t-Siorraidh, gu bhi air a cheasnachadh. An deigh dha bhi air a cheasnachadh, thainig e dhachaidh, agus choidil e maille r'a athair; agus le mor-churam dh'innis e dhomh gu'n do shaoil leis gum ba'saicheadh 'athair air an oidhche sin, le doilgheas gum bitheadh a leithid sin a chiont air a chuir as leth a mhic-san. Cha d'fheo'raich 'athair riamh dheth an do mhort e Murcha Grannt, oir cha d'thainig e riamh 'na inntinn gum b'urraimn e a leithid sin a ghuimhachadh. Ach cheasnaich e gu tric e mu thimchioll an airgid, agus bha mor eagal air nach b'urraimn da fhaotaim' ann an rathad onorach. 'Nuair a chunnaic a phiuthar stocainean air, nach d'rinn i fein, ghuil i, a' saoilinn gur ann a bha e air a thogail ri droch bhoirionnaich o'n d'fhuair e iad mar dhu'rachd.* Le iomadh breug dh'fheuch e ri'n toileachadh, agus chleachd e an seol ceudna fa chomhair an t-Siorraidh. Ach bha e air a dhearbhadh, gu'n robh moran de na chuir e'n ceill an sin neo-fhior, ni a dh'aingnich an t-amharus a bha ac' air, agus chuireadh e do phriosan Dhormoich, gu 'dheuchainn a sheasamh air son mort Mhurcha Ghrannt. B'e an dearbh chleachdadh sin a bh'aig' ann a bhi labhairt bhreug, agus leis an do shaoil leis e fein a shaoradh, a cheart mheadhon sin a tharruing e chum a bhi air a ghlacadh agus air a chuir am priosan. An feadh a bha e ann am priosan Dhormoich, chuir e gu so'laimt' an ceill gu'n robh e saor o'n chiont a bha nis air a chuir as a leth—agus ged thainig mo charaid fughail, an t-Urramach, Mr Cennedi, Ministear Dhormoich, gu tric a dh'amharc air, agus ged a dh'earlaich se e, gidheadh bhunaich e 'na chruadhas cridhe, agus bha e gu minic fo eagal gu'n eisdeadh Dia ri u'nuighibh a Mhinistear urramaich sin, anns na nithibh sin a bha co-cheangailte ris a mhort oillteil so a thoirt gu solus. Anns a phriosan so chuir e r'a pheacaibh eile dearmad air rabhadh sonraicht' agus cudthromach a f'huair e. Air oidhech' a'raidh, air ball ru'n do chuireadh e o Dhornoch gu 'dheuchainn a sheasamh roimh chuir nam Mòrfhearann-dearga ann an Inbhirnis, air dhabhi air a ghlasadh suas re na h-oidheche sin, thuit e ann an trom-chodal, agus thainig brудар fa chomhair 'inntinn, a bha air niodh araidh mar gum b'ann a roimh-inseadh eachdraidh a bheath' anns an uin' a bha ri teachd. Clunnaic e 'na chodal gu'n robh e ann an ait'-adhlaic iongantach, a leithid 's nach f'hae' e riamh roimh, far am fac' e 'athair, a dh'fhag e fo bhristeadh cridhe maille ri 'mhathair 'nan tighe fein 'san Linn-Mheadhonach, —a' cladhach' uaigne, agus ciste-mhairbh ri a taobh. Bha a ghnuis tuirseach, mar bha i 'nuair a thug e le bròn rabhadh

---

* mar ghibht.

dha mu'n mheirle a chuir e'n gnìomh air la Sàbaid araidh roimh sin. 'Nuair a bha an uaigh air a crìochnachadh, air leis gu'n do thionndadh 'athair ris agus gu'n dubhairt e, "Uist-ein, 's i so t-uaigh-sa, agus sin do chiste-mhairbh, luidh sios innt' air ball, oir tha t-uair air teachd." Rinn fuar-oillt fhuil a reothadh 'na chuislibh. Mhòthaich e gu'n robh e 'na mhortair neo-aithreachail, agus thug smuain dol mar so a dh'ionnsuidh na Siorruidheachd air a phearsa crìochnachadh le uamhas. Shaoil leis gun do ghabh 'athair truas dheth, agus gu'n dubhairt e ris gu sòlaimte, "ro-mhath, Uistein, imich aig an àm so gu bliadhn' an deigh so, ach mu cheann na bliadhna comhlaichidh do chiste-luidh thu. Thoir so gu sonraichte fainear. Na di-chuimhnich e." Dhùisg Uistein le mor-aoibhneas. Air leis gu'n robh am brudar a' roimh-innseadh gum bitheadh e air a shaoradh aig a dheuchainn ann an Inbhirnis, gus an robh e gu bhi air a thoirt gun dail. Dh'fhag e Dornoch ann am mor-earbsa, ach cha do chuir e rabhadh a bhruadair ann an suim. Aig an àm so chaidh dail a chuir 'na dheuchainn, thaobh gu robh aireamb an luchd-deuchainn tearc, agus 'nuair a shuidh ath-chuirt nam Mòr-fheara-dearga, chuireadh stad air a dheuchainn thaobh nach d'thainig fianuis araidh a lathair ris an robh duil aca. Cha d'rinn an ni so a tha cho ainmic a tachairt—eadhon dail a bhi air a cuir 'na dheuchainn an dara uair—drughadh 'sam bith air 'inntinn, gus an d'thainig an t-am sin mu'n d'fhuair e an roimh-rabhadh sin a bha cho comharraichte—ach clisgeadh obann a thainig tarsuinn air 'anam an oidheche roimh a dheuchainn dheireannach. Tha e soilleir, ged chuir esan am brudar an neo-shuim, gu'n deach' a chuir g'a ionnsuidh ann an trocair leis an Dia sin aig nach 'eil tlachd ann am bàs a pheacaich, chum 's gu'n dcanadh e feum iomchuidh do'n dail fhad' a fhuair e, ann a bhi 'g ulluchadh gu codhail a chumail r'a Dhia aig ceann na bliadhna, chum cunntas a thoirt air son fola Mhurcha Ghrannt, a bha cho fada ag eigheach o'n talamh air son ceart-dhioghaltas. Cha robh ach bliadhna agus ro-bheagan laithean gus an d'fhuaradh ciontach agus ar do dhiteadh gu bàs e; agus chuireadh 'na chiste-mhairbh e an taobh a stigh do cheithir seachduinean an deigh sin aig bonn na croiche; air chor 's gu'n robh an rabhadh a fhuair e chum ulluchadh air son a chiste-luidh, da rìreadh fìor, cìod air bith cho neònach 's a dh'fheudas an ni so bhi air fhaicinn.

Re na h-ùine fhada roimh a dheuchainn a bha e ann am prìosan a bhaile so, * cha robh an iomacheist bu lugha r'a fhaicinn.

* Inbhirnia.

'na ghnuis. Cha saoiladh neach 'sam bith, nam bitheadh e coireach ann a leithid so do chiont, gum b'urrainn e luidh cho ùtrom air 'inntinn; agus air an aobhar so, mheas moran gu'n robh e neo-chiontach. Cha robh an comharradh bu lugha air iompachadh r'a fhaicinn air 'inntinn, ach bha gach mios a chaidh thairis air cosmhuil ri chuir fodha ni's doimhne anns an neo-churam sin, a thaisbean e gu h eagalach, ann a bhi dol mu'n cuairt a' ruidhteireachd ann an ccumaibh pheacach aighearachd na h-amaideis, am feadh a bha e faicinn corp marbh Mhurcha Ghrannt, a lion cuid is cuid, ag eiridh oscionn uisgeachan Loch-Torr-na-h-eiginn, mar gum bitheadh a chruth beubanaicht' ag eigheach air son dioghaltais air a mhortair. Gidheadh bha saighdean an agartais cuid a dh'uaireibh a stri ri ait fhaotainn 'na anam, a' bagairt a choguis chodalach a dhusgadh. Is gnath leamsa searmonachadh do na prìosanaich an so * air gach feasgar Dihaoine, 'nuair nach 'eil dleasdanasan eil' a cuir grabadh orm, do bhrìgh gum bheil mi a beachdachadh orrasan mar earrann shonraichte de'n churam sin a tha air earbsadh rium, a chionn gum bheil am prìosan an taobh a steach do'n chuid a bhuineas domhsa do'n Sgìre; agus aig na h-amannaibh sin, bha e ni bu trice na aon uair fo mhor ghluasad inntinn. An deigh dha toiseachadh air gluasad 'na shlighe sheachranach, agus 'nuair a b'abhaist da dhol do'n eaglais, bu toil leis a bhi cluirntion geallanan agus trocair Dhe air an cuir fa chomhair; ach cha b'urrainn e eisdeachd ri bagraidhibh Dhe, a chionn gu'n do mheasgaich iad sòlasan a chaithe-beatha pheacaich le mì-shuaimhneas eagallach; agus 'nuair a thugadh do'n aite so e, bhunaich e 'san fhonn inntinn cheudna. A thaobh nach robh e rùnachadh a ghiulan atharrachadh, bu ro-fhuathach leis a bhi 'g eisdeachd ri bagraidhibh an Tighearn air an sparradh air a choguis, agus bha e gu sonraichte deigheil air a chluasan a dhunadh an aghaidh iomradh 'sam bith a dh'fheudadh a bhi air a dheanamh 'san t-searmon air peacadh a mhoirt. Gidheadh an deigh so uile, bha e cho mor air a ghluasad fo'n teagasg a chual' e 'sa phrìosan, a's nach b'urrainn e codal suaimhneach fhaotuinn an oidhche sin. Dh'innis e dhomh, air an doigh a leanas, mu am araidh air an cual' e mi a' mincachadh an teagasg sin, daoine bhi air an taisbeanadh fa chomhair cathair-breitheanais De, agus am measg nithe eil' a labhairt mu a leithid so do chor—duin' air a mhort an uaigneas, far nach robh suil mar fhianuis air a ghnìomh thaobh ìonaranachd an ait' anns an do ghnìomhaicheadh an ciont—

---

* Inbhirnis.

am mortair car tamuill fo eagal gu'n coinnicheadh e aig uair a mheadhon-oidhche spiorad an ti sin a mhort e, gus fadheidh, a lion cuid is cuid, an do sguir a chiont, a bha neo-aithnichte do dhaoibh, dhe bhi luasgadh 'inntinn—an sin tha am mortair agus an neach a mhortadh a comblachadh air doigh do-sheachannta, an lathair caithir-breitheanais an ti sin a thubhairt ri Cain, "Tha guth fola do bhrathair ag eigheach riums' o'n talamh." Tha cridh' a mhortair' a' failleachadh an taobh stigh dheth 'nuair a tha e comblachadh na fianuis' eagallaich so, a tha dearbhadh fo'n t-solus a's soilleir' a chunnacas riamh—gu'n labhair na mairbh a ris, agus mu'm bheil a bhinn air a toirt amach o bhilibh breitheimh nan uile, tha e faotainn roimh-bhlas searbh air an diteadh eagallach sin a tha leantuinn dortadh fola neo-chiontaich, nach do ghlanadh air falbh—agus tha an duine sin leis an do shaoil gum bu leoir, an ait' aithreachais, an ni so a cheiltinn o dhaoibh, a faicinn a mbearachd mhoir 'nuair a tha e tuilleadh a's anmoch—'nuair a tha 'bhinn air teachd amach o'n chaithir rioghail sin o nach fheudar cuis a thogail. Dh'fhairich se e fein a criothnachadh—bha an teagasg gu h-iomlan cho ro-fhreagarrach r'a chor, 's ged bu leir dhomh e a cuir an gnìomh a chiont', agus ged a b'aithne dhomh oibreachadh 'inntinn riamh uaith sin; agus mhothaich e fein gu'n d'fhigeadh an taisbeanadh eagallach ud fa chomhair cathair-breitheanais De la-eigin. 'Nuair a chaidh e sios d'a chòs fein, * an deigh co-dhunadh an t-searmoin, theich codal o 'shuilibh, shuidh e sios air taobh a leapa fad na h-oidhche, cuid a dh'uairean a rùnachadh am peacadh mor so aideachadh, agus trocair iarraidh air a Dhia, ann a bhi gabhail gu treibh-dhireach ris an Tighearn Iosa, agus pill-eadh ri Dia troimhe-san, agus an sin smuainich e gu'n robh e ro-luath bàsachadh, agus uile shòlasan a pheacaidh a chall, a dh'fheudadh e fathast a mhealltuinn re iomadh bliadhna. 'Nuair a liubhair mis' an t-searmon ud, cha do chreid mi gu'n robh MacLeoid 'na mhortair. Bha e air a radh gu tric le cuid gu'n robh mi a' comharrachadh amach muinntir fa leth 'nam theagasg, ach feudaidh mi radh ann an seadh coitcheionn, nach robh mi air mo ghluasad leis na nithibh so, oir 'se Dia m'fhianuis gur e an ni mor a th'agam san amharc ann an searmonachadh an t-soisgeil, cha'n e bhi comharrachadh a mach daoine do mhuinntir eile, ach gum bitheadh iad air an toirt gu bhi faotainn aithn' orra fein, agus ged tha an ni so anabarrach feumail, tha e gu tric a tachairt gu bheil e duilich a ghiulan;

---

* d'a ghainntir fein.

ach, aig an am so, 'nuair a bha mi gus an ni so labhairt, cha mhor nach do tharruing mi air m'ais, an t-eagal gu'n saoilteadh gun robh mi a' rùnachadh an duine so a chomharrachadh a mach d'a chomh-phrìosanachaibh. Ach ris an smuain so chuir mi cul air ball, 'ga nheas mar ni nach b'fhiu bhi air a thoirt fainear le neach a bha ann an uine ghearr ri a luchd-eisdeachd a choinneachadh aig cathair-breitheanais De. Agus ged is ann iomadh mìos an deigh sin a dh'innis e dhomhs' e, (goirid roimh a bhàs) gidheadh bha na briathran cho beothail 'na chuimhne 's ged a h'ann air an la roimh sin a chluinneadh e iad. Cha'n 'eil mi cinnteach gu'n d'fhigeadh na briathran so gu mo chuimhne, mar bhi na nithe sòlaimte a bha co-cheangailte ris an doigh air an do labhair e iad, le ro-bheag do cadardhealachadh o'n riaghailt anns an robh iad air an labhairt leam fein 'nuair a bha e 'g am eisdeachd, Ach co dhiubh runaich e iomaguin 'inntinn fhudach air falbh, agus is iongantach mar a chaidh leis anns an oidhirp mhi-naomh so. Gidheadh bha e fo eagal diomhair gum feudadh mo bhriathrans' la-eigin a choguis a dhusgadh, air chor 's nach b'urrainn e ni b'fhaide bli aig socair agus buanachadh ann an staid neo-iompaichte, agus a chum so a sheachnadh, dh'fheuch e gu minic ri 'inntinn a lionadh le smuaintibh eile fad na h-ùin' a bha mis' a labhairt, agus gu h-araidh nuair a bha'n rabhadh cosmhuil ri teachd dlu d'a chor fein.

'Se aobhar an eagail, gur lion-mhor iad anns an t-saoghal, nach d'rainig riamh airde cho eagallach a dh'ain-diadhachd 's a rinn esan, a dh'fheudar am fuath an aghaidh teachdaireachd Dhe, 'nuair a tha i gu firinneach air a liuthairt, a lorgachadh chum an aobhair cheudna. Tha iad a tionndadh air falbh an cluas o ghuth a rabhaidh-san anns an t-soisgeul; cha 'n ann do bhrìgh gum bheil iad comasach a nochdadh gum bheil e neo-fhior, ach do bhrìgh gum bheil e calg-dhireach an aghaidh cleachdaidh no barail-eigin anns am bheil iad a cuir rompa buanachadh an aghaidh gach uile chunnairt. Gun amharus, ma tha ni 'sam bith toillteanach air an ainm sin, cuthach, is e so e; a tha toirt air daoineibh bhi cho cruaidh a caogadh an suilean, agus cho teann a druidealh an cluasan, an aghaidh an ni sin a dh'fheumas iad, la-eigin, fhaicinn agus a chluinntinn, cho cinnteach agus a tha Dia fìor, an dara cuid air la so nan gràs, no an deigh do bhoilsgheadh mu dheireadh na trocair teicheadh gu sìorruidh, 'nuair a dhiolas Dia orra gu cothromach ach gu h-uamhasach an tar-chuis a rinn iad air gach comhair' agus achmhasan a fhuair iad.

'Bha mor-earbs' aige gum biodh e air a shaoradh aig a

dheuchainn, o mhearaidh air an do ghabh e beachd ann an sgrìobhadh a dhìtidh mu 'n aite 'san deachaidh an ciont a chuir an gnìomh. Ach cha b'ann le neo-churam a rinn luchd-riaghlaidh a cheartais ann an Cataobh deuchainn a bha cho cudthromach do'n dùthaich a thoirt air aghaidh. Ach an aghaidh so bha dearbh ainm an loch air ainmeachadh le h-aon do na ceud fhianuisibh a chaidh a ghairm 'na aghaidh. 'Nuair a dhiobhair so e, bha duil aige fathasd gu'n rachadh a shaoradh, do bhrìgh nach d'innis e an gnìomh eagallach so, a rinneadh ann an uaigneas, do neach air bith, agus nach robh a h-aon eile 'na fhianuis air. Cha do threig a neo-churam riamh e, re àm a dheuchainn, ged a bha an drasd agus a risd cuid do nithibh a rinn neo-fhoisneach e. 'Nuair a chual' e a bhinn "gu'n robh e ciontach," air a tòirt a mach leis an luchd-deuchainn, chuir e 'n ceill gu sòlaimte gu'n robh e gu neo-chothromach air a dhiteadh, agus bha e gu h-uamhasach air a ghluasad le corruich, 'nuair a chaill e 'n earbs' a bh'aige ri bhi air a shaoradh, air chor 's gur gann a chual' e ni 'sam bith do'n earail chudthromach sin a ch idh thoirt aig an àm le Mòr-fhear Moncrieff. Tha moran a cumail a mach nach peacadh a bhi tagair fa chomhair a bhreitheimh "nach 'eil iad ciontach," 'nuair a tha 'n coguis ag innseadh gum bheil iad "ciontach." Tha focal Dhe gu soilleir a' comharrachadh so amach mar an-tromachadh mor air peacadh, a dh'aindeoin 's mar a dh'fheudas e bhi gu tric air a chleith fo sgail innleachdach gum bheil e laghail; agus ged tha iad gu minic mar so a' folach peacaidh anns an t-saoghal so, gidheadh feumar mean-chunntas a thoirt air a shon aig cathair-breitheanais eile. Dh'f hairich Uistein MacLeoid so gu cudthromach an deigh sin, agus ghabh e aithreachas goirt as leth a bhi tagradh "nach robh e ciontach," mar pheacadh an aghaidh Dhe, cho math agus a bhi cuir Siorrachd Chataobh gu mor dlùbh agus chosdas neo-fheumail. Chuir e 'n ceill dhomhsa, nam bitheadh e air a shaoradh, gu'n rachadh e dhachaidh air a dhaingneachadh ni bu mho na bha e riamh ann an ain-diadhachd, a chionn gu'n d'f hairich e a chridh' a fàs ni 's cruaidhe gach mios, agus ni 's uidheamaicht' gu dol air aghaidh ni b'f haid' ann an slighe na h-aingidheachd. Labhair e mu'n droch thoradh a tha teachd an lorg a bhi fad' ann am prìosan, a thaobh na buaidh' a tha gu nadurrach aig diomhanas, agus cuideachd ain-diadhaidh' air inntinn neo-shuidhichte—toraidhean a tha gu minic dluth air a bhì cho sgriosach riu sin a tha sruthadh o chaithe-beatha aingidh nan ciontach: a tha aig an saorsuinn fein a' siubhal na duthcha. Bha na sòlasan peacach sin a rinn a' spuinneadh dhe 'chliu agus dhe 'shaorsainn, cho measail aig'

agus a bha iad riamb. 'Nuair a luidh e sìos chum codal, bha e ri stri ris na ceumaibh peacach sin anns an robh e roimh a, siubhal, a ghairm gu 'inntinn ann am brúadar na h-oidhche, o'n robh e mhàin air a chumail air ais le cuibhreach 'daors' a phrìosain. Agus mhòthaich e mor-shòlas, 'nuair a thainig aig àm a chodail na nithe peacach sin gu 'inntinn, a rinn a ghreasad o shìth agus o shamhchair tigh 'athar gu ciont mort-air'.

Am bheil neach 'sam bith 'g am eisdeachd, a tha ann a bhì gu h-an-dàna a fiaradh earrainnean fa leth do na Sgrìobtuiribh a chumas fathast amach a bharrail ain-diadhaidh sin, mar is f'haid' a thig daoine air an aghairt ann an sligh' a pheacaidh, gur ann is deonaich' iad air gabhail ris agus umhlachd a thoirt do'n t-soisgeul? Mur 'eil buaidh 'sam bith aig na firinnibh soilleir sin uil' a tha sinn a toirt o leabhair Dhe, agus ma tha sinn fathast a rùnachadh eas-urram a chuir air Dia, le bhì 'g radh gum bheil seirbhis an Diabhoil ag ulluchadh muinntir gu bhì toirt creideas do shoisgeul Chrìosd, agus a bhì a sgrìos anamanna dhaoine le bhì toirt orra chreidsinn nach 'eil iad a dol ni 's f'haid' o fhlaithneas le bhì dian-ruith a dh'ifrinn; agus ma tha sibh a cumail amach agus a teagasg nam barailean millteach so, gun suim 'sam bith do'n mhorchunnart a th'ann dhuibh fein agus do mhuinntir eile, guidheam oirbh, beachdaichibh air caithe-beatha MhicLeoid am mortair. Cluinnibh a ghuth fein a labhairt o gheimhlibh a phrìosain, * agus guh-uamhasach ag innseadh dhuibh, am feadh a tha a chaithe beatha gu h-iomlan na mineachadh ro-chomharrachd air a bhriathraibh, mar is f'haid' a chaidh e air aghaidh ann am peacadh, agus mar is doimhn' a thuit e ann an eucoir, gur ann is lugh' a bh'aige do mhothachadh air uamhas a pheacaidh, agus a bha a dh'iartras aige pitleadh gu Dia. Beachdaichibh air a bheatha, agus thugaibh an ro-aire cionnas a bheir sibh misneachd do mhuinntir eile socair a ghabhail ann an feithearuinteachd, am feadh 'sa tha iad a dol air an aghaidh ann am peacadh, air eagal aig la mor a chunntais gum bi agaibh ri freagairt air son Juil anamanna neo-bhasmhor. An argumaid so a chuir sinn ta'r conbair, o f'hoon nadurtaich crìdh' an duine, agus air a shoilleireachadh le eisimpleir eagallach, dh'fheuda-maid a dhaingneachadh le co-dhùnadh air a tharruing o uile bhuaidhibh Dhe. Amhaircibh air Dia mar air f'hoillseach-

---

* o'n chòs 'sa phrìosan gus an robh e air a chuir, fo dhìt-eadh.

adh anns a Bhiobul, agus abraibh, nach 'eil a nadur gu h-iomlan a toirt barrantas dhuinn air a bhi co-dhùnadh, mar is fhaid' a theid daoine air an aghaidh ann am peacadh, gur ann is cosnheil gu'n sguir an Spiorad Naomh dhe bhi stri riu, an deigh dhoibh a bhi saltairt gu h-aingidh air gach rabhadh a thug e dhoibh. Nach 'eil obair an Spioraid Naomh a treorachadh gu naomhachd? Agus ma chuireas daoine cul ri naomhachd, nach 'eil iad a cur an aghaidh an Spioraid? Agus nach 'eil e air a chur an ceill gu'n d'rinn a bhi cur an aghaidh an Spioraid a bhrosnachadh gu minic gu sguir de bhi stri ni b'fhaide ri daoineibh? Agus anaoibhinn do'n anam sin, a tha an Spiorad a fàgail do dhorchadas a mheallaidh fein, agus fo bhuaidh uamhasach spioradaibh na h-ifrion, air am bheil fadachd chum an t-anam fhaotainn maille riu gu sgrios siorruidh.

VI. Ceann. *Mhothaich Uistein MacLeoid gu'n d'fhuair a pheacadh amach e.*—Tha e cuid a dh'uiribh air a cheadachadh do na gnìomharaibh a's ro-aingidh mairsinn am folach fo sgail dorchadais do-rannsuichte, am feadh a tha eucoraich soirbheasach a' dol air an aghaidh 'nan slighe diomhair gu suaimhneach, le'n lamhaibh gu domhain air an truailladh ann am fuil neo-chiontach. Tha so a treorachadh an dream a tha cuimhneachadh gur e Dia is fear riaghlaidh am measg nan cinneach, gu bhi gu solainte beachdachadh air an la sin a chuireadh air leth air son ceart dhioghaltas, 'nuair a bhios an ni sin a tha nis am folach air a thoirt gu solus. Tha peacadh danadais a tha gun bhi air a pheanasachadh, a seòsamh mar leus-mara eagallach a dear-sadh oscionn oidhche dhorch' na beatha so, agus a' cuir an ceill cinnteachd latha-breitheanais, air son am bheil ciont an t-saoghail so ag eigheach le ard-ghuth, chum slighean an Tì sin a tha riaghladh nan uile, fhirinneachadh. Ach do bhrìgh gum bheil spiorad na neo-churaim mar chodal trom air inntinnibh mhuillionan, agus 'gam fagail neo-mhothachail air comharaibh nan aimsir, ged tha iad gu h-eagallach a roimh-innseadh na nithe sin ris an ion duinn fughair a bhi againn; 'se toil De, 'na mhor throcair, a bhi gu minic a glacadh gnìomharan, air nach robh suil mar fhianuis ach a shuil fein, agus 'g an toirt gu solus agus peanas, agus mar sin a toirt do'n mhuinntir a's neo-churamaich' an dearbhadh a's soilleir' air a riaghladh uile-leirsinneach, agus samhladh dheth 'n ni sin a ni la eil' aithnichte', air doigh ni's ro-fharsuinn agus a bhios buan-mhaireannach. Thachair so gu tric thaobh ciont na moirt, anns am bheil freasdal De a' taisbeanadh, gum bheil fuil neo-chiontach ag

'eigheach ris-sàn o'n talamh, le guth co ard agus co buadhach agus a rinn e riamh ann an laithibh Abeil. Far nach robh, a thaobh coslais, meadhonaibh air bith air am fagail chum cos-cheumaibh a mhortaire lorgachadh, tha Dia gu minic a' toirt nithe air an aghaidh, air doigh a tha gu h-iongantach a' mean-threòrachadh gu dorus a mhortair, agus air uairibh a toirt air criothnachadh, aig àm 'fhaotuinn amach, bliadhnachan an deigh do'n gbniomh a bhi, a reir coslais, air aireamh an measg nan nithe sin a tha gu tur air an di-chuimhneachadh. Is tric a smuainich cuid an ciontan fhòlach o shuilibh dhaoine, leis a mhuinntir air an d'rinn iad eucoir, a mhort, agus fhuir iad a mach, 'nuair a bha e tuilleadh a's annoch, gur ann a tharruing so peanas nì bu ro-namhasaich orra fein 'san t-saoghal so, agus air an ainm agus an cairdibh masladh.

'Nuair a thugadh corp beubanaicht' Mhurcha à nisgeachaibh Loch-Torr-na-h-eigin, cha robh lorg 'sam bith r'a fhaicinn, leis an b'urrainn e bli air aithneachadh cionnus a thainig e an sin. Ghleidh an t-uisge gu h-iongantach an corp o lobhadh, air chor's gu'n robh 'aogas gu furasd' air aithneachadh, agus a' thaobh nan lotan mortach dombain a bha air a cheann, chuireadh amharus laidir gu'n deach gnìomh déisinneach a dheanamh, nì a bha gu h-aithghearr air a dhearbhadh, co luath agus a rinn sgrudadh nan leighean aithnichte, o chomharraibh so-fhaicsinneach a bha air a chorp, gu'n deach' mort borb a chuir an gnìomh 'san ait' aonarach so. Rinn, am freasdal dìoraich sin, a ghleidh an corp re ùine co fhada, chum dearbhadh a thoirt gu'n d'fhuiling Murcha Grannt bàs ainneartach, aireamh do nithibh a stiuireadh chum an mhortair sin a chomharrachadh a mach, air nach do chuir faotuinn no fosgladh, a chuir an t-eagal bu lugha. Rinn an t-eagal comharraicht' a bh'air as an airgiod fhuiltcach so, a chuir gu cabhaig buaireasach e chum a chaitheamh gu calamh, mu'n biodh an corp air fhaotuinn, a nis amharus a tharruing air, a bha nì bu mho air a dhaingneachadh, leis mar fhuaradh a mach mealltaireachd nan aobhar a thug e air son fàs saobhir, ann an ùine cho goirid. Dheth na cuig paidhricheibh stocainean a bh'anns a mbaileid, mhill e dhà, ach ghleidh e an da phaidhir sin a thug bannrach bhòchd Mhic-Aoidh do Mhurcha an la mu'n do mhortadh e. Fhuaradh aon diubh sin, aige-san, agus thugadh a phaidhir eile dheth chosaibh ann am prìosan Dhor-noich. Bha aon do chompanachaibh Mhic-Leoid, Coinneach Friseal, ann am brудар shonraicht' air a sheoladh a dh'ionnsuidh an dearbh aite 'san robh na neapaicean sìod' air am folach, an deigh do Mhac-Leoid an toirt amach à tigh 'athar do aite nì b'uaigheach. Chunnac Coinneach ann a bh'uarad a

cheart àit' anns an robh iad am folach, agus chual' e guth ag radh gum buineadh so do'n cheannaich a chaidh a mhort. Chuir MacLeoid gu tric an ceill dhomhsa, gu'n robh e làn-chreidsinn, gu'n d'fhoillsicheadh am brudair so dha air doigh a bha oscionn fiosrachaidh dhaoine—oir roimh dha bhi air a dhiteadh, nach d'innis e an ni eagallach so do dhuine beo—nach robh e riamh cho mor air mhisg ann an cuideachd Choinnich, 's nach robh mean-chuimhn' aig air gach ni a rinn agus a thubhairt e—gum b'urrainn e tomhas mor do'n uisge-bheatha òl gun a mhothlachadh a chall leis—agus gu'n d'thug e mor-chradh d'a inntinn a bhi faicinn an t-amharus leis an d'eisd moran ri fianuis Choinnich. Tha e dearbhte o eachdraidh an t-saoghail, agus air a dhaingneachadh air doigh nach fheudar a chuir an teagamh, gu'n robh mort gu tric air a thoirt gu solus le brudairibh na h-oidhche; agus cha'n 'eil ni air bith do-chreidsinn anns a bharrail, gum feud an Riaghlair mor air amannaibh teachd 'san eadraiginn, ann a bhi firinneachadh a laghannan fein, agus geilt iomchuidh a shocrachadh air cridheachaibh dhaoine roimh bhi doirteadh fuil dhuine, cia air bith cho uaigneach 'sa tha an t-ait' anns am bheil am buaireadh gu h-obann a tighinn tarsuinn air an inntinn. Bha an f'ianuis cho laidir a's gu'n do mhothaich an luchd-deuchainn urramach, an deigh suidhe ceithir uairibh fichead a' toirt breith air a chuis so, gu'n robh MacLeoid da rireadh ciontach: agus bha MacLeoid, aig an aois sin anns am feudadh e toiseachadh air a bhi feumail am measg dhaoine, agus na bhall luach-mhor de chomunn measail, air a dhiteadh gu bàs na croiche, agus a chorp gu bhi air a thoirt do na leighibh chum a shnasadh.* Bha so na dhearbhadh ro-shonraicht' air oir-dheirceas lagh agus ceartas ar duthcha. Chaidh duin' ann an inbhl' iosal, ann an cearn iomallach de'n Ghaeltachd, a mhort gu borb, ach cionnus, no co leis, cha b'fhiosrach neach 'sam bith, agus gidheadh bha rannsachadh cosdail agus saothreachail air a thoirt gu crìoch le foighidín a bha cliu-thoillteanach, agus an ceann tuilleadh a's ochd mìosan deug chaidh an mortair gu ceart a dhiteadh, a reir riaghailt an lagha. Tha daoine ro-ullamh chum a bhi gearan air na h-ana-cothromaibh fo am bheil iad a saothreachadh, a di-chuimhneachadh am mor aobhar thaing-ealachd a tha aca do Dhia air son suidheachadh an crann-chuir anns an t-saoghal. Tha iomadh ni ann an reachd na rioghachd moire so, air an do bhuilich Dia mor fhabhar re ùin' f'hadà, a tha gu soilleir am feum ath-leasachaidh. Ach bu choir do,

* chum a ghearradh.

nithibh cosmhuil riu sin air am bheil sinn a nis air ar gairm gu bhi beachdachadh, ar deanamh taingeil gum bheil sinn beo ann an rioghachd anns am bheil dìon cho furachail air ullachadh air son beath' agus maoin. Agus dh'fhuilingeadh daoine glìce moran mu'n tilgeadh iad na reachdan sin bun oscionn, a sheas rè ùine fhada, air doigh nach robh an coimeas thaobh cothrom agus ceartais ri fhaotuinn anns an t-saoghal. Tha an dearbh chaoinshuarrachas sin a tha sgaoileadh cho farsuinn, a thaobl luach ar sochairean dhiadhaidh agus shìobhalta, a' cur dhaoine glìce fo cagal gum feud Dia ar duthaich mhi-thaingeil a smachdachadh, le bhi buintinn air falbh car uin' fhada, nan nithe sin air an d'rinn sinn mi-bhuileachadh cho mor. Dh'fhaodadh e bhi, an deigh dìteadh MhicLeoid, nach b'esan am mortair, ach a mhain gu'n robh comh-roinn aige do'n spuilleadh fhuilteach. Ged bhiodh so ann fein 'na chiont gle mhor, gidheadh tha ni-eigin ro-chraiteach ann a bhi faicinn duin' a fulang'air son cionta, dhe'm bheil e fein a tagradh a neo-chiontas. Goirid an deigh dha bhi air a dhiteadh, dh'iarr e gu durachdach mise fhaicinn. Chaidh mi d'a ionnsuidh, agus fhuair mi e ni bu stòlda na bha e 'nuair a thugadh a mach a bhinn. Bha e 'na shuidhe 'na chòs, a sior-ghearan gu'n deach a dhiteadh fo amharas a mhain, agus bha iarrtus aig air deuchainn eil' fhaotuinn. Thug mi air gach neach a bha maille ris aig an àm dol a mach, agus mi fein a'm' aonar fhagail glaiste maille ris 'na chòs. Chomharraich mi mach dha nadur eugallach a chiont' air son an robh e air a dhiteadh, agus thug mi oidheip'air fheuchainn da, gu'n robh e fathast so-dheanta do Dhia maithneas a thoirt da. A thaobh gum bheil daoin' a tha dol ro-fhad' air an aghaidh ann am peacadh, fo bheachdaibh laidir meallta mu throcair Dhe, a tha 'g oibreachadh mar dheoch-codail eugallach a tha fagail na coguise gun mhothachadh, eadhon ann am meadhon nan griomharra a's ro-aingidh, dh'fheuch mi ri sparradh air 'inntinn, gu'n robh trocair Dhe air a taisbeanadh le bhi fosgladh slighe. tre am faodadh cinn-fheadhna nam peacach bhi air an tearnadh, gidheadh nam buanaicheadh daoine gus a chrioch ann a bhi diultadh na slighe sin, gu'n robh an la sin a' teachd anns an glaodhadh trocair, air an d'rinneadh tarcuais, le ard-ghuth air son an sgrios. "Uistean," arsa mise, "beachd-smuainich air briathraibh Dhe, tha do laithean air thalamh air an aireamh, agus thoir an ro-aire gu sòlaimte do'n roghainn a dh'fhag do Dhia agad—'pill-eadh no bàsachadh.'"

Mhìnich mi dha nadur an aithreachais, an ceangal do-dheal-aight' a bh'aige ri creidimh 'san t-soisgeul, nach 'eil ann an creidimh gun aithreachas ach a chealgaireachd a's graineile,

agus gum bheil e co-cheangailte ri fìor-aithreachas, gum biodh an toil air a pilleadh o sheirbhis a pheacaidh gu seirbhis De, Bharrachd air a so thubhairt mi ris, “ Uistean, ma tha thusa saor o'n chiont eagallach so, tagair do neo-chiontas gus a chrioch, aèh ma tha thu ciontach, agus gum bàsaich thu a' tagradh do neo-chiontas, basaichidh tu le breug a'd'laimh dheas, agus cho cinnteach agus a tha thu nise beo, fosgailidh tu do shuilean ann an ifrinn. Cuimhnich nach e duine ach Dia a tha 'g agairt beath' a mhcrtaire, agus thoir an aire nach dean thu gu h-aingidh ceannairc an aghaidh a thoile ard-uachdranach-san. Feudaidh trocair a bhi air a faotuinn fathast, ach na d'thugadh mealladh 'sam bith o'n Diabhol ort a bhi brудар mu throcair as eugmhais aithreachais, oir ged dh'fhaodadh daoine beo le dalladh (o'n Diabhol) a bhi strì ri claon-mhìneachadh a chuir air briathraibh Chrìosd, hi thusa cinnteach gu'n coinnich na briathran sin thu la-eigin 'nam fìor sheadh, “ Mur dean sibh aithreachas, sgriosar sibh uile mar an ceudna,” Luc. xiii. 3. Tha mi bronach air do shon—coinnichidh sinn gu h-aith-ghèarr anas an t-saoghal shìorruidh—bi glic 'na thrath—tha trocair a gairm an diugh—cha'n 'eil e tuilleadh a's anmoch fathast gu dol a stigh air geata chumhang na beath'—rach a steach, no theid thu dhith.”

B'e so brìgh na labhair mi, agus riamh cha'n f haca mi buaidh ni bu mho aig focal beannaichte Dhe (air neach 'sam bith eile.) Bha e air bhall-chrith, bhrùchd na deoir gu pailt' o 'shuilibh, agus air dha amharc gu dian orm'san aghaidh, ghlaodh e gu h-ard, “ innsidh mi dhuibh gach ni mu'n ghniomh oillteil so. Mhort mise Murcha Grannt.” Thoisich e an sin, a's e sìleadh nan deur gu pailt, air an sgeul uamhasach aithris, agus cha chuala mi riamh aidmheil a ghluais m' f haireachdainn cho mor. 'Nuair a chaidh e beagan air aghaidh 'na sgeul, rinn e stad, agus, a cuir a lamh air a chridhe, le mor ghluasad * inntinn a bha aig an àm sin ri f haicinn 'na ghnuis, ars' esan, “ tha mi mothachadh spairn† eagallach an so, nì-eigin a tha fathast a' cuir impidh orm gun an ni eagallach so innseadh. Ach dh'éisd mi tuilleadh a's fada ris an Diabhol, agus a nis foillsichidh mi dhuibhs' e, o'n tha fhios agam gur i bhur comhairle-sa dhomh, comhairle caraid m' anma.” Chaidh e an sin air aghaidh, agus co luath 's a chluinneadh e fuaim cois a teachd chum an doruis, stadadh e, agus dh'f heoraicheadh e an robh neach sam bith ag eisdeachd an sin. Fadheoidh thainig Sìorrachd Chataobh a steach, a bha

* mòr-dhèine.

† cruaidh-ghleachd eagallach an so.

aig mor-dhragh ann a bhi rannsachadh a mach gu mean gach nì a thaobh mort a Ghranntaich. Thainig e air doigh caoimheil 'g a amharc, agus a dh'fheorach an robh fios 'sam bith aig Uistein ri chuir a dh'ionnsuidh athar. Bha toil aig MacLeoid e dhol a mach gus an crìochnaicheadh e a chòmbradh riumsa. Chaidh an dorus a ris a ghlasadh, agus dh'fhagadh sinn 'n ar n-aonar. 'Nuair a bha e dlu air deireadh 'aidmheil, bha mi sgith le bhì fad' a' m' sheasamh, agus a chionn nach robh àite-suidhe ann a chòs, chaidh mi a shuidh air clach mhoir a b'è aon do phostaibh na leapa air an do luidh e. Las a theo-chridheachd, agus ann an tiotadh spion e an neapaic a bharr a chinn, agus sgaoil e air a chlach i, chum m' àite-suidhe dheanamh cho taitneach 's a b'urrainn e dhomh. N'uir a chriochnaich e an aidmheil eagallach so, air dhomh an t-iomaguin mòr fhaicinn a bha air, gum biodh an nì eagallach so a bha uaigneach gus a nis, air earbsadh riums' a mhain, thubhairt mi, "Uistein, tha t-aidmheil uaigneach tearuinn' agams'. Dh'fhoillsich thu so dhomhs' chum mo chomhairl' fhaotainn mar mhinisteir an t-soisgeil. Cha 'n innis mise so gu brath do dhuine beo gun t-aont' fein. Ach b'è mo chomhairle gu'n ceadaicheadh tu dhomh fhoillseachadh anis do Shiorradh do dhùthcha fein. Saoraidh e muinntir eile gu'n d'innis thu dhomhsa gur tu fein a mhain a rinn an gnìomh oilteil so." [Dh'aontaich e ris a so air ball, ag radh, air dha a chiont aideachadh dhomh, gu'n robh e toileach nì 'sam bith dheanamh a dh'fheudainns' fhaicinn iomchuidh, agus air dhomh Mr Lumsden a ghairm a steach, dh'innis mi dha brìgh aidmheil Uistein, gun iomradh a thoirt air nìtibh eile nach robh freagarrach bhi 'g an luaidh gus an deigh àm a chrochaidh. Dhealaich mi ris a's e fo mhor-iomaguin, ag earalachadh air cia do-sheachannta feumail a bha iompachadh ri Dia, atharrachadh a tha ro-dhuilich ann an cor 'sam bith, ach gu h-araidh 'na chorsa. A bharr air so thubhairt mi ris, " dean strì gu dol a stigh air a gheata chumhang, agus le taingealachd thoir an aire do so, gum bheil Dia ag eisdeachd ri osnaich priosanaich Shatain, agus ullamh gu cobhair a dheanamh do'n pheacach a's mo 'na chruaidh-ghleachd chum a chuibhrichean fhaotuin air am briseadh." Re na h-uin' fhad' a bha e anns a phrìosan cha'n fhaca mi deur 'na shuil. Aig àm a dheuchainn cha do shil e deur. Ach a nis, thaobh coslais, bha a chridhe briste. " Mo thruaighe," ars' esan, " tha mi crìothnachadh ri smuaineachadh cia cho bcag bròn 's a tha mi a' mothachadh ann a bhì 'g aithris a leithid do ghnìomh fuilteach." 'Nuair a fàbhair e, ruith na deoir sìos gu pailt air a ghruaidhibh. Bheachd-

aich mi orra mar bhraoinibh phriseil, a leithid 's a tha toirt air ainglibh gairdeachas a dheanamh, 'nuair a tha'n ceud thaiseachadh air toiseachadh, agus a toirt earlas air fras throm do bhròn an aithreachais.

Is uamhasach na truaighean aimsireil a tha gu tric a' cuairteachadh dhaoine mì-dhiadhaidh, 'nuair a tha am peacaidhean 'gam faotuinn a mach. Tha so gu h-eagallach fìor mu'n mhortair. Ceangailte 'na chòs* chianail, tha e nis a feitheamh crìoch a bheath', a bhuilich e ann a bhli leantuinn shòlasan pheacach; leis an d'thug e mi chliu air 'ainm agus air a chairdibh. Cìod an solus anns am feum na nithe sin uil' a nis a bhli air am faicinn; a bha aon uair air doigh cho mealltach amhain 'ga tharruing ceum air cheum, gu neo-mhothachail gu cluasag an-shocrach § a mhortaire. Is nair le 'chairdibh a nis 'aideachadh, agus lionaidh gruain an gnuis ri bhì cluintinn iomraidh air 'ainm. Tha gach buill' a tha chuislibh a' toirt 'na chorp 'ga ghreasadh gu 'bhàs maslach. Ach uamhasach mar a tha da rìreadh còs a mhortaire, far am bheil e fo bhinn a bhais, a feitheamh ri la a chrochaidh, agus ceangailt' ann an geimhlibh, a mothachadh gu geur gu'n d'fhuir a pheacadh amach e, cha ghiulan e'n coimeas a's lugharis a chor eagallach inntinn anns am feum esan a bhì gu brath air a chuir fodha, aig am bheil a chiontaibh, neo-aithnichte do dhaoinibh, no a chaidh as o laimh a cheartais, amhain 'ga fhaotuinn a mach, 'nuair a tha osnaibh a mhuinntir a tha fo dhiteadh siorruidh 'ga chuairteachadh. Cìod air bith cho gruamach 'sa dh'fheudas prìosan talmhaidh a bhì, agus cìod air bith cho freagarach 'sa tha e, gu bhì toirt air a mhuinntir neo-mhothachail stad air an t-slighe sin a dh'fheudas fadheoidh an tarruing a dh'ionnsuidh na croiche, cha'n 'eil e ri bhì air a choimeasachadh ris a phrìosan sin aig am bheil a gheatachan air an glasadh gu laidir le ordugh Dhe, nach fosgail gu brath chum an dearsadh a's lugha do dhochas a leigeil a steach, no focal urnuigh a leigeil amach. Agus is e so aite-comhnuidh uamhasach gach ciontach neo-aithreachail, ge b'e air bith mar dh'fheudas e uairean diombuan na beatha so a bhuileachadh ann an trom-chodal na neo-churam, ri brnadar faoin mu dhiol as o pheanas. Ged is nì uamhasach dol a dh'amharc air moirtear fo dhiteadh, a dh'fheumas ann am beagan laithean seasamh fa chomhair breitheimh nan uile, gidheadh tha deoir an aithreachais a sgaoileadh soluis eadhon anns an aite dhubhach so, thaobh gum bheil e combarrachadh spiorad

---

* 'na ghainntir.   § droighneach.

a tha nis a briseadh troimh na geimhlibh sin a cheangail e re uin' fhada ri a sgrios.

VII. Ceann. *A reir coslais, bhásaich Uistein MacLeoid ann an staid iompaichte.*—Ann an caochladh linnibh chunnaic Dia iomchuidh saobhbreas a ghrais a thaisbeanadh, ann an atharrachadh slainteil a dheanamh air na peacachaibh bu mho. Agus ann an so thug e làn-dearbhadh dhuinn a bhi creidsinn, nach 'eil aobhar aig neach 'sam bith a bhi tuiteam ann an an-dochas, ma tha e da rìreadh toileach ann an la fiosrachaidh a throcaire, pilleadh gu Dia trid an neach sin a tha air a shearmonachadh 'san t-soisgeul mar "an t-slighe, an fhirinn, agus a bheatha." Ann an an-dochas tha neart uamhasach, air nach 'eil eolas aig neach ach aca-san aig an robh da rìreadh ri cathachadh na aghaidh. Aca so tha fios cia mor an fheum a th'aca air gach misneach a tha Dia a cuir fa'n comhair ann a fhocal, chum cathachadh an aghaidh an namhaid ghuinich so. Is i gloir shonruicht' an t-soisgeil, am feadh a tha e cuir an ceill briathran uamhasach 'nan aghaidh-san a tha rag-chridheach agus fad' as o fhìreantachd, gum bheil e aig an àm cheudna a labhairt ann am briathraibh a's milse na cainnt nan aingeal, ris a mhuinntir a's ciontaich' a tha criothnachadh roimh fhocal De. Do bhrìgh gur ann le bhi beachdachadh air nadur Dhe 'na oibribh, a's soilleire a tha daoine' a faicinn a mhaitheis, chunnaic e iomchuidh caochladh eisimpleirean a thoir 'na fhocal de 'thruas ri cinn-fheadhna nam peacach. Agus tha eachdraidh gach linn a taisbeanadh, anns an t-seadh so mar an ceudna, gum bheil a nadur air feadh gach uile linn neo-atharrachail. Chaidh a chuir an ceill le cuid, gu'n robh e ro chronail do dhaoineibh a bhi comharachadh amach dochas ri trocair o Dhia do na ciontaich a's mo. Tha a bhàrail so, agus an argumaid air am bheil i air a bonntachadh, uamhasach thar tomhas. Nam buineadh Dia riu-san a tha labhairt mar so, mar bu mhiann leo-san a bhi buntainn ri 'n comb-pheacachaibh, bhiodh an staid da rìreadh eagallach. Tha e fada uam a bhi 'g radh nach do sgrìobh cuid caochladh nithe, mu mhuinntir a bhi ruigheachd air trocair as eugmhais iompachaidh; air chor 's gu'n do tharuing iad moran de 'n luchd-leughaidh neo-fhàicilleach gu bhi dianruith air an aghaidh gun sgàth anns na ceumaibh sin, cha'n e mhain a sgaoil am measg dhaoine toradh searbh ciont' an-tromaicht', ach a thug orra fein fa dheireadh sgrios sìorruidh. Ach tha mi 'ga dhaingneachadh ri ar fhirinn, 'nuair a tha trocair Dhe air a cur an ceill gu fìrinneach, ag athcheuinge air peacachaibh agus an uair mu dheireadh de'n beatha dhìom-buan, pilleadh ri

Dia air an doigh a dh'fhoillsich e 'na fhocal, chum agus gun ruigeadh iad air maitheanas—ann an so cha'n 'eil ni a's urrainn gu nadurrach daoin' a neartachadh 'nan cursaibh peacach—gu h-a'raidh ma tha aig an a'm cheudna earail fhirinneach air a toirt mu neo-chinnteachd beath' a pheacaich, agus gum bheil, aig a'm dha bhi toirt suas an deo, an guth a bha gu minic a cur im-pidh air pilleadh ri Dia. an sin a sgur gu siorraidh, agus dorus farsuing air fhosgladh do'n chorruich uamhasach sin, a shlugeas suas gu brath iadsan a bluanacheas gu neo-churamach, gu crìoch am beatha, ann an dìneas a dheanamh air foighidin an Dia sin a tha trocaireach, ach a tha mar an ceudna la'n chothromach Tha an trocair cheudna, a tha cromadh sìos gu h-iriosal, chum beannachd a phairteachadh ris a pheacach aithreachail a tha creidsinn, agus e 'na sheasamh a criothnachadh air bruaich an t-sluic gun ghrunnd, a meudachadh o'raibh molaidh na feachd neamhaidh sin, a tha cuairteachadh cathair na gloire, ann a bhi beachdachadh air an taisbeanadh nuadh so de'n ghra's sin a tha ro iongantach ; am feadh a tha e, aig an a'm cheudna, a' cur an ceill an dìteadh a's duibhe orra-san, a tha sior-bhuanachadh ann a bhi cur an aghaidh ughdarras an Dia a tha saoi bhir ann an trocair.

'Nuair a tha mi a' cur an ceill gu'n do bhasaich MacLeoid 'na dhuine iompaichte, 'se mo dhian-iarrtus gun d'thugadh sibh an aire, do na dearbh aobharaibh air am bheil mi a bonntachadh a bharrail so. Tha fhios agam gum feud eagal a bhi air a ghintinn anns an inntinn, amhain le dluth-shealladh air a bha's, agus a tha caitheamh air falbh 'nuair a tha'n t-sealladh sin air a thoirt as an rathad ; agus gum feud gradh a bhi ann, a tha 'g eiridh o bheachd meallt' air gu'n d'fhuair an t-anam trocair ; ni nach 'eil gne' ni's fearr, thaobh an toraidh a tha sruthadh uaith, na a bheachd ud eile. Tha m'earbs' do thaobh a staid-sa air a bountachadh air an dearbhadh a chunnaic mi ann do fhior atharrachadh cridhe, air oibreachadh le creidimh ann an Iosa Crìosd. 'Se mo bheachd nach leig mi gu bra'th air di-chuimhn', an dian-dhurachd leis an cuala mi e 'na cho's a' seinn urnuigh an t-Salm-adair—

“ O chionta fola saor-sa mi,

O Dhia, a Dhe mo shlaint' ;

Seinnidh gu h-ard air t-fhireantachd

Mo theangadh anns gach ait.”—Salm. li. 14.

Bha geur-mhothachadh domhain ri fhaicinn 'na uile ghiulan ; a bha gu h-iongantach eadar-dhealaicht' o'n mhi-dhiadhachd a bha cho comharraicht' ann a chaithe-beatha, ré nan tri bliadhna mu dheireadh de bheatha. 'Nuair a dh'aithris e na briathran so, “ o chionta fola,” bha ni-eigin ro-sholaimte ri fhaicinn 'na chiannt

agus 'na ghiulan, a bha leigeadh ris am mothachadh domhain a bh'aige de'n chiont oilteil sin, air son an robh e a nis ag iarraidh maitheanas. Nochd 'inntinn eud a thaobh 'fhaireachdainn fein, ni a bha air dhoigh araidh taitneach, ann an cor neach aig an robh a staid shiorruidh gu bhli air a suidheachadh ann am beagan laithean, a reir a chreidimh, agus cha'n ann leis a bheachd a dh'fheudadh bhli aige m'a chor feia. Air la araidh, goirid an deigh a dhitidh, bha mi labhairt ris mu chor na muinntir sin a bha a reir coslais air an iompachadh, 'nuair a bha am bàs am fagus, ach a phill a ris ri'n seann chursaibh, 'nuair a bha an slaint' air a h-aisig air ais. An sin rinn mi stad beag, agus an deigh sin thubhairt mi, "Uistein, nach 'eil thus a creidsinn nam bàs-aicheadh iad anns an staid sin, gu'n rachadh iad a dh'ith, ged dh'fheudadh daoine gu h-an-dana radh gu'n deach' iad do fhlaith-eanas?" Fhreagair e gur tric a thug e'n aire dha sin, agus gu'n d'aontaich e ris na thubhairt mise m'a thimchioll. Cheasnaich se e fein air an ath-mhaduinn air a cheann so, agus dh'innis e dhomhsa gu'n do chomharraich e, ged bu mbiannach leis bàsachadh ann an creidimh Chrìosd, gidheadh nach b'urrainn e radh nach mo gu mor bu roghnaich' leis, gum biodh a bheath' air a caomhnadh anns an t-saoghal, ni a dhearbh air nach do chreid e do rìreadh an soisgeul. "Tha mi ag aontachadh leat anns a bharail sin, Uistein," arsa mise, "ach chomhairlichinn dhuit an t-atharrachadh cridhe so iarraidh o Dhia, nach d'iarr an truaghan riamh ann an diomhain." Air an la'n deigh sin, dh'innis e dhomh gu'n d'eisd Dia r'a urnuigh, "agus," le ard-ghuth agus mor-dhurachd, ars' esan, "b'fhearr leam bhli air mo chrochadh ceud uair agus bàsachadh ann an creidimh Chrìosd, na bhli beo ceud bliadh'n' ann an Asaint ann an sòlas agus socair. Shaoil leam uair-eigin, ars esan, gu'n robh iompachadh 'na ni gle fhuir-asd', ach a nis tha mi faicinn gum bheil e 'na ni anabarrach duilich, agus tha mo chaithe-beatha ré na h-uin' a chaidh seachad, agus na cleachdaidhean a lean mi, 'ga dheanamh moran ni's cruaidhe dhomh. Nan d'thugadh muinntir og creideas do gach ni a dh'fheudainns' innseadh dhoibh o m'fhein fhiosrachadh, cha smuainicheadh iad gu brath an geat' a dheanamh moran ni's aimhleathan, le bhli ri moille, agus ann a bhli cur suas iomadh ceap-tuislidh roimh aithreachas, le cleachdaidhibh ain-gidh. Cha chomasach dhomhs' innseadh cìod an co-ghleachd a bh'agam ri m' thoil fein, ni a's beag a shaoil leam o cheann fhada, 'nuair a bharalaich mi gu faoin, gum bu leoir beagan mhionaidean roimh 'n bhàs chum an obair mhor so a choimhionadh. An deigh mo blias, thugaibh rabhadh do mhuintir 'eilte gun iad a dheanamh mar rinn mise, dail cho fad' a chur ann:

an gnothuch mor so na beatha—oir tha mise 'ga chuir an ceili duibh mar fhirinn, gur daor a chosd e dhomhsa." Fhuair e comas a bhli faicinn bàs Chrìosd, mar an t-aon éirig air son slaint a pheacaich, agus gur e'n creidimh a tha gabhail ri Chrìosd 'na uil' oifigibh, an t-aon ni mor a tha ccangal r'a reite san, a tha uil' fhoirfidh. Chunnaic e gu'n robh an fhuil so lan-chomasach air esan a ghlanadh, o'n fhuil neo-chiontach a rinn e dhortadh. Chomharraich mi mach dha cho ro-fheumail agus a bha e, 'nuair a bha e 'nar comas, an ni sin a thugadh air falbh le ana-ceartas aisig air ais, agus fo a dheanamh a thaisbeanadh, cha'n e mhain ar n-umhlachd dlìgheach do Chrìosd mar Rìgh, ach mar an ceudna treibhdhreas ar n-aithreachais. Mhinich mi so dha o na Sgrìobtuiribh Naomha, far am bheil e gu soilleir air aithneadh do na h-uil' a tha ciontach, an t-anaceartas a rinn iad air muinntir eile, mheud 'sa tha e 'nan comas, a leasachadh, agus far am bheil e air fheuchainn mar an ceudna as eugmhais so, nach 'eil am bròn a tha iad ag aideachadh air son an uile a rinn iad ach faoin agus meallta. Goirid an deigh so thug e dhomh mean-chuuntas sgrìobhta, mu na h-uile d'an d'thug e air iasad an t-airgiod a bhuineadh do Mhurcha Ghrannt, agus gach ni a cheannaich e leis; agus, a sileadh mar gum b'ann deoir goirt os cionn na fala sin a dhoirt e, dh'àithn e le dian-iarrtus gu'n d'thugta' an t-airgiod so do chairdibh Mhurcha. Dh'innis e dhomh gu pongail an dearbh aite 'san d'fholaich e leabhar pòc' a cheannaiche, agus e fo churam thaobh nam paipeirean a bhla air an tasgadh ann, 'san robh cunntas mu na fiachaibh a bh'aige ri fhaotainn aig an àm an do mhortadh e, fo cagal gu'n robh iad air am milleadh le uisg' a gheambraidh. 'Se aobhar an cagail, ann a bhli sparradh an dleasdanas sin, bhli 'g aisig air ais an ni sin a chaidh thoirt air falbh, gur lionmhor iad a tha 'g aideachadh a bhli fo bhròn air son so, a bhitheas air am faotuinn gu h-eagallach an deigh laimh air an aithreachas sin, a mhain a sheasas ri meidh an ionaid naoimh, * far nach bi eifeachd 'sam bitl anns a chreidimh sin, nach 'eil 'san t-seadh so a freagairt do'n eisimpleir chomharraicht' a thaisbean Sacheus, an cì-mhaor. A thaobh MhicLeoid, bha e dhomh 'na mhor-sholas a bhli faicinn a churaim, chum an t-ana-ceartas a rinn e air cairdibh brònach an duin' a mhort e, a leasachadh.

Le ceud thoiseach an aithreachais 'na anam, bha teo-chridheachd 'òige cosmhuil ri bhli ag ath-bheothachadh. Air feasgar a cheud la, air an d'eutromaich e a choguis, leis gach ni a bha 'na inntinn inns-

---

* an t-Sanctuari.

eadh dhomh, chaidh mi d' a chèis anns a phrìosan, agus fhuair mi e gu h-iongantach stolda. “Tha mi mothachadh eallach throm air a thogail dhe m' inntinn an diugh,” ars' esan, “tha mi 'n dochas gum faigh mi codal an nochd.” “Am bu mhiann leat do phiuthar fhaicinn” arsa mise, “tha i ro-iarrtanach air t' fhaicinn?” “O! tha eagal orm,” ars' esan, “nach seas m'fhaireachdainn ris a sin, agus gu'n tarraing e steach iomaguin an t-saoghail air m'anam, a bu chòir a nis bli air a shlugadh suas gu h-iomlan ann an smuaintibh ro chùramach, nu bli 'g ullachadh air son na siorruidheachd, a tha dùth orm.” Gidh-cadh dh'aontaich e a faicinn. Bha e 'na shealladh drùigheach dhomhsa da rìreadh. Thuit i ann an neul * air leabaidh a brathair. “A phiuthair,” ars' esan gu ciuin, “cha'n iongantach ged bhiodh tu fo ghéur-chràdh ri mise fhaicinn anns a chor eagallach so. Tha do bhrathair 'na mhortair. Ach thoir an ro-aire nach bi thu fo nì's mo do chùram air mo shon-sa na air son t'anma fein. Gabh an Leabhar-Shalm so. Gheibh mise Leabhar-Shalm nì's mo na e am maireach. Gleidh air mo sgàths' e, ach dh'f haoidte gu'n cràdh e thu bhi cuimhneachadh air an ait' anns an d'fhuair thu e.” “Uistean, a ghaoil Uistean,” ars' ise, 's i labhairt ann an geur-chràdh muldach, “fuilteach mar a tha do lamhan cha'n urra' mo chridh' a dhi-chuimhneachadh gur tu mo bhrathair.” Seachduin roimh a bliàs thug e dhomsa litir gu a cur a dh'ionnsuidh a phàrantan, anns an robh na briathran so:—“Tha mi 'gaidheadh gu'n ceadaich sibh dhomh sgrìobhadh d'ur n-ionnsuidh an aon uair so. Tha mi 'g aideachadh, gu'n d'thug mi bhuir cinn liatha le bròn chum na h-uaigne; agus bithidh sibh air 'ur cradh gu goirt 'nuair a chluinneas sibh aig àm 'sam bith m'ainm mi-shona air a luaidh. Agus cha'n iongantach e.” * * * “Ach gabhaidh mi do dhanadas orm fein a radh, gum bu chòir dhuibh bhi toirt buidheachais do'n Tighearn air son gu'n robh sgrìobhadh eagallach mo dhithidh air a dhearbhadh, do bhrìgh nam bithinn air mo shaoradh an la sin air an deach mo dhiteadh, gu brath cha'n fhaicinn Dia ann an trocair, oir b'fhearr leam dol an comhair mo chinn a dh'ifrinn na mo chiont aideachadh.” * * * “Air dhomh bhi cho mi-shona 's gu'n do chuir mi am peacadh eagallach so an gnìomh, tha mi le m' uile chridh' a toirt buidheachais do'n Tighearn uile-chumhachdach, 'nam uil' urnuighibh, air son gu'n robh mo chiont air a dhearbhadh. Chuir e fearg orm gum faca Dia iomchuidh binn mo dhithidh a bhi air a toirt amach cho luath;

---

* dh'fhanraich i.

ach tha mi 'n diugh a faicinn gu'n robh e tuilleadh a's fada gum a bhi air a dhearbhadh." * * " Air son fola Mhurchaidh Ghrannt, tha mi ri bàs aimsireil fhulang, ach tha dochas agam ri slainte shiorruidh. Cuiribh 'ur n-earbs' anns an Tighearn, 's e mo dochas gum bheil sibh aig cathair nan gràs ag ùrnuigh air mo shonsa. 'Nam uil' ùrnuighibh air son m'anma neo-bhasmhoir fein, ann a bhi 'g iarraidh maitheanas 'nam uile pheacannaibh trid Iosa Crìosd, neach a's e " an t-slighe, an fhirinn, agus a bheatha," tha mise cur suas m' at-chuinge ri Dia air bhur sonsa. Tha mi fo bhròn do-labhairt gach la, air son gu'n do bhris mi an cuigeamh àithne ann an easumhlachd dhuibhse, ged shaoil leibh gu brath nach bitheadh an t-seathamh àithne air a briseadh leam. Thoirnisg sibh dhomh gach ceum a thrèoraich gu briseadh na seathamh aithne. Dh'aithn sibh dhomh cùl a chur ris an uisge-bheatha, agus b'e an t-uisge-beatha aon do na nithibh sin a tharruing mi gu bhi 'nam mhortair. Fagaidh mi bhur deagh chliu aig an Urramach Mr Alastair Clàrc, Ministear ann an Inbhirnis." * * " Agus fagaidh mi aige mar an ceudna eachdrachd mo bheatha fein, fhad 's a's cuimhne leam sin." * * " Gum beannaich Dia araon sibhse agus mise. Tha dochas agam gum faic mi sibh ann am flaitheanas. Thugaibh mo bheannachd do m' pheathraichibh bhochd, agus thugaibh pòg do m' Dhònnull beag gaolach air mo shonsa." * * " O! mo mhathair bhochd!—O! mo mhathair bhochd!—gu'n robh Dia maille rithe. Gràs ar Tighearna Iosa Crìosd gu'n robh maille ribhse agus riumsa, gu siorruidh! Beannachd leibh. Is mise bhur mac mi-shona."

Bha mise 'san àm sin a' labhairt ris mu ghaol Chrìosd; agus ann a bhi mineachadh an teagaisg sin, " Uistean," arsa mise, " tha mi cinnteach gum bheil thu taingeil dhoibhsan a tha cho caoimhneil dhuit 'sa phrìosan?" " Tha, ars' esan gu ro chaomhail, " 'nuair a chluinneas mi 'ur guths' anns an tranns' a teachd a dh'ionnsuidh mo chòis, tha mo chridh' an sin a lasadh le gràdh dhuibh, nach comasach dhomh a chur an cèill." Tha fìor aithreachas a deanamh atharrachadh iongantach air a ghiulan: 'se an dearbh shuidheachadh, anns am bheil na h-aignidhean blatha, a bha air an reothadh le buaidh a pheacaidh air an inntinn, a' toiseachadh ri combarraibh taitneach a thaisbeanadh.

Chuir mi fa chomhair an fhaireachdainn leis am bu choir do mhortair, a fhuair maitheanas, bàsachadh, a tha air mhodh sonraicht' eadar-dhealaicht' o fhaireachdainn neach a dh'fhuiling air sgàth fireantachd, agus gur e bhi 'ga thoirt fein suas gu toileach do'n bhàs a dh'orduich Dia mar pheanas a pheacaidh, aon do thoraidhibh a chreidimhsan. Air maduinn an làtha a shuidhich-

eadh air son a chrochaidh, dh'innis e dhomhsa nach robh iarrtus a nis aig' air a bhàs a sheachnadh, agus gu'n robh e làn-dearbhte, nan caomhnadh daoin' a bheatha, gum peacaicheadh iad an aghaidh toil Dhe, a tha 'g agairt fuil a mhortaire. “ Cha'n 'eil mi smuain-eachadh,” ars' esan, “ gum bu chòir dhomh bàsachadh mar mhartarach ; tha briathran cuid a bhàsaich air son a chiont' dhe'm bheil mise coireach, a cur mor-iongantais orm. Cha'n urradh mi a mheas gu'n robh iad ceart ; tha mis' a fulang peanais chothromaich air son ciont' a tha ro-oillteil. Ach tha mi anis gu h-iriosal taingeil air son an dochas sin, gum bheil mo pheacaidhean cròldh-ehearg air am maitheadh, agus gur e am bàs nàireach a tha mi gu fhulang mo pheanas deireannach.” Air dhomhsa ràdh ris gum faodadh e bhì air a ghiùlan gu àit a chrochaidh ann an cairt, nam b'e bu roghnaiche leis, “ Cha'n eadh,” ars' esan, “ is fearr leam coiscachd maille ribhse ; nam bithinn air mo ghiùlan, shaoilteadh gu'n robh mi mì-thoileach air a bhàs fhulang. A nis bu mhiann leam bhì taisbeanadh, gum bheil mi géilleadh gu toileach do'n pheanas cheart a tha air aithneadh ann an lagh mo Dhe, air son mo chiont' uamhasaich. Tha mi beannachadh Dhe air son gu'n robh mo chiont air a thoirt gu solus ; tha mi fo bhròn air son gu'n robh e cho fad' air a cheiltinn. Tha mi creidsinn nam bithheadh e air fhaotainn amach ni bu tràthaile, nach bithheadh m' inntinn cho mòr air a cruadhachadh, ni mo a chostadh mo ràg-mhuinealas spàirn cho eagalach dhomh.” “ 'Se so an cothrom deireannach anns am bi comas agad air labhairt rium' ann an uaigneas anns an t-saoghal so,” arsa mise, “ agus uime sin ma tha ni 'sam bith eil' agad ri radh rium, 'se so an t àm.” Thubhairt e gu'n do rùnaich e sgrìobhadh a dh'ionnsuidh 'athar air Di-sathairne, ach gu'n robh e air a bhacadh o sin, le muinntir a bhì tighinn 'ga amharc, agus a nis dh'àithn e dhomsa sgrìobhadh a dh'ionnsuidh 'athar, 'nuair a bhitheadh e cothromach dhomh, agus a ràdh nach robh iarrtus aig' air a bhì beo ni b'fhaide—gu'n do bhàsaich e ann an sìth, agus gu'n robh e air a chràdh gu mòr air son a mhaslaidh a thug e air-san. Cha b'urrainn e nis saorsainn a ghabhail ann an earrann air bith dhe'n t-sabaid a mhibhuileachadh, an la sin a mhi-naomhaich e gu tric, anns an uine a chaidh seachad ; eadhon ann an litir a sgrìobhadh, ebum smuaintean m'a bhas a phairteachadh r'a pharantaibh, a bha nis fo bhrìsteadh-eridhe (an litir sin nach robh e 'na chomas a sgrìobhadh air Di-sathairne.) “ Ach,” ars' esan, “ tha aon ni a tha 'na callach trom air mo spiorad, agus 'se sin staid dhithis de m' chompanaich, do'n do theagaisg mi a bhì mcalladh mbaighdeanan òga, mar a rinn mi feun. 'S iad —, agus —. Cha mhath leam gu'n luaidheadh sibhs' an aine.

meannan ri neach 'sam bith eile. 'Se mhain na bu mhath leam sibh a chur an ceill, gu'n robh e 'na mhòr-bhròn dhomhsa, nach b'urrainn mi rabhadh a thoirt dhoibh aghaidh ri aghaidh, mu'n chomhairle mhalluicht' a thug mi dhoibh, cuimhnichidh iad fein so, gun labhairt riu air an ainm. O! gu'n robh mo bhàs mas-lach 'na mheadhon ann an cosg a chur air an olc sin, gus an do tharuing mi iad. Dh'innis mi nis dhuibh, cho fad' 's a's cuimhne leam, gach earrann do eachdraidh mo chaithe-beatha chiontaich. Agus thug so eutromachadh mor do m'inntinn. B'e Di-luain, an ceathramh la fichead do mhios dheireannach an fhoghair 1831, a shuidhicheadh air son a chrochaidh. Choisich e sios staidhrichean a phriosain gu suidhichte ciallach. An uair a bha e teachd a nuas thubhairt e rium, " innsibh do m' athair gum bheil mi creidsinn gum bi e gu h-aith-ghearr ann am flaitheanas, agus tha mi gu h-iriosal ag earbsadh gum bi mi fein an sin gu 'choinneachadh." Air an t-slighe dh'ionnsuidh na croiche, a bha dlùth do mhìle o'n phriosan, bhuanach e air tùs ann a bhi leughadh a Bhiobuill le mòr-dhurachd, agus an sin 'nuair a bha caoidh cuid a' cur mor-iomagain air, thubhairt e gu ciuin, " na gualaibh air mo shons', ach air bhur son fein," agus an sin thoisich e air seinn earrainnean do chaochladh shalmaibh le guth laidir reidh. 'Nuair a dhìrich e sgàlan na croiche, thuit e air a ghlùnaibh, agus rinn e ùrnuigh car tamuil ann an tosdachd. Air 'iarrtus fein leugh mise Salm li. 14, 15, 16, 17, agus an deigh an seinn, dh'iarr e orm an cuigeadh caibdeil deug do'n t-soisgeul a reir Lucais a leughadh, agus an deigh sin rinn mi ùrnuigh. Dhruigh na rannan sin, dhe'n cuala mi e seinn cuid gu tuirseach na chòs 'sa phriosan, a bha air doigh araidh freagarrach d'a staid, gu mor air 'inntinn; agus mar an ceudna an caibdeil a chaidh a leughadh, anns am bheil cunntas mu aoibhneas nan aingeal, oscionn pheacach air an iompachadh, agus mu'n mhac stròdhail a pilltinn gu tigh 'athar. An deigh do'n ùrnuigh bhi air a crìochnachadh, labhair e an sin ris an t-sluagh, air doigh a bha ro-fhreagarrach, a saoradh gach aoin neach eile o chuid no part a bhi aca anns a mhort, ag aideachadh ceartas a bhian, a cur an ceill, nan gabhadh esan comhairl' a phàrantan, nach d' thigeadh e gu brath an sud, agus a toirt iomadh earail gle chudthromach do'n oigrìdh nu thimchioll chairtean, uisge-beatha, agus bhoirionnaich. Air dha iomadh uobhar ainmeachadh n'a dhol air seachran, labhair e am focal sin, uisge-beatha, da uair le guth ard agus gheur. " Gu brath," ars' esan, " cha laimhsichinn cairt, agus ma's toil leibh cuid-eachd bhoirionnaich, faighibh mnathan dhuibh fein, nam b' àill leibh iomadh-rib a sheachnadh. Mu mheadhon an earail so, chuir e'n ceill ann am briathraibh ro-chamhail, beachd a bha air doigh

comharraicht' a taisbeanadh gu'n robh Spiorad Chrìosd a' gabhail comhnuidh ann am MacLeoid am mortair. "Mo chairdean òga, nam bithinnse cinnteach gum bitheadh e 'na rabhadh eifeachdach dhuibhse, chum 'ur pilleadh o na ceumaibh mallaicht' anns an do shiubhail mi fein roimh so le ciocras, is toileach a dh'fhuilinginn am bàs maslach so da uair." B'iongantach da rìreadh an t-atharrachadh a bha na brìathran sin a leigeil ris ann am faireachdainnibh an neach sin a bha aon uair 'na thraill do'n pheacadh, agus a dheilbh, le spiorad diabhlaidh, mort a bhios na ghnath-chuimhneachan oillteil air Loch-Torr-na-h-eiginn, do luchd-aitich Asaint. An deigh dha 'inntinn a chuir an ceill anns na briathraibh ro-mhothachail so, thainig cunnart na muinntir sin tarsuinn air 'inntinn, a tha cur dail ann an aithreachas gu leabaidh bais, agus gu ro-chudthromach thubhairt e—"thugaibh an ro-aire nach cuir sibh dail ann an obair an iompachaidh gus an aon uair deug. Dheonuich Dia dhomhsa uin' agus meadhonaibh, chum pilleadh d'a ionnsuidh fein, ann an laithibh deireanach mo bheatha chiontaich, ach cha do gheall e sin a bhuil-eachadh oirbhse." Bha so 'na f'hirinn ro-chudthromach, a tha taisbeanadh, air mhodh comharraicht', an cunnart eagallach a tha iad sin a ruith, a tha, gu àm a tha gu h-uamhunnach neo-chinnteach, a cur dail anns an obair mhor air son nach 'eil uin' air a deonachadh, ach aimsir na beath' a ta lathair. 'Nuair a chrìochnaich e na bh'aige ri radh ris an t-sluagh, rinn Mr Cenedi urnuigh gu ro-dhurachdach. Chaidh MacLeoid an sin air a ghlunaibh, agus rinn e urnuigh gu tosdach. 'Nuair a dheirich e o ghlunaibh thubhairt mise, "Uistean, am bheil thu ullamh air son a bhais?" Fhreagair e gu sòlaimte, "tha mi." Le ceum seasmhach, agus inntinn shuidhichte, chaidh e suas air stòl na croiche. 'Na chor aig an dearbh àm so bha ni-eigin gle chomharraichte. Bha an là frasach; coslach ris an là sin air an do chuir e 'n gnìomh, mu bhliadhna gu leth roimh an àm so, an ciont uamhasach airson an robh e nis ris a bhas f'hulang, a reir ceartais. Bha 'aghaidh air beanntaibh tìr a dhuthchais—far an robh 'ath-chuimhneachadh air an teagasg a fhuair e ann an toiseach 'òige, gach rabhadh air an d'rinn e tarchuis, agus fuil an neach a mhort e, air mhodh sòlaimt' a' comh-chomhlachadh fa chomhair na h-inntinn—agus far an robh a phàrantan, fo bhrìstean cridhe, a smuaineachadh air call eagallach an dochais thaitnich sin, a bh'aca uair-eigin m'a thimchioll. Fa chomhair bha uisgeachan caolais Mhora, dluth do bhonn na croiche; a bha gairm gu smuaintean cuid an t-uisg' aonarach sin air bruaich an do chuir e am mort so an gnìomh, am feadh a bha e toirt gu inntinn cuid eile, bruaich na siorruidheachd neo-chrìochnaichte sin air

an robh spiorad a mhortair' nis 'na sheasamh. Agus air do'n chrochadar an còrd a cheartachadh, thug e fein a nuas a chur-rachd air a shuilibh, agus le guth aoibhneach sheinn e Salm xxxi. 5, 6—

“ A'd' laimh-sa mhain, a Dhia nan dùl,
 Mo spiorad tiomnam suas ;
 A Dhia na firinn, is mo thriath,
 'S tu dh'fhuasgail air mo chruas.
 “ Is fuath leam iad a bheir fainea'
 Na breugan diomhaineach ;
 Ach dochas ann an Dia nan gras
 Chuir mi gu muinghineach.”

An sin, an deigh dha a radh gu solaimt', “ A Thighearn' Iosa glac mo spiorad,” thug e'n comharradh gu'n robh e deas—thuit an stòl—agus gun spairn air bith theich a spiorad do'n t-saoghal shiorruidh, chum combail a thoirt do bhreitheamh nan uile. Rinn coslas ògail agus tlachdmhor MhicLeoid, uamharrachd a chiont', agus an irioslachd agus a mhuinighin a bha ri'm faicinn 'na ghiulan, am bàs so 'na shealladh druigheach air doigh comharraicht. Bha mor-shluagh a lathair aig an am, agus bha cuid diubh fò mhor-ghluasad inntinn. An deigh do'n chorp a bhì an crochadh an uine ghnathaichte, chaidh a thoirt a nuas. Cha robh am fiaradh bu lugha ri fhaicinn 'na ghnuis, ach bha i cho seimh agus a chunacas i 'nuair a chaidh e suas air stòl na croiche. Chaidh a chorp a thoirt air ais do'n phrìosan, roimh dha bhì air a chur do Dhunéidin, gu bhì air a shnasadh.* Bu ni so air nach b'urrainn e smuaineachadh gun mhor-oillt, dà sheachdain roimh a bhàs. An deigh sin labhair e rium-sa m'a dheibhinn, agus leis a sin bha e ni bu reidhe ris. Bha corp Mhurcha, a mhortadh, air a thogail à 'uaigh fhuilteach, agus air adhlacadh am measg a chàirdean, ann an Loch Bhraoin; ach corp a mhortair' air a dhiteadh gu bhì air a chumail as an uaigh, agus fada o dhuslach 'aithrichean.

'Nuair a tha mi 'g radh gum bheil dochas agam, gu'n do bhàs. aich MacLeoid 'na dhuine iompaichte, cha dana leam a radh gum bheil mi cinnteach. Bha mi nìean-eolach air cor 'inntinn. Air sgàlan na croiche chuir e'n ceill, gur ann dhomhs' amhain a thug e 'eachdraidh bhronach, agus gu'n do dhiult e freagrachd a thoirt do na ceistibh, a chaidh chur air le muinntir eile, ag radh, gu'n innsinns' an t-ionlan dhoibh an deigh a bhais. A reir gach ni a chunnaic mise m'a thimchioll, tha dochas agam gu'n do bhasaich e air aonadh ris an Tighearn. Ach ni's fhaide

---

* air a sgrudadh.

na so cha dana leam dhol. Cha bhuin e dhombs' a bhì glacadh còir air an nì sin a bhùneas do Dhia amhain. Cha robh a làithean air an sineadh, chum fìor atharrachadh ann a staid a thaisbeanadh, le buanachadh gu seasmach ann am meadhon thrioblaidean, thonnan bhuaireasach, agus mealltaireachd na beath' ata lathair. Ach do Dhia bha a chridh' aithnichte. Tha dochas agam gu'n d'rainig an gràs sin air-san, a thug maitheanas do Mhan-aseh aithreachail agus irioslaicht'. Ach nam bu math leibhs' a bhì cinnteach a thaobh 'ur staid fein, pillibh a nis ri bhur Dia, agus na cuiribh dail ann gu uair bàis, 'nuair a dh'fheudas na daoine' a's glìce bhì air am mealladh. Bu chiont uamhasach a chiont-sa, agus bu domhain an doghrainn a dh'fhàisg a chridhe, 'nuair a bha e smuaineachadh air a cheannaich' a mhòrt e. Dh'innis e dhomh, ann am briathraibh ro-mhothachail, nach robh farmad aige riu-san a chaidh as o cheartas an lagha, an deigh dhoibh a bhì coireach dhe'n chiont a chuir e fein an gnìomh. Bheachdaich e air ambeatha mar bheatha ro-thruagh, fo dhiteadh lagh a Chruith-fhir, agus am feadh a bha am beatha mhallaicht' air a buanachadh, nach robh iad ach a' cur ciout' ri ciont. Tha dochas agam gum faic mi MacLeoid fathast ann an aireamh na muinntir sin, a tha air an saoradh o na h-uile diteadh. Chrioth-naich e gu tric, 'nuair a smuainich e, cìod nan deanadh Dia a cheartaìs esan a bhualadh marbh. 'nuair a bha corp beubanaicht' Mhurcha air a' chur, le a lamhaibh fhuilteach-san, ann an uisgibh fuar Loch-Torr-na-h-eigin. Tha e dearbhte leam, nan ruig-eadh a ghuth a nis air an t-saoghal a ta lathair, gu'n earalaich-eadh e air na huile an cunnart sin a sheachnadh, a ruith esan air an ta eagalach ud, dheth nach comasach do dhuine beo an t-ìomlan a làn-bhreithneachadh, mar a nì na spioradan sin a chaidh do'n t saoghal-shiorruidh, air ball an deigh a blais.

Tha mi toilichte le bhì faicinn mu'n cuairt dhomh aireamh cho mor, do'n mhuinntir sin a's mo do'm bheil mo ghradh air thalamh, agus leis an fhoighidin agus an doigh sholainte leis an d'eisd sibh rè uine cho fhada, agus moran agaibh fo mhi-ghoireas phearsant', a thaobh ro-dhomhladais an ionaid-noraidh so.* Ach cha'chomasach dhomh dealachadh ribh air a leithid

---

* Shearmonaich an t-Urramach Mr Clarc air feasgar Di-Iuain (ta a chrochaidh) do'n choimh-thìonal a's mo a's cuimhne leinn fhaicinn ann an ionad-aoraidh 'eam-bith anns an aite so. Cha b'urraim ni bu lugha na trì mìle pearsa bhì an taobh a stigh do'n ionad-aoraidh, far an robh an domh-jachadh tur do'ghlulainte, a thuilleadh air na ceudaibh a bha gu foighid-neach ag eisdeachd an taobh a mach do na dorsaibh, re àn an aoraidh. Ged bha 'n t-sraid lan agus an taobh eile dh'i, dh'fhalbh moran nach robh a cluinninn, 'Se ar barail gu'n d'thainig dlù air sea mìle pears' a mach

so a dh'àm—am a tha mi guidheadh nach fhaic mi gu brath a leithid—gun fhocal no dha a dh'earail sholaimte a thoirt dhuibh.

Mo chairdean ro ghradhach!—Chuir mi co-dhunadh a nis air a chunntas aith-ghèarr a runaich mi thoirt dhuibh, dheth aon do na h-eachdraidhibh a's muladaich' a thainig riamh fo m'aire, agus chrìochnaichinn an aithris so, a tha gu geur a luasgadh m' fhaireachdainn, leis an fhianuis a chur gu coguis gach aon agaibh, ann am briathraibh goirid, ris am bheil mi guidheadh oirbh eisdeachd gu foighidneach, do bhrìgh gu'm bheil e teachd o neach, cha'n e mhàin aig am bheil mor-ghradh dhuibh, ach mar an ceudna air am bheil e mar fhiachaibh, fo bhòid sholaimte, teachdaireachd Dhe a liuthairt gu firinneach. Mo luchd-eisdeachd oga, a tha toiseachadh air dol a steach air cuan buair-easach na beatha so, ann an uile eutromas na h-oige!—bithibh air bhur faicill roimh cheud-toiseach an uile. 'Nuair a bha Uistein MacLeoid air a ghiulan air aghaidh, le deigh air sgeudachadh agus òl, is beag a shaoil leis nach stadadh e agus an d'thigeadh e gu bhì 'na mhortair. Bithibh air 'ur faicill roimh bhì ruith ann am fiachaibh—bithibh onorach—agus a chum 's gum bi sibh onorach, bithibh naomh 'n 'ur caithe-beatha—is cosdail an nì am peacadh—tarruingidh e sibh do na ribeachaibh sin o 'm bi e nì's ro dhuilghe dhuibh, gach àm, dol às. Bithibh seachnach air companachaibh neo-mheasarra agus aindiadhaidh. Ma tha sibh 'n 'ur seirbhisich, cleachdaibh gach uile dhìchioll chum faotuinn a steach do na teaghlaichibh a's mo anns am bheil do naomhachd; agus ma tha sibh air bhur n-eigneachadh, gu bhì deanamh seirbhis dhoibhsan a tha fuathachadh an Tighearn, smuainichibh air Obadiah, neach, air dha bhì deanamh seirbhis ann an tigh Ahaib agus Iesebeil, “air an robh eagal an Tighearna o 'oige.” Teichibh o mhisg, ruidhtearachd, agus stroghalachd, oir neartaich iad sin ann am MacLeoid na h-an-tograidhean a tharruing e gu bhì 'na mhortair, agus thug iad air gu tric a radh, ann an doghrainn anma, gum b'fhearr leis nach beirt.

---

a dh'eisdeachd an t-searmon; chaidh moran diubb dhachaidh, an dara cuid a chionn nach b'urra' dhoibh fhaotainn cho faisg agus gu'n cluinneadh iad, no nach b'urra' dhoibh fàchd na h-oidheche fhulaog air an t-sraid. Dh'aithris Mr Clarc eachdraidh a mhortair' na shearmon, o'n d'thug sinne caochladh nithe a tha air an cur sìos ann an litir-naigheachd an la 'n diugh. Ged chaidh da uair a thionn bhàilleachadh ann an liuthairt na searmon, dh'eisdeadh rithe le mor-aire, ach air uairibh gu'n do chuireadh stad oirre, le osnaichibh agus deuraibh cuid do'n luchd-eisdeachd.—In-bhìrnis, 28amh la do'n deicheamh mìos, 1831.

N.B. Chaidh an cunntas so, a tha air a chur sìos air leth o'n t-searmon, a thoirt o'n litir-naidheachd sin d'an ainm “an Journal.” (no “Lathail.”)

adh riamh e. Chuala sibh gu tric mu thimchioll creidimh. Bithibh air 'ur faicill o shaoilsinn, gum bheil fìor-chreidimh aig an neach sin nach 'eil a leantuinn Chrìosd mar a Rìgh. Tha creidimh ann, as am bheil cuid gu minic a' deanamh mor-uaidh, agus a labhairt mu'n chomh-fhurtachd sin a tha e toirt dhoibh, ann am briathraibh uaibhreach. Ach bithibh lan-chinnteach a thaobh nam faoin-chreidimheach sin, a tha sìor-bhuanachadh ann a bhì 'cur an gnìomh aingidheachd, gum faighear iad fadheoidh 'nam muinntir nach do chreid an "soisgeul" riamh, agus gu'n cluinn iad na briathran eagalach sin o Chrìosd, "cha b'aithe dhomh riamh sibh." 'Se am fìor chreidimheach an duin' a's sona anns an t-saoghal so, agus 'san t-saoghal ri teachd. Is lionnibh rib o'n rachadh daoim' as, nam bitheadh e mar ro-churam orra Crìosd a leantuinn anns na daimhibh beannuichte sin, anns am bheil e air fhoillsachadh dhuinn anns an t-soisgeul shiorruidh.

Mo chairdean a chaidh cheana fad' air 'ur n-aghaidh ann an seirbhis a pheacaidh!—Cha'n 'eil e tuilleadh a's anmoch pilleadh. Cluinnibh guth Dhe. Tha Iehobhah a' mìonnachadh. Tha e mìonnachadh air fein. Agus ciod e an nì a tha e gu solaimte daingneachadh le 'mhlionnaibh? 'Se so e. Eisdibh le mor iongantas. "Nach 'eil tlachd aig' ann am bàs an aingidh, ach gum pilleadh an t-aingidh o 'shlighe, agus gum bitheadh e beo," Eseciel xxxiii. 11. Beachdaichibh gu sonraicht' air so: ged nach 'eil tlachd aig Dia 'n 'ur bàs, gidheadh mur pill sibh bàsaichidh sibh. "Tha Dia trocaireach," deir iomadh duine neo-churamach cuthaicheil, am feadh a tha e sugradh air bruaich an t-sluic gun ghrund, "agus air an aobhar sin feudaidh mise bhì beo gun eagal mar a's aill leam." Gum "bheil Dia trocaireach," is aon so do na firinnibh a's glormhoire agus a's sòlasaich' a chaidh riamh a sheirm ann an cluasaibh pheacach, a tha toilteanach air truaigh shiorruidh. Tha an trocair so air a taisbeanadh anns an t-slighe iongantach sin, a tha air a fosgladh chum dol as "o'n fheirg sin a tha ri teachd," agus mar an ceudna anns na h-earailibh ro-dhurachdach agus chaomhail, a tha air an sparradh air daoineibh ceannairceach neo-churamach, chum "pilleadh" air an la so air am bheil Dia a feitheamh ri bhì gràs-mhor, do pheacachaibh a philleas. Ach runaich an "Dia trocaireach" so gu cothromach, air doigh a tha do-atharraicht', 'nuair a bhitheas la goirid na beatha so air dol seachad, agus a bhitheas iad air an glacadh le laimh treun a bhais, a ruith gu dian anns an t-slighe' a tha treorachadh sìos gu ifrinn, ann an sin gum bhì a chorruich gu shiorruidh a lasadh 'nan aghaidh-san uil' a thug cluas bhodhar do ghuth na trocair', a bhia 'g athchuinge

orra pilleadh. Smuainichibh air an ionad, far am bheil stoirm corruich neo-chriochnaichte gu brath a seideadh, am feadh nach toir dearsadh air bith do dhochas an soilleireachadh a's lugha, r'na h-oidheche neo-chriochnaichte sin, ann am meadhon duibhre an dorchiadais sin tha osnaidhean an an-dochais a' seirm gun sgar; agus gluaiseadh na nithe so uile sibh, chum stad a dheanadh air an t-sligh', a tha treorachadh chum doimhneachd an leirsgrios sin nach feudar a thomhas; agus teichibh, am feadh 'sa tha e 'n'ur comas, o sgrios do leasaichte. Na abraibh gum bheil an leithidean so do smuaintibh an hain freagarrach, chum clann bheag a chur fo gheilt, tha iad freagarrach chum criothnachadh a thoirt air a chridhe a's cruaidhe. Tha e gu tric a tachairt, gum bheil daoine a beachdachadh le caoin-shuarachas air na h-uamhasaibh so, do bhrìgh nach 'eil iad a creidsinn teisteis De mu'n timchioll. Ach tlig an la sin, 'nuair a mhuannaicheas na miltean gu diomhaoin, gu'n robh iad air geur-aire agus creideas a thoirt do na nithibh so ann an tinn, mu'n d' thainig iad gu bualadh gu neo-eifeachdach aig geata na 'rocaire, an deigh dha bhi air a ghlasadh le crannaibh troma ruin shuidhicht' an De shiorruidh, nach gluaisear ni's mo le cumhachd air bith no cruaidh spairn urnuigh. 'Se nis an t-àm taitneach Tha Dia a feitheamh ri 'ur pilleadh. Am feadh a mbaireas a bheath' a ta lathair, cha'n 'eil aithreachas tuilleadh a's annoch. Ann an uin' aith-ghearr, bithidh gach cothrom agus sochair a tha nis air am buileachadh, air an toirt air falbh gu shiorruidh. Luathaichibh—O! luathaichibh! Ann an uine ghoirid bithidh 'ur staid shiorruidh air a suidheachadh, air doigh a bhios do-atharraicht'. Tha Criosd a nis a toirt cuiradh gràmhor dhuibh, leis a chaomhalachd neamhaidh sin a thaisbean e, 'nuair a dhòirt e 'fhuil ar Calbhari. Tha beatha no bàs shiorruidh an crochadh ris an roghainn sin a ni sibh, ré aimsir neo-chinnteach na beath' a ta lathair. Am bheil sibh a mothachadh 'ur cridh' anabarrach ain-deonach air gabhail ri Criosd 'na uile dhreuchdaibh? Gairmibh air an Dia sin a tha ceannsachadh tonnan na fairge bhuaireasaich, agus cuidichidh esan sibh gu buaidh a thoirt air bhur toil. Ach seachnaibh comhairle na muinntir sin, nach 'eil air an toirt gus an soisgeul a chreidsinn, le'm b'àill sibh a chreidsinn gum bheil iad sabhailt, ciod air bith iomaguin fo'm feud iad fathast a bhi. Bithidh iadsan uil' a bhàsaicheas anns a staid so air an sgrios, le ar Tighearn Iosa Criosd, 'nuair a dh'fhoillsichear e o neamh maille r'a ainglibh cumhachdach, 2 Tess. i. 8.

O sibhs a tha fiaradh nan Sgrìobtuirean, chum bhur sgrios fein agus aimhreas mhorain mu' 'ur timchioll!—Thugaibh an aire nach cuir sibh peacadh MhicLeoid as leth an De naoimh.

Is toibheum a radh mu Dhia gu'n do runaich e'n ciont uamhasach so, mar mheadhon iompachaidh a mhortaire. Chruadhaich an ciont so gu nadurrach a chridhe, agus b'e toil De 'iompachadh, cha'n ann le meadhon a dheanamh do'n mhort a chuir e'n gnìomh, ach a dh'aindeoin a chruadhais eagallach cridhe, leis an d'rinn an gnìomh oilte! sin fhuadachadh ni b'fhaid' as na bha e riamh, o'n atharrachadh bheannuichte so. 'Sann 'nuair a thuigear so gu soiller, a their sibh m'a thimchioll, gur "aithinn' e air a spionadh as an teine." Na cuiribh 'aithreachas-san as leth a pheacaidh uamhasaich a rinn e, ach as leth a ghràis iongantach sin, a tha comasach air buaidh a thoirt air a chruadhach cridh', a bh'air a mheadachadh le ciont cho uamhasach. Bithibh air bhur faicill roimh bli treòrachadh dhaoine gu beachd faoin a ghabhail air peacadh, le bli 'g innseadh dhoibh gum feud e bhì na mheadhon chum an iompachadh. Tha'n teagasg so 'g eas-onorachadh Dhe, agus millteach do'n pheacach, a dh'fheumas an dara cuid a bhì air iompachadh anns a bheatha so, no siorruidheachd uamhasach a chaitheamh ann an osnaibh neo-chiuicichte. Ma tha sibh 'fo eagal a bhì air 'ur gairm le Dia, gu freagairt air son a bhì 'cur as a leth nan nithe sin a's fuathach le a nadur—no ma tha truas agaibh ri anamaibh dhaoin' a tha mar so air an combaileachadh, gu bhì 'teann-ghlacadh d'an ionnsuidh nan cuibhrichlean sin, a cheanglas iad ni 's teinne ri an sgrios—cuiribh an aghaidh nam barailean ain-dialbaidh sin, a tha an Diabhol gu buadhach, fo sgàil aingil soills', a' cur ann an inntinnibh neo fhaicilleach, chum croin do-chur an ceill, dhoibh fein agus do mhuintir eile.

Mo bhraithrean agus mo pheathraichean ann an Iosa!—Thugadh an sealladh a chunnaic sibh an diugh gu bhur cuimhne, an 'Ti sin a chaidh a mach an taobh a muigh do gheataibh Ierusalem, a giulan a chrann-ceusaidh throm. Dh'fhuiling an neach sin a chunnaic sibh a fulang an diugh, gu ro-cheart. Ach dh'fhuiling Criosd pianntan eagallach a bhais air bhur son-sa, chum slighe gu beatha shiurruidh fhosgladh dhuibh. Smuainichibh air a nis, a chum gu'n dean ath-chuimhn' air na rinn e air bhur son, 'ur brosnachadh gu bhì sior-nheudachadh ann an naomhachd. Bha e air a mhisneachadh ann an fulang a bhais, do bhrìgh gum b'fhiosrach e air na sochairibh iongantach, a bhiodh air am parteachadh ri mìtibh gun aircamh de'n chinne-dhaoine. 'Nuair a bha 'f fulangas uamhasach air toiseachadh, bha a shuil a' beachdachadh air gach anam anns an ionad-aoraidh so, do'n robh tairgsibh na trocaire gu bhì air am frithealadh 'na ainm, cho math agus a bha e dearcadh air an t-sluagh do-aircamh sin, a chomhnuicheas gu siurruidh 'na rioghachd neamh-

aidh. Cha'n 'eil e comasach gum pàidh siorruidheachd fein, na fiachan fo'm bheil sinn dhasan. Giulanamaid a mhasladh-san gu foighidneach ann am meadhon saoghail neo-churamaich. Agus am feadh 'sa tha iadsan a tha dol air seachran uaith, air am faicinn a lionadh an t-saoghail le truaighe, biodh e 'na churam oirnn esan a leantuinn, a bha dol mu n cuairt a deanamh maith. Ann ar truas riusan a tha am peacaidhean gu tric 'nam mallachd do dhaoineibh, agus ann ar n-urnuighibh, maille ri cleachdadh gach meadhon air son an iompachaidh, taisbeanamaid an spiorad ceudna a nochd esan, 'nuair a dh'eisd e ri urnuigh aithreachail a ghaduich', a bàsachadh air a chrann-ceusaidh.

Cumamaid uile cuimhne air faisgeachd na h-uair', anns am bi sinn 'n ar fianuisibh air sealladh a's uambasaiche na so—na h-aingidh do gach iabh agus aois, firionn agus boirionn, air am pilltinn a dh'fhrinn, maille ris na h-uile chinneachaibh nach cuimhnich Dia, Salm ix. 17. Ceadachibh dhonh a ghuidheadh oirbhse, mo cho-pheacaich neo-iompaichte—air glòir agus air namhasaibh an t-saoghail ri teachd—air feing Dhe, agus bàs Chrìosd—air guth aslach an t-soisgeil, agus air gach rabhadh solaimt' a th'air a thoirt ann—air luach bhur n-anamanna neo-bhasmhor, agus air cunnart teachd gearr air slainte;—deanaibh spairn gu dol a steach air a gheata chumhang. Esan a thug earail dhuibh an diugh o sgàlan na croiche, agus a thug dhomhs', air bruaich na bith-bhuantachd, an eachdraidh eagallach o'm bheil mi nis 'g ar n-earalachadh, tha e nis san t-siorruidheachd inhoir. Agus feudaidh sibhs' a bhi air an oidhch' an nochd, ag eisdeachd ri fuaim dheireannach guth aslachaidh Dhe, a' guidheadh oirbh pilleadh, chum gu'n d'theid sibh as o thruaighe shiorruidh, agus gu'n ruig sibh air beatha neo-bhasmhor. Cha bu bheag an sòlas a thug e dhomh, ann am meadhon luasgaidh chràitich m' fhaireachdainn air an la'n diugh, nach b'e h-aon agabhs' a chunnaic mi fo'n t-sail blasmhor, an àit' a mhortaire. Nam b'ann mar sin a bhiodh a chuis, 's gann a tha fhios agam cionnus a b'urradh mi a ghiulan. Tha mi 'mothachadh ceangail daimh eadar sibhs' agus mise, nach biodh e ach diomhain dhomhsa ionnsuidh a thoirt air a chur an ceill

Mo cho-luchd bail' a tha air bhur n-iompachadh!—A luchd-aiteachaidh na cathrach shiorruidh! ceadachibh dhomh aslachadh oirbh, air uil' aingidheachd an latha chul-sleamhnaich so, agus air sgàth truais 'ur Maighstir urramaich, bithibh fo churam air son glòir Chrìosd, agus uisgichibh le bhur deuraibh 'san uaigneas, iadsan nach d'rinn riamh urnuigh air an son fein. Bithibh riaghailteach 'nur giulan fein. B'e giulan mi-riaghailteach cuid do luchd-aideachaidh aon do na meadhonaibh, leis an d'thug an

Diabhol air MacLeòid a chreidsinn nach robh anns an diadhachd ach ainm, agus leis an d'thug e air mar so cùl a chur ris a chairt-aiuil naomh so, ann a bhi stiùireadh am meadhon nan cunnartan lionmhor, leis am bheil cuan na beatha so gu tiugh air a chomhdachadh, gus an d'fhuair se e fein air a ghlacadh, le laimh ceartais ath-dhiolaidh, a shaoil leis aon uair gu faoin a bhi ag amharc air as aonais feirge. Taisbeanaihb sibh fein 'san t-saogh-al mar litrichibh bheo Chrìosd. Na d'thugaibh bhur gnuis do'n spiorad ana-creideach sin, a tha sgaoileadh air feadh na tire, leis an bu mhiann aonachd naomh na firinn a sgrios gu tur, fo ainmibh dreachmhor spiorad saorsainn (a tha uamha-ach), agus rannsachadh a mach nithe nuadha. Muinntir a tha do'n fhonn inn-tinn cheudna riasa a tha an t-Abstol ag ainmeachadh, 2 Tim. iii. 7, "A' sìr-fhoghlum, agus gun chomas doibh gu brath teachd chum colais na firinn," a ta r'a fhaicinn ann iad a bhi buntainn ri teagasgaibh Chrìosd, mar nithibh a bhiodh gu buileach neo-chinnteach, agus air an doigh so teachd gu bhi 'fiaradh aitheantan ro-naomha-san, agus mar so 'bhi sgaoileadh creach agus ainneart am measg gach comuinn. Agus a lionadh na tire le truaighe ioma-fillte, mar a rinn muinntir an t-seann saoghail, gus fa dheireadh an robh corruich Dhe air a tarruing a nuas, agus éigh chràiteach an t-sluaigh r'a chluinntinn ann an uisge na dile, a bha nis a' cur an gnìomh ruin an Tt sin a tha eagallach ann am feirg, cho math 'sa a tha e saoi bhir ann an trocair. Sibhse a ta 'n 'ur maighstiribh! Cumaibh air chuinnhne an doigh anns am bheil sibh cunntasach do bhur Dia agus do 'ur duthaich, a thaobh na thig an lorg an teagasg agus an eisimpleir a tha 'ur seirbhisich a faotainn uaibh. Cha 'n ann a chum 'ur saoi bhreas a mheudachadh, no 'ur n-ard-an a riarachadh, a tha bhur seirbhisich air an toirt dhuibh. Dhuraichdeadh sinn a bhi creidsinn d' 'ur taobhsa gu'n d'thig bhur seirbhisich, fo bhur curamsa, gu bhi nam buill fheumail am measg comuinn, agus gu'n ruig iad air na sochairibh sin a bhios chum am maith aimsireil agus sìorruidh. Agus a thaobh an doigh air an coimhlion sibh 'ur dleasdanas anns an t-seadh so, ris am bheil duil air doigh cothromach, tha an la teachd anns an d'thoir sibh cunntas dhasan a "dh'iarras an ni a chaidh seachad," Leabhar an t-Searmonaiche, iii. 15.—Sibhs' a tha 'n 'ur coimhearsnachaibh! Thugaibh misneachd do aon a cheile ann an eagalan Tighearna, agus seachnaibh cuideachd luchd misg' agus uidhtearachd, nar nach bu mhatb leibh bhi air bhur faotainn a' meudachadh ain-diadhaidheachd ar la, agus a tarruing sgrios sìorruidh oirbh fein agus air bhur companachaibh.

Smuainichibh air an toradh, air caochladh doighibh, a dh'fheudas sruthadh o na nithibh sin, d'am bheil sibh air 'ur brosnachadh gu bhur gnuis a thoirt, araon dhuibh fein agus do mhuinntir eile. Cha'n 'eil e comasach do'n duine sin, d'an aithn' agus a tha 'sireadh a shlainte shiorruidh fein, geill a thoirt do bheachd Chain—"am mise fear gleidhidh mo bhrathar?" Aithriche agus a mhathraiche! Deanaibh faire thar anamannaibh 'ur cloinne. Is ro-luachmhor an ni sin a tha air earbsadh ribhse. Cuimhnichibh gur ann air son siorruidheachd a tha sibh a' togail suas bhur sliochd. Coinnichidh sibhs' agus iadsan gu h-aithghearr anns an t-saoghal neo-ehriochna'chte. Gu'n deonaich Dia, am feadh 'sa tha sibh le gradh 'g an glacadh 'nur n-uchd, nach fhaic neach agaibh gu brath iad a toirt masladh follaiseach air bhur n-ainm; no, ann an doghrainn do-chur an ceill, nach cluinn sibh an guth ann am meadhon caoidh na muinntir sin a tha fo dhiteadh shiorruidh! Gu'n deanadh Dia Israeil 'ur coimhid, fo sgàil a ghleidhidh naoimh fein. Amen.

BRIATHRAN DEIREANNACH MHICLEOID.

Tha briathran MhicLeoid, a labhair e o sgàlan na croiche, air an cur sios annan so mar bha iad air an toirt anns an Litir Naigheachd ris an abrar "an Journal," (no "Lathail"), air an ochdamh la fichead do mhios dheireannach an fhoghair 1831, agus a reir 's mar chaidh an sgrìobhadh o 'bheul fein, air sgàlan na croiche, gu curamach le Mr Stalcer, Fear-juil na Litir-naigheachd cheudna. Chaidh a sgrìobhadh gu puncaill, saor o fhocal no dha a dhi-chuimhnich e, agns tha iad sin air an toirt fainear 'san t-searmon, roimh so. Tha iad air an cur sios ann an so, do bhrìgh gum bheil e iomchuidh, air son iomadh aobhar, gum biodh iad air an deanamh follaiseach do na h-uile.

Is duilich leam nach urra' mi labhairt ribh anns a bheurl', ach làn-mbinichidh an t-Urramach Mr Clàrc dhuibh na tha mi dol a radh. O! mo chairdean, gabhaibh ris an ni a deiream, mar gum b'ann o dhuine marbh a thigeadh e—oir feudar beachdachadh orms' aig a cheart àm so, mar dhuin' a tha marbh do'n t-saoghal. Ghuidhinn air an òigridh a tha lathair an so. iad a chuimhneachadh an Cruithfhear ann an laithibh an òige. Is tric a shàoil leamsa gum biodh e trath ni's leoir dhomb fàs diadhaidh 'nuair a thigeadh sean-aois, no 'nuair a bhithinn air mo shinadh air

leabaidh tinneis no bàis, ach O! cionnus a mheall mi mi fe n. 'Sann de throcair Dhe a tha e, gu'n robh mi air mo thoirt gu mothachadh dheth mo chiont—gu'n deach stad a chur orm ann mo chursa peacach. Tha mi 'g aideachadh ceartais na binn' a chaidh thoirt a mach 'nam aghaidh, tha mi 'g aideachadh gu'n do thoill mi basachadh, a reir lagha na tìr agus lagha Dhe. Tha mi beannachadh an uile-chumhachdaich air son, ged tha moran d'a reachdaibh air an di-chuimhneachadh am measg dhaoine, gidheadh, gum bheil urrad dhe a lagh air a ghabhail a steach, ann an reachdaibh na duthcha so, 's gum bheil fuil a mhortaire air a h-iarraidh, air son na fola neo-chiontaich a dhoirt e. Mo chairdean, bha mi ciontach ann an iomadh peacadh, ach cha do dhoirt mi fuil co-chreutair riamh ach fuil Mhurchaidh Ghrannt. Cha robh lamh aig creutair beò 'sam bith eile 'sa mhòrt sin, ach agams'—'s mise 'nam aonar a rinn an gnìomh ain-ìochdmhor so. Cha robh cuid no pairt 'sa mhòrt aig Coinneach Friseal, an neach a thug a leithid a chunntas iongantach fa chomhair na cùirte, mu'n bhruadar a chumnaic e, ni mo a dh'innis mise dha m'a thimchioll. Cha robh, tha mi nis ag radh gu sòlaimte, nach d'innis mi do dhuine riamh mu'n ghniomh, gus an d'aidich mi e do'n Urramach Mr Clàre an deigh mo dhitidh. Cha robh fiosrachadh 'sam bith aig an Fhrisealach mu'n ghniomh, ach dh'f hoill sich an Tighearn sealladh eagallach dha. B' àill leam labhairt ri sean agus òg, ach gu h-àraidh ris a mhuinntir òg a tha 'gam eisdeachd. Cha'n 'eil mi fein sean, ach chabhi m'ni's sine 'san t-saoghal so na tha mi, oir ann am beagan mhionaidean feumaidh mi bh; air mo thaisbeanadh an lathair mo bhreitheimh; agus mo chairdean cha'n 'eil fhios agaibh ciod cho luath 'sa dh'f heudas sibhse bli air 'ur gairm, gu cathair-breitheanais an uile-chumhachdaich. Mar neach o na marbhaibh ghuidhinn oirbh, mo chairdean, sibh a chumail o'n uisge-bheatha—O! o'n uisge-bheatha, oir ged bhithinnse beo ceud bliadhna, cha chuirinn glaine gu brath ri m' cheann; agus mo chairdean, na bithibhs' a cumail conaltraidh ri boirionnaich amaideach, oir tha mi 'g radh mar an ceudna, ged bhithinn beo ceud bliadhna, cha'n fhosgailinn mo bhilean ri h-aon diubh—'s iad sin na h-aobhairean a tha mis' a coireachadh air son mo staid' mhuiladaich aig an àm so. Tha mi ag radh a rìs, gum bheil mi a' labhairt mar neach o'n uaigh, ach mur creid sibh Maois agus na Faidhean, ni mo a chreideas sibh ged dh'earalaicheadh neach o na marbhaibh sibh. Cha'n 'eil ach beagan uin' agam chum labhairt ribh. Feumaidh wi greasad gu bàs. Nan ccadaicheadh an uin' e, b'urra mi labhairt gus am maireach, mu thimchioll mo chor, agus nan aobhairean a threoraich g'a ionnsuidh; ach tha mi 'g'ur scoladh a dh'ionnsuidh

Mr Clàrc, neach a tha gu searmonachadh dhuibh air an fheasgar so, agus a bheir cunntas firinneach dhuibh mu thimchioll nan nithe sin. Dhasan chuir mi 'n ceill an t-iomlan. Cha d'innis mi breug 'sam bith dha, ged 's iomadh breug a dh'innis mi riamb, agus chaidh moran a radh mu m' thimchioll nach robh 'na fhirinn. Cha 'n abair mi ribh gum bheil mi ann an Criosd, (oir cha'n 'eil m' earbs' a ni 'sam bith a ta annam fein), ach aig an am cheudna cha'n abair mi air chor 'sam bith, nach 'eil mi basachadh ann an Criosd, o'n tha mo dhòchas agus m' earbs' annsan air son slainte. O'n uair a chaidh mo bhinn a thoirt amach, dh'fhiosraich mi gun teagamh gum bheil Dia gràsmhor, agus gum bheil Dia trocaireach." (An so dh'fheoraich e ciod an uair dhe 'n la a bha e.) " 'Nis o'n tha mi, mar tha sibh a faicinn, 'nam sheasamh air stairsneach a bhàis, tha mi 'cur an céill gu sòlaimte, nach robh fiosrachadh 'sam bith aig mo chairdibh mu'n ghniomh oillteil. Cha robh, cha robh:—rinn iad an dlèasdanas riumsa, agus nam bithinn air leantuinn an seòlaidhean, cha bhithinn an so an diugh, 'nam sheasamh air sgàlan na croiche—air an ao-bhar sin, tha mi 'g radh ris na h-uile neach, "thoir onoir do t'athair agus do d' mhathair." An sin chrìochnaich e mar so: " Oli, mo Thighearn agus mo Dhe, bi trocaireach do gach neach a tha lathair an so, agus deonuich gu'n gabh iad an agus muinntir eile rabhadh, o'n chomharradh eagallach so de thoradh beath', a bha air a caitheamh ann am peacadh agus ann an eucoir. Nis, mo chairdean, slàn leibh—slàn leibh gu brath, agus gu'n robh an Tighearn 'g 'ur beannachadh, agus a deanamh trocair oirbh uile."

MEARACHDAN A CHLÒ-BBUALÀIDH.

Taobh Sreath

10	7	airson firinnean	leugh is firinn só
12	6	.... mu'n	.... ris an
31	11	.... peacadh	.... peacadh so
35	27	.... an robh	.... gu'n robh
38	35	.... a pheathar	.... a bhràthar
39	43	... corruich pheacach	.... anamhiannaibh peacach
49	10	.... a tha dearbhadh	.... agus a mothachadh

N. B. A thuilleadh air mearachdaibh a chlò-bhualaidd a tha air an comharrachadh a mach ann an so, bheachdaich mi air mearachdaibh eile nach fu an ainmeachadh, do bhrìgh nach 'eil iad a bristeadh seadh nan briathran.

Tha e 'na mhor-shòlas dhomh gu'n d' tling Ministerean diadhaidh agus Criosduidhean àraidh teisteanas ro thaitneach air an t-searmon a th'agaibh 'san leabhar so. Agus gum bheil an teisteanas ceudna air a thoirt leis an duine diadhaidh cliuiteach sin, agus mo charaid fìughail, Mr Uilleam M'Gabhin, ann an Glascho, ughdar an leabhair sin d'an ainm an Protastanach—agus gum bheil e 'na chomh f hurtachd ro mhor dha gum bheil i eis air a h-eadar-theangachadh gu Gaelic.

EBENESER DAVIDSON,
An t-Eadar-theangair.

